

TÜRKİYE CUMHURİYETİ SAĞLIK BAKANLIĞI

TÜRKİYE
ULUSAL SAĞLIK HESAPLARI
HANE HALKI SAĞLIK HARCAMALARI
2002-2003

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
REFİK SAYDAM HIFZISSİHHA MERKEZİ BAŞKANLIĞI
HIFZISSİHHA MEKTEBİ MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE ULUSAL SAĞLIK HESAPLARI
HANE HALKI SAĞLIK HARCAMALARI
2002-2003

HAZIRLAYANLAR

Dr. Salih MOLLAHALİLOĞLU
Dr. Hüseyin ÖZBAY
Doç.Dr. Hacer ÖZGEN
Dr. Hasan Gökhan ÖNCÜL
Dr. Halil Erkan ERİŞTİ
Uzm.Dr. Mecit GÖKÇİMEN
Pınar YALÇIN
Uzm. Hakan Oğuz ARI
Özgül KARAMAN

Ankara, 2006

Sağlık Bakanlığı

RSHMB, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü

Rüzgarlı Caddesi İbrahim Müteferrika Sokak.

No:5 06030

Ulus/Ankara

TÜRKİYE

<http://www.hm.saglik.gov.tr>

Telefon: +90 (312) 309 12 24

E-mail: mektep@hm.saglik.gov.tr

1. Basım, 1.120 adet, Ankara, Mayıs 2006

Alban Tanıtım Org. Mat. Halk. İliş. Eğit. Ve Turz. San. Ve Tic. Ltd Şti.

Tlf: +90 (312) 430 13 15

ISBN: 975-590-173-6

Bakanlık Yayın No: 691

HM Yayın No: SB-HM-2005 / 09

© Bu yayın, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölge Ofisi Arasında “İki Yıllık İşbirliği Anlaşması (Biennial Collaborative Agreement) 2004/2005” çerçevesinde basım ve çeviri ücretleri finanse edilmiş olup tüm hakları Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğüne aittir. Kaynak gösterilmeksizin alıntı yapılamaz. Alıntı yapıldığında kaynak gösterimi “SB, RSHMB, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, yayın no ve tarihi” belirtilmesi şeklinde olmalıdır. 5846 sayılı yasa gereği Mektep Müdürlüğünün onayı olmaksızın tamamen veya kısmen çoğaltılamaz.

TEŞEKKÜR

1999 ve 2000 yılları için gerçekleştirilen Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları çalışmasının en önemli aşamalarından biri olan “Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması 2002-2003” yapılması ve bu eserin yayınlanmasına katkılarından dolayı;

En başta ve özellikle Harvard Halk Sağlığı Okulu ve Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksekokulunu Geliştirme Derneği Sağlık Araştırmaları İşletmesi adına çalışmayı yürüten Peter BERMAN, Mehtap TATAR, Aykut TOROS, İsmet ŞAHİN, Yusuf ÇELİK, Gülsün ERİĞÜÇ, Ersen ALOĞLU, Bayram ŞAHİN, Hasan Hüseyin YILDIRIM, Sinem SOMUNOĞLU, Nesrin AKÇA, Ömer GİDER, Menderes TARCAN, Özgür UĞURLU, Mehmet TOP, Gülpembe ERGİN, Ravindra RANNAN-ELIYA, Andrew THOMPSON, Daniel WALDO, Paolo BELLİ, Nerissa MAJID, Seedang SIMONIN’e; anketin hazırlanması sırasında emekleri geçen H. Öztaş AYHAN, Zafer ÖZTEK, Hikmet PEKCAN, Erdal SARGUTAN, Sıdika KAYA, Hacer ÖZGEN, Umur TOSUN ve Ajay MAHAL’e,

Kurul üyesi olarak çalışmanın her aşamasına katkıda bulunan, Salih MOLLAHALİLOĞLU, Mehtap KARTAL, Halil Erkan ERIŞTİ, Murat TAD, Gökçen ALTINOK, Nevin UYSAL, Şengül ARSLAN, Arzu SEMATİ, Gülay ERDEN, Ahmet Yaşar ERDEN, Yılmaz ERŞAHİN, Sönmez ALTINCI, Dilaver TENGİLİMOĞLU, Nazan YARDIM, Berrak BORA BAŞARA, Bahadır TAŞÇIKAN, Pelin Deniz EREN, Muharrem VARLIK, Sevim ETKESEN, Ömer TOPRAK, Ayşe TOPRAK, Cevdet ÖĞÜT, Jale TAŞDEMİR, Bülent KUM, Özlem DEMİRCİ ve tüm Devlet İstatistik Enstitüsü çalışanlarına,

Çalışmada yönlendirme, izleme ve bilimsel kurul üyesi olarak katkıları bulunan Ufuk GÜVEN, Ayla KARABULUT, Günnur DEMİR, Hüsnü BULUT, Sabahat TEZCAN, Sedat ÇETİK, Nihan KIRCALIALI, Rasim KÖSELERLİ, Nuri ŞAŞMAZ, Tarık KANGAL, Merih DİZİCİ, Muharrem UÇAR, Kayıhan PALA, İnciser KAYA, Rasim CEYHAN, İlknur GÜNEY, Mehmet FETTAHOĞLU, Halit YILMAZ, Songül DOĞAN, Abdullah YILDIZ ve Metin Kamil ERCAN’a, Teknik Danışma Kurulu üyesi olarak Selçuk CİNGİ ve Fahreddin TATAR’a,

Katkı ve desteklerinden dolayı Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Necdet ÜNÜVAR, bu kitabın basılmasındaki desteklerinden dolayı Dış İlişkiler Dairesi Başkanı Kamuran ÖZDEN ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı çalışanlarına, Dünya Sağlık Örgütüne ve Türkiye temsilcisi Mehmet KONTAŞ ile Avrupa Bölge Ofisi’nden Joseph KUTZİN’e, tüm olumlu yönlendirmelerinden dolayı OECD’den Eva OROSZ ve David MORGAN’a, Dünya Bankası temsilcisi Mukesh CHAWLA, Betty HANNAN, Nedim JAGANJAC, Enis BARIŞ ve İbrahim AKÇAYOĞLU’na,

Sağlıkta Umut Vakfı adına analiz çalışmalarına katkılarından dolayı Sağlıkta Umut Vakfı Başkanı Murat TUNCER’e,

Tüm katkılarından dolayı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanı Turan ASLAN, Sağlık Projesi Genel Koordinatörü Haydar MEZARCI, Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Rüstem ZEYDAN, verilerin toplanması aşamasındaki özverili çalışmalarından dolayı Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatı, anket denetimi için özverili çalışmalarından dolayı İl Sağlık Müdürlükleri denetçileri, yetkililerine ve çalışanlarına,

Kitabın hazırlanmasında imla ve çeviri kontrolü yapan Hakkı Gürsöz, Arzu Çakır’a, Müdür Yardımcısı Ünal HÜLÜR’e, bölüm çalışanları olarak her türlü teknik desteği sağlayan Hüseyin ÖZBAY, Hasan Gökhun ÖNCÜL, Mecit GÖKÇİMEN, Hakan Oğuz ARI, Özgül KARAMAN, Faruk ÖZCAN, Erdoğan YILMAZ’a ve tüm Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü çalışanlarına teşekkürü bir borç biliriz.

Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	i
Önsöz	v
Sunuş	vii
Tablolar Listesi	viii
Şekiller Listesi	x
Kitapta Geçen Kısaltmalar	xi
Ulusal Sağlık Hesapları İle İlgili Temel Kavramlar	xii
BÖLÜM 1 Türkiye Ulusal Sağlık Hesaplarına Giriş	1
Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları Çalışması 1999-2000	1
Sağlık Hesapları Uluslararası Karşılaştırmalar	7
BÖLÜM 2 Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması Genel Bilgiler.....	10
BÖLÜM 3 Hane Halkı Nüfusu Genel Özellikleri.....	15
Hane Halkı Nüfusu Sosyo-Demografik Özellikleri.....	15
Hane Halkı Sağlık Hizmeti Kullanımı ve Cepten Sağlık Harcaması Genel Bilgileri	22
BÖLÜM 4 Hastaneye Yatış İle İlgili Genel Bilgiler	30
Hastaneye Yatma Durumu	30
Hastaneye Yatma Durumunda Toplam Cepten Harcama	44
BÖLÜM 5 Sağlık Sorunu Yaşama Durumu İle İlgili Genel Bilgiler.....	56
Sağlık Sorunu Yaşama Durumu.....	56
Sağlık Sorunu Yaşama Durumunda Toplam Cepten Harcama	65
BÖLÜM 6 Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanımı İle İlgili Genel Bilgiler.....	73
Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumu.....	73
Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Toplam Cepten Harcama	87
ÖNERİLER	92

ÖNSÖZ

Ulusal Sağlık Hesapları ve Hane Halkı Sağlık Harcama bilgileri öteden beri profesyonel sağlık yöneticilerinin ihtiyaç duyduğu ve çeşitli büyüklükteki araştırmalarla ortaya konulan çalışmalar olup son yıllarda uluslararası kuruluşlar, politika yapıcılar ve politikacıların dikkatini çekmektedir.

Sağlığın etkin, verimli, kaliteli, bireylerin ihtiyaçlarına cevap verebilen, bireyin ve toplumun sağlık sermayesini en üst düzeye çıkarabilecek nitelikte yönetimi için ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde sağlık finansman kaynaklarının, sağlık fonksiyonlarının, sağlık hizmet sunucularının, toplumun ve bireylerin sağlık ihtiyaçlarının, davranışlarının, sağlık hizmeti kullanım şekillerinin, sağlık için cepten harcama kalıplarının, bunlar arasındaki ilişkilerin ve kaynak dağılımının tanımlanması son derece önemlidir.

Sağlık yönetiminde doğru ve kullanışlı bilgiye bugün her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Sağlık sisteminde Cumhuriyet tarihinin en önemli dönüşümlerinden birinin yaşandığı bu dönemde ulusal sağlık hesapları ve hane halkı sağlık harcama araştırması sonuçları bu dönüşümün sağlıklı gerçekleştirilmesinde kullanılabilecek çok önemli bilgiler sunmaktadır.

Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları sağlık sektöründe kullanılan kaynağın büyüklüğü yanında, bu kaynağın sektör içindeki ve sağlık hizmet kullanım türleri arasındaki dağılımını da sunmaktadır. Bu dağılımlardan yola çıkarak, bireylerin sağlığını geliştirmek için kaynakların dengeli kullanımı sağlanacaktır.

Hane halkı cepten sağlık harcaması bize toplumun farklı kesimlerinin sağlık hizmet kullanım şekilleri yanında, çeşitli hizmetlere yaptıkları harcamaları ve harcama miktarlarını göstermektedir. Bu bilgiler bize toplumun dezavantajlı kesimlerinin yüklendiği sağlık harcama yükünün büyüklüğünü de göstermektedir. Bu çalışma sonuçları toplumun tüm kesimlerinin sağlık güvencesi kapsamına alınmasının, bugünlerde geçilmesi için yoğun çaba gösterilen genel sağlık sigortasının, önemini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada, sağlığa finansman sağlayan ve sağlık hizmeti sunan tüm kamu, özel kurum ve kuruluşların harcamaları, OECD sağlık hesapları sistemine uygun olarak toplanmış, ayrıntılı ve karşılaştırılabilir veriler elde edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı kurulduğu günden itibaren kendine ayrılan kaynaklarla toplumun sağlık düzeyini yükseltme çabasını fedakarlıkla sürdürmekte olup bugün bu yolda daha emin ve kararlı adımlarla yürümektedir.

Bu çalışmanın tüm taraflara faydalı olacağı inancıyla; emeği geçen herkese teşekkür eder, başarılı çalışmalarının devamını dilerim.

Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR
Müsteşar

SUNUŞ

Ulusal Sağlık Hesapları ve Hane Halkı Sağlık Harcamaları incelemesi sağlığın etkin ve verimli yönetimi için gerekli olan, sağlık sektörü içinde yer alan, aktörler ve bunlar arasındaki etkileşim hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmayla sağlık sektörüne ayrılan kaynakların boyutu, bu kaynakların sağlayıcıları, kullanılan hizmet türlerinin boyutu ve hizmet sunucuların bu kaynaklardan aldığı pay ortaya konmaktadır. Ayrıca bireylerin sağlık hizmet ihtiyaçları, bunları karşılama yolları ve bu hizmetler için cepten yaptığı harcamalar da görülmektedir.

Gelişen teknoloji ve bireylerin kişisel gelişimleri sonucu sağlık piyasasında sunum ve talep yönünden baş döndürücü bir artış gözlenmektedir. Bu da sağlık hizmetlerinin üretilmesinde birim ve toplam maliyetlerde ciddi artışlar göstermektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda sağlık hizmetlerine ayrılan kaynaklar tüm dünyada her geçen gün artmaktadır. Bu da sağlık hizmetlerinin sigorta fonları yanında birey katkısını da ciddi boyutlarda gündeme getirmekte, sağlık sigortası yaygın olmayan toplumlarda ise bu yük dezavantajlı gruplar için önemli boyutlara ulaşmakta, bu grupların hizmete ulaşamamasına, çok geç evrede hizmete başvurusuna yol açmakta, bu da telafisi oldukça zor ve pahalı sağlık sorunlarına neden olmaktadır.

Sağlık sektörüne yapılan harcamaların her geçen gün katlanarak artması sağlığın finansal sürdürülebilirliğini ciddi boyutta tehdit etmektedir. Finansal sürdürülebilirliğin sağlanması için kaynakların dağılımının, kaynakları tüketen fakat etkin sonucu üretemeyen alanların tespitinin, etkin ve verimli sağlık hizmeti sağlayan ve toplumun sağlık düzeyini yükseltebilecek alanlara yeterli kaynak ayrılıp ayrılmadığının ortaya konmasında bu çalışma oldukça önemli bilgi sağlamaktadır.

Bu çalışma OECD sağlık hesapları sistemine uygun ve ulusal hedefler için gerekli detayda bilgi içermektedir. Bu çalışmayla sağlık hizmeti kullanan bireylerin ne tür sağlık hizmeti kullandıkları, bu hizmetleri hangi kurumlardan aldıkları, bu hizmet sunucularına kimlerin finansman kaynağı sağladığı, bunlar arasındaki akış şemasının ortaya çıkarılması, bireylerin sağlık hizmet türlerine ayrı ayrı ve toplam cepten yaptığı harcamaların tespiti ve sağlığa ayırdığımız kaynakların etkin, verimli ve hakkaniyetli kullanılıp kullanılmadığının ortaya konması için gerekli bilimsel çalışmaların yapılmasına olanak sağlanacaktır.

Hane halkının cepten yaptığı harcamalar, özellikle orta ve düşük gelirli ülkelerde sağlık hizmeti finansmanına önemli katkıda bulunmaktadır. Düşünüldüğünün aksine toplumun yoksul ve dezavantajlı kesimleri daha sık olarak cepten sağlık harcaması yapmak durumunda kalmaktadır. Bu çalışma cepten sağlık harcamalarının boyutunun saptanması, girilecek reformlarda gözden kaçırılmaması gereken noktaların ortaya konması ve bu reformlara yol gösterici olması açısından oldukça önemli bilgiler sunmaktadır.

Özellikle acil sağlık hizmetleri için cepten yapılan harcamaların kontrolü, nüfusa finansal güvence sağlamada temel unsurdur. Bu da genellikle sağlık sistemi performansının bir sonucu olarak görülür ve toplumların sağlık için sosyal finansman geliştirme nedenlerinden biridir.

Sağlık hizmetlerinin hane halkı tarafından kullanım modelleri ve hane halkı tarafından cepten yapılan harcamaların tahmini, ulusal sağlık harcamaları analizlerinin ve USH'nın önemli bir parçası olup sağlıkta eşitlik konusunun analizinde çok değerli katkılarda bulunur. Bu veriler birçok sağlıkta reform politikasının etkilerinin analizi için de önemli bilgi sağlar. Araştırma, gelecekteki USH tahminleri için bir karşılaştırma temeli ve Türkiye'de bu tür araştırmalar için bir model sağlamıştır.

Bu çalışma yaklaşık üç yıl süren sağlık sektörünün değişik kurumlarının yoğun işbirliği ve çabasıyla gerçekleştirilmiş ve böylece önemli bir kurumsal kapasite oluşturulmuştur.

Bu çalışmanın sağlık sektörüne ve ilgili sektörlerle ısk tutacağını ve ülkemize faydalı olacağını umar; çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Dr. Salih MOLLAHALİLOĞLU
Hıfzıssıhha Mektebi Müdürü

Tablolar Listesi

Tablo 1.1.	Temel Değişim Değerleri Tablosu, Türkiye 1999-2000.....	1
Tablo 1.2.	Sağlık Harcamaları, Türkiye 1999-2000	1
Tablo 1.3.	Kamu Sektörü Sağlık Harcamaları, Türkiye 1999-2000.....	2
Tablo 1.4.	Özel Sektör Sağlık Harcamaları, Türkiye 1999-2000.....	3
Tablo 1.5.	Cari Sağlık Harcaması Türkiye, 1999-2000	3
Tablo 1.6.	Temel Hizmet Sunucu Türlerine Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımı, Türkiye 1999-2000	5
Tablo 1.7.	Toplam İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamaları, Türkiye 1999-2000	5
Tablo 1.8.	Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Türkiye TSH ve Nüfus Oranları, (%) 2000.....	6
Tablo 1.9.	Bölgelere Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamaları, (%) 2000.....	7
Tablo 2.1.	İki Dönem Birlikte Örneklem Çıktısı.....	13
Tablo 3.1.	Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Yerleşim Yeri Dağılımı (%).....	15
Tablo 3.2.	Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Güvencesi Dağılımı (%)	17
Tablo 3.3.	Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kişi Başı Gelir Dağılımı (%).....	19
Tablo 3.4.	Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hane Halkı Harcama Dağılımı (%)	21
Tablo 3.5.	Hane Halkının Hastaneye Yatma, Sağlık Sorunu Yaşama, Hastalık Dışı Nedenlerle Sağlık Hizmeti Kullanım Dağılımı.....	23
Tablo 3.6.	Hane Halkının Kişi Başı Cepten Yaptığı Harcamaların Farklı Hizmet Türlerine Göre Dağılımı	23
Tablo 3.7.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Yıllık Toplam Cepten Sağlık Harcaması Dağılımı (TL)	24
Tablo 3.8.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Hizmeti Kullanımı Sırasında Başvurulan Yerin Dışından Alınan Hizmetler için Yıllık Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL).....	26
Tablo 3.9.	Hastaneye Yatma, Sağlık Sorunu Yaşama ve Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İşe Gidememe Nedeniyle Yaşanılan Toplam Parasal Kayıp Dağılımı (TL)	27
Tablo 3.10.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre İşe Gidememe Nedeniyle Yaşanılan Toplam Parasal Kayıp Dağılımı (TL).....	28
Tablo 4.1.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumu Dağılımı (%)	30
Tablo 4.2.	Hastaneye Yatanların Hastaneye Kabul Şekli ve Hastaneye Yatış Nedenlerine Göre Dağılımı	32
Tablo 4.3.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatış Nedenlerinin Dağılımı (%).....	33
Tablo 4.4.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hamilelik/Doğum için Başvurulan Hizmet Sunucuların Dağılımı (%)	35
Tablo 4.5.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%)	36
Tablo 4.6.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%)	38
Tablo 4.7.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%).....	40
Tablo 4.8.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanım Dağılımı (%)	41
Tablo 4.9.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	44
Tablo 4.10.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL).....	46
Tablo 4.11.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	48
Tablo 4.12.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda İlaç İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	49
Tablo 4.13.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Dışardan Kamu Hizmet Sunucularından Alınan Hizmetler İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	51

Tablo 4.14.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Dışardan Özel Hizmet Sunucularından Alınan Hizmetler İçin Toplam Cepten Harcama (TL).....	52
Tablo 4.15.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hamilelik/Doğum için Sağlık Bakanlığı Genel Hastanesine Yapılan Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	54
Tablo 5.1.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Sorunu Yaşama Durumu Dağılımı (%).....	56
Tablo 5.2.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%).....	62
Tablo 5.3.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Sorunu Yaşama Durumunda Cepten Yapılan Toplam Harcama Dağılımı (TL)	65
Tablo 5.4.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Hizmeti Sunan Kişi veya Kuruluş Tarafından Kurumda veya Evde Sunulan Sağlık Hizmetleri İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	67
Tablo 5.5.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımı ile Tedavi Yöntemlerine Yönelik Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	69
Tablo 5.6.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	71
Tablo 6.1.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanım Dağılımı (%)	73
Tablo 6.2.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%)	75
Tablo 6.3.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%)	77
Tablo 6.4.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%).....	78
Tablo 6.5.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanım Dağılımı (%)	80
Tablo 6.6.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kamu ve Özel Hizmet Sunucular Tarafından Sunulan Doğum Öncesi Bakım Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%).....	82
Tablo 6.7.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kamu ve Özel Hizmet Sunucular Tarafından Sunulan Bağışıklama Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%).....	84
Tablo 6.8.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL)	87
Tablo 6.9.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL).....	89

Şekiller Listesi

Şekil 1.1.	Cari Sağlık Harcamasının Finansman Kurumlarına Göre Dağılımı, Türkiye 1999.....	4
Şekil 1.2.	Cari Sağlık Harcamasının Finansman Kurumlarına Göre Dağılımı, Türkiye 2000.....	4
Şekil 1.3.	OECD Ülkeleri Toplam Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Oranı (%), 2000.....	7
Şekil 1.4.	OECD Ülkeleri Toplam Kamu ve Özel Sektör Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Oranı (%), 2000	8
Şekil 1.5.	OECD Ülkelerinin İlaç ve Diğer Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamalarının TSH İçindeki Oranı (%), 2000	8
Şekil 1.6.	OECD Ülkelerinin Cepten Yapılan Harcamalarının TSH İçindeki Oranı (%), 2000	9
Şekil 4.1.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatış Hızlarının Dağılımı (1000 Kişi/Yıl).....	43
Şekil 5.1.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Ayakta Sağlık Hizmeti Kullanım Hızlarının Dağılımı (1000 Kişi/Yıl).....	64
Şekil 6.1.	Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanım Hızlarının Dağılımı (1000 Kişi/Yıl)	86

KİTAPTA GEÇEN KISALTMALAR

ABD\$	Amerika Birleşik Devletleri Doları
Bağ-Kur	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
CSH	Cari Sağlık Harcaması
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
ES	Emekli Sandığı
GSH	Genel Sağlık Harcaması
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
KCSH	Kamu Cari Sağlık Harcaması
KGSH	Kamu Genel Sağlık Harcaması
KTSH	Kamu Toplam Sağlık Harcaması
KYH	Kamu Yatırım Harcaması
MB	Merkez Bankası
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
ÖSCSH	Özel Sektör Cari Sağlık Harcaması
ÖSGSH	Özel Sektör Genel Sağlık Harcaması
ÖSTSH	Özel Sektör Toplam Sağlık Harcaması
ÖSYH	Özel Sektör Yatırım Harcaması
SB	Sağlık Bakanlığı
s.d.k	Sınıflanamayan Diğer Kategoriler
SGP	Satınalma Gücü Paritesi
SHS	Sağlık Hesapları Sistemi
SS	Standart Sapma
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
TSH	Toplam Sağlık Harcaması
USH	Ulusal Sağlık Hesapları
YH	Yatırım Harcaması

ULUSAL SAĞLIK HESAPLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR (*)

Cari Harcama	Sermaye veya yatırım kalemleri dışındaki kalemlere yapılan harcamalardır. Maaş ve ücretleri, sarf malzemesine yapılan harcamaları, mal ve hizmet üretildikçe günlük olarak tüketilen mal ve hizmetlere yapılan harcamaları içerir.
Cari Sağlık Harcaması	Cari sağlık harcaması; tüm tedavi, rehabilitasyon, koruyucu ve halk sağlığı, yardımcı tıbbi hizmetler ile bu hizmetlerin yönetimi ve topluma sunulması için gerekli ilaç, tıbbi sarf ve tedavi malzemeleri, sağlık personeli maaş ve ücretleri için yapılan harcamaları kapsamaktadır. Doğrudan sağlık hizmeti olmayıp sağlıkla ilgili olarak tanımlanan sağlıkta araştırma geliştirme, sağlık eğitimi, çevre sağlığı hizmetleri, gıda, hijyen, içme suyu ve yatırım harcamalarını kapsamaz.
Finansman Kaynakları	Finansman kurumları tarafından alınan fonları sağlayan birimlerin sınıflanmasıdır. Bu sınıflama, sağlık mal ve hizmetlerini satın almak ya da ödemek için finansman kurumları tarafından kullanılan paranın nereden geldiğini tanımlar.
Finansman Kurumları	Finansman kaynaklarından fonları alan ve bu fonları sağlık hizmetleri mal ve hizmetlerini satın almak ya da ödemek için kullanan birimler sınıflanmasıdır.
Fonksiyonlar	Verilen sağlık hizmetlerinin hizmet türlerine göre sınıflanmasıdır.
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	Ulusal gelirin bir ölçümüdür. Belirli bir dönemde (genellikle bir yıl) yurt dışından gelen net gelir haricinde yurt içinde üretilen mal ve hizmetlerin toplam değeridir.
Genel Sağlık Harcaması (Türkiye)	OECD toplam sağlık harcamasına, sağlıkta araştırma geliştirme, sağlık eğitimi, çevre sağlığı hizmetleri, gıda, hijyen, içme suyu harcamalarının da eklenmesi ile ortaya çıkan sağlık harcaması tanımıdır. Ülkeler arası karşılaştırmalarda kullanılmamaktadır.
Hane Halkı	Hane halkı, aynı konutu paylaşan, gelirlerinin ve refahlarının bir kısmını bir havuzda toplayan ve temelde konut ve gıda gibi mal ve hizmet türlerini ortak olarak tüketen bireylerden oluşan gruba tanımlar.
Hizmet Sunucuları	Finansman kurumlarından fonları alan ve sağlık mal-hizmetlerini üreten ya da sunan birimlerin sınıflanmasıdır.
Koruma ve Halk Sağlığı Hizmetleri	Fonksiyonel sınıflamada yer alan, amacı bireylerde ve toplumlarda hastalıkları önlemek olan hizmetleri içeren sınıftır. Örnek olarak, ana çocuk sağlığı ve aile planlaması, okul sağlığı hizmetleri, bulaşıcı hastalıkları önleme, bulaşıcı olmayan hastalıkları önleme, mesleki sağlık hizmetleri sayılabilir.
Mali Yıl	Bir örgütün finansal ya da muhasebe yılıdır. Takvim yılı ile aynı olabilir ya da olmayabilir.
Merkezi Devlet	Merkezi devlet sınıflaması, otoritesi bütün bir ülkenin sınırlarına genişleyen tüm genel devlet kurumlarını ve bunların doğrudan kontrol ve finanse ettiği tüm birimleri kapsar.
Özel Sigorta	Kamu otoritesi rolünü yerine getirirken devlet tarafından kontrol edilmeyen sosyal koruma düzenlemeleridir. Kar amacı gütmeyen kurumlar ve ticari sigorta sunucuları tarafından yönetilen programlardır. İşverenler tarafından ayrı fonlar sağlamadan yürütülen özerk olmayan programlar da bu kapsamdadır.
Özel Sosyal Sigorta	Finansman kurumları sınıflaması altında yer alan bir kategoridir. "...poliçe sahibinin, genel devletin doğrudan kontrolü altında olmayan üçüncü bir tarafça – sosyal güvenlik fonlarından farklı olarak– katılıma zorlandığı ya da teşvik edildiği bir sosyal sigorta programı" ve sosyal güvenlik fonları dışındaki tüm sosyal sigorta fonları olarak tanımlanabilir.
Sağlık Harcaması	Genel olarak, sağlığı geliştirme veya koruma amacını benimseyen tüm koruma, geliştirme, esenlendirme, bakım, beslenme ve acil programlar için yapılan harcamalardır. Sağlık olarak tanımlanan malların nihai tüketimi ve sağlık faaliyeti olarak tanımlanan belirli faaliyetlerin üretimi için yapılan harcamaların değeridir. Sağlık mal ve hizmetlerine yapılan harcama piyasa üretim ve tüketiminden ölçüldüğünde, harcama basit anlamda nihai tüketim noktasında bu tür mal ve hizmetlere ödenen toplam para miktarı hakkında bilginin toplanması anlamına gelir.
Sağlık Hesapları Sistemi	OECD tarafından, üye ülkeler ve konu ile ilgilenen diğer ülkelerin sağlık hesaplarının uluslar arası karşılaştırılabilirliğini sağlamak amacı ile geliştirilen sistemdir.
Sağlıkta Araştırma ve Geliştirme	Sağlıkla ilgili fonksiyon sınıflamasında yer alan insan sağlığının geliştirilmesi ve korunmasına yönelik programları içeren sınıftır. Bilgi birikimini geliştirmek ve bu bilginin yeni uygulamalarda kullanımını sağlamak için yapılan faaliyetlerdir. İnsan sağlığının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili araştırma ve geliştirme programları olarak tanımlanmaktadır: Gıda hijyeni ve beslenme, radyasyonun tıbbi amaçlarla kullanımı, biyo-tıp mühendisliği, tıbbi bilgi, tedavinin rasyonelizasyonu ve farmakoloji (ilaçların denenmesi ve bilimsel amaçlı olarak hayvan beslenmesi de dahil olmak üzere), epidemiyoloji ile ilgili araştırmalar ve endüstriyel hastalıkların önlenmesini de içerir.

Satın Alma Gücü Paritesi	Genellikle ‘SGP’, ‘SGP terimleri ile’ ya da ‘uluslararası dolar’ olarak kullanılır. Satın alma gücü paritesi farklı para birimlerinin satın alma gücünü eşitleyen bir para birimi oranıdır. Yani belirli bir para miktarı SGP oranlarıyla farklı para birimlerine dönüştürüldüğünde tüm ülkelerde aynı mal ve hizmet sepetini satın alacaktır. SGP, ülkeler arasındaki fiyat farklılıklarını ortadan kaldıran para birimi dönüşüm oranlarıdır. SGP, nosyonel bir ‘döviz kuru’nun ulusal para birimlerine uygulanarak bu para birimlerinin satın alma gücü açısından eşit hale gelmesini sağlar. Bu hesaplama, ülkelerdeki satın alma gücü ya da fiyatlardaki sistematik farklılıkları düzeltir.
Sermaye Yatırımı	Sağlık bakımı ve ilgili hizmetlerin üretiminde kullanılan girdiler için yapılan harcama sınıflamasıdır. Sermaye yatırımı harcamaları, bina ve temel ekipman gibi, üretime uzun bir dönem boyunca katkıda bulunan malları satın alır.
Sınıflanamayan Diğer Kategoriler	Sağlık hesapları (veya diğer ekonomik sistemler) sınırları içinde kalan ancak yeterli verinin olmaması nedeniyle belirli bir kategori altında sınıflanamayan faaliyetleri ya da değişimleri yansıtmak üzere kullanılan kategoridir.
Sosyal Sağlık Sigortası	Devlet birimleri tarafından düzenlenen, empoze edilen veya kontrol edilen bir risk paylaşımı şeklindedir. Sosyal sağlık sigortası tipik olarak fayda ve katkıların tanımlandığı yasal düzenlemelerle kurulur ve katılım tüm nüfus için zorunludur.
Tedavi Edici Bakım	Bu kalem bir tedavi edici bakım olayı süresince verilen tıbbi ve yardımcı tıbbi hizmetlerden oluşur. Bir tedavi edici bakım olayı; temel tıbbi niyetin bir hastalık ya da yaralanmanın semptomlarını azaltmak; bir hastalık ya da yaralanmanın ciddiyetini azaltmak veya yaşamı ya da normal fonksiyonu tehdit edebilecek bir hastalık ve/veya yaralanmanın daha kötüye gitmesini ve/veya komplikasyonuna karşı koruyacak bakımdır. Doğum hizmetleri, hastalıkların tedavisi ya da yaralanmaların kesin tedavisi, cerrahi işlemleri, teşhis ve tedaviye ait işlemleri kapsar.
Toplam Sağlık Harcaması	Cari sağlık harcaması ve yatırım harcamalarının toplamını tanımlar.
Ulusal Sağlık Hesapları	Bir ülkenin sağlık harcamalarını, tüm harcamaların tür ve amaçlarına ve sağlık sistemi içindeki aktörlere göre sınıflayan tablolar dizini; sağlık için yapılan tüm harcamaların kaynak, yapıldığı yer ya da amacına bakılmaksızın hesaplanması ve ayrıntılı bir tahmin yapılması yöntemidir.
Uluslar Arası Sağlık Hesapları Sınıflaması	Bu sınıflama USH’nın üç önemli boyutu için kapsamlı bir sınıflamadır. Bunlar finansman kurumları, hizmet sunucuları ve fonksiyonlardır.
Yatırım Harcaması	Bina, ekipman, motorlu taşıtlar vb. için yapılan ödemelerden oluşan, sağlıkla ilgili fonksiyonlarda yer alan bir alt sınıftır.
Yerel Yönetim	Yerel yönetim sınıflaması, belediyeler ve il özel idareleri otoritesinde, o yerleşim yerinde yaşayan insanlara verilen hizmetler ve bunların direkt olarak kontrol ve finanse ettiği tüm birimleri kapsar.

(*) Alfabetik olarak sıralanmıştır.

TÜRKİYE ULUSAL SAĞLIK HESAPLARINA GİRİŞ

TÜRKİYE ULUSAL SAĞLIK HESAPLARI ÇALIŞMASI 1999-2000

Ülkelerin sağlık hesaplarının tanımlanması son yıllarda politika belirleyicilerinin önemle üzerinde durdukları bir konu olmuştur. Amaçlarını gerçekleştirmede etkin rol oynayabilmek için, mevcut kısıtlı kaynakların sektör içindeki miktarı ve dağılımı, bu kaynakların akış yönü, şekli ve geçmişte gözlenen hareketleri ile gelecekte beklenen hareketleri konusunda kamu ve özel sektörü kapsayan detayda doğru bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkelerin USH geliştirmelerinin genellikle iki önemli amacı bulunmaktadır, birincisi ve en önemlisi, kendi sağlık sistemlerinin performansını iyileştirmede kullanılabilecek temel bilgileri sağlamak ve ikincisi ise uluslararası karşılaştırma ve raporlamalarda yer almaktır.

OECD tarafından geliştirilen SHS belirli bir dönem için yapılan harcamalar üzerinde odaklanır. Bu çerçevede, sağlık amacı ile örtüşen tüm harcama ve faaliyetler ekonomik amaçlarına bakılmaksızın USH içinde yer alır. Genel olarak, sağlığı geliştirme veya koruma amacını benimseyen tüm koruma, geliştirme, esenlendirme, bakım ve acil programlar için yapılan harcamalar “Sağlık Harcaması” olarak kabul edilmektedir. Türkiye USH sonuçları farklı sınırlar içerisinde değerlendirilebilir. Bu farklılık Türkiye USH kapsamının OECD sınırından daha geniş olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye USH kapsamı OECD sınırına ek olarak sağlıkla ilgili personelin eğitimi, sağlıkta araştırma geliştirme çalışmaları, gıda, hijyen ve içme suyu kontrolü ve çevre sağlığı fonksiyonları için yapılan harcamaları da içererek GSH (Türkiye) olarak tanımlanmıştır.

Bu kitapta kullanılan temel değişkenler ve kaynakları aşağıdaki Tablo 1.1’de verilmiştir.

Tablo 1.1. Temel Değişim Değerleri Tablosu, Türkiye 1999-2000

	Kaynak	1999	2000
Nüfus	DİE	66.305.933 kişi	67.803.927 kişi
GSYİH	DİE (31.3.2003)	77.374 trilyon TL	124.982 trilyon TL
1 ABD \$	MB ortalama	422.581 TL	627.912 TL
1 SGP ABD \$	www.oecd.org	191.716 TL	274.412 TL

USH Çalışması kapsamında 1999 ve 2000 mali yıllarına ait CSH, TSH, YH ve GSH ile bu harcamaların GSYİH içindeki payları, hem ABD \$’ı hem de ülkeler arası karşılaştırma yapmaya imkan veren SGP üzerinden Tablo 1.2’de verilmiştir.

Tablo 1.2. Sağlık Harcamaları, Türkiye 1999-2000

	1999			2000		
	Trilyon TL	Milyon ABD \$	Milyon SGP ABD \$	Trilyon TL	Milyon ABD \$	Milyon SGP ABD \$
GSYİH*	77.374	183.099	403.587	124.982	199.044	455.454
CSH	4.785	11.323	24.958	7.888	12.563	28.746
CSH/GSYİH %		6,2			6,3	
YH	200	473	1.042	360	573	1.311
YH/GSYİH %		0,2			0,3	
TSH	4.985	11.796	26.000	8.248	13.135	30.057
TSH/GSYİH %		6,4			6,6	
GSH	5.244	12.409	27.353	8.619	13.726	31.407
GSH/GSYİH %		6,8			6,9	

*(DİE 31/03/2001)

Kişi başına yapılan harcama açısından bakıldığında;

- 1999 yılında CSH olarak 72.163.226 TL (171 ABD \$-376 SGP ABD \$), TSH olarak 75.174.872 TL (178 ABD \$-392 SGP ABD \$) ve GSH olarak 79.087.493 TL (187 ABD \$-413 SGP ABD \$) harcama yapılmıştır.
- 2000 yılında ise CSH olarak 116.338.837 TL (185 ABD \$-424 SGP ABD \$), TSH olarak 121.643.249 TL (194 ABD \$-443 SGP ABD \$) ve GSH olarak 127.110.042 TL (202 ABD \$-463 SGP ABD \$) harcama yapılmıştır.

Yatırım harcamalarının TSH içindeki payı incelendiğinde, 1999 yılında TSH'nin %4,01'ini 2000 yılında ise %4,36'sını oluşturmaktadır.

Sağlık için yapılan harcamalar kamu sektörü ve özel sektör kaynakları tarafından karşılanmaktadır. Kamu sektörü sağlık harcamaları içinde merkezi devlet ve yerel yönetim ile sosyal güvenlik fonları tarafından yapılan harcamalar yer almaktadır. Özel sektör sağlık harcamaları çoğunlukla hane halklarının cepten yaptıkları ödemeler, firmaların personel için yaptığı ödemeler, özel sağlık sigortaları ve hane halklarına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların harcamalarından oluşmaktadır.

1999 ve 2000 yılları için kamu sektörü sağlık harcamalarına ilişkin olarak verilen bulgular Tablo 1.3'te yer almaktadır.

Tablo 1.3. Kamu Sektörü Sağlık Harcamaları, Türkiye 1999-2000

	1999			2000		
	Trilyon TL	Milyon ABD \$	Milyon SGP ABD \$	Trilyon TL	Milyon ABD \$	Milyon SGP ABD \$
KCSH	2.871	6.794	14.975	4.865	7.748	17.728
KCSH/GSYİH %		3,7			3,9	
KYH	176	416	918	325	518	1.185
KYH/GSYİH %		0,2			0,3	
KTSH	3.047	7.210	15.893	5.190	8.266	18.914
KTSH/GSYİH %		3,9			4,2	
KGSH	3.296	7.800	17.193	5.545	8.831	20.208
KGSH/GSYİH %		4,3			4,4	

Kişi başına yapılan kamu sektörü harcaması açısından bakıldığında,

- 1999 yılında CSH olarak 43.289.539 TL (102 ABD \$-226 SGP ABD \$), TSH olarak 45.953.203 TL (109 ABD \$-240 SGP ABD \$) ve GSH 49.710.785 TL (118 ABD \$-259 SGP ABD \$) harcama yapılmıştır.
- 2000 yılında ise CSH olarak 71.747.614 TL (114 ABD \$-261 SGP ABD \$), TSH olarak 76.546.156 TL (122 ABD \$-279 SGP ABD \$) ve GSH olarak 81.783.464 TL (130 ABD \$-298 SGP ABD \$) harcama yapılmıştır.

Kamu sektörü sağlık harcamalarının sağlık harcamaları içindeki payı incelendiğinde, 1999 yılında CSH'nin %60,00'ünü, TSH'nin %61,13'ünü ve GSH'nin %62,86'sını kamu sektörü harcamalarının oluşturduğu görülmektedir. 2000 yılında CSH'nin %61,67'sini, TSH'nin %62,93'ünü ve GSH'nin %64,34'ünü kamu sektörü harcamaları oluşturmaktadır.

Sağlık harcamaları içerisinde özel sektör sağlık harcamaları oldukça önemli bir yere sahiptir. 1999 ve 2000 yılları için özel sektör sağlık harcamaları Tablo 1.4'te verilmiştir.

Tablo 1.4. Özel Sektör Sağlık Harcamaları, Türkiye 1999-2000

	1999			2000		
	Trilyon TL	Milyon ABD \$	Milyon SGP ABD \$	Trilyon TL	Milyon ABD \$	Milyon SGP ABD \$
ÖSCSH	1.914	4.529	9.983	3.024	4.815	11.018
ÖSCSH/GSYİH %		2,5			2,4	
ÖSYH	24	56	123	34	55	125
ÖSYH/GSYİH %		0,0			0,0	
ÖTSH	1.938	4.585	10.107	3.058	4.870	11.143
ÖTSH/GSYİH %		2,5			2,4	
ÖSGSH	1.948	4.609	10.160	3.073	4.895	11.200
ÖSGSH/GSYİH %		2,5			2,5	

Kişi başına yapılan özel sektör sağlık harcama açısından bakıldığında;

- 1999 yılında CSH olarak 28.864.687 TL (68 ABD \$-151 SGP ABD \$), TSH olarak 29.221.669 TL (69 ABD \$-152 SGP ABD \$) ve GSH olarak 29.376.708 TL (70 ABD \$-153 SGP ABD \$) harcama yapılmıştır.
- 2000 yılında ise CSH olarak 44.591.075 TL (71 ABD \$-162 SGP ABD \$), TSH olarak CSH 45.096.945 TL (72 ABD \$-164 SGP ABD \$) ve GSH olarak 45.326.578 TL (72 ABD \$-165 SGP ABD \$) harcama yapılmıştır.

Özel sektör sağlık harcamalarının toplam sağlık harcamaları içindeki payı incelendiğinde, 1999 yılında CSH'nin %40,00'ını, TSH'nin %38,87'sini ve GSH'nin %37,14'ünü özel sektör sağlık harcamalarının oluşturduğu görülmektedir. 2000 yılında CSH'nin %38,33'ünü, TSH'nin %37,07'sini ve GSH'nin %35,66'sını özel sektör sağlık harcamalarının oluşturduğu görülmektedir.

Cari Sağlık Harcamasının Finansman Kurumlarına Göre Dağılımı

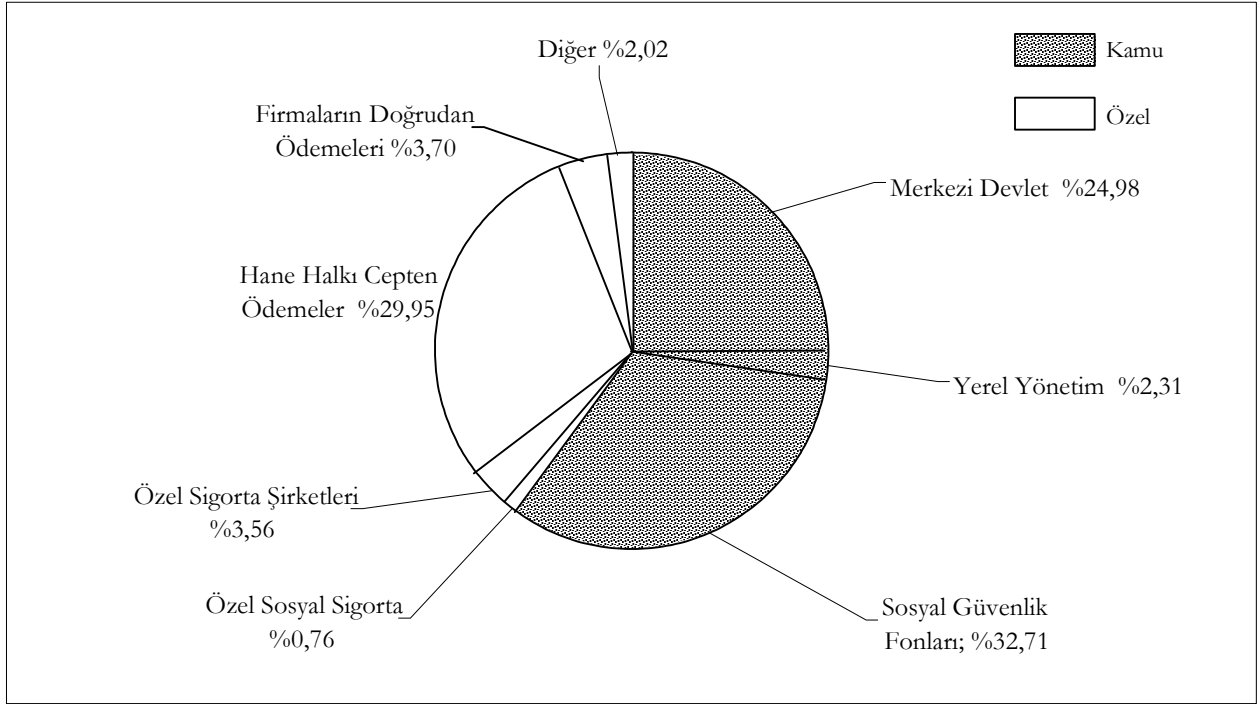
2000 yılı için Türkiye'nin GSYİH'sı ve CSH olarak ayrılan pay, 1999 yılı ile karşılaştırmalı olarak Tablo 1.5'te gösterilmiştir.

Tablo 1.5. Cari Sağlık Harcaması Türkiye, 1999-2000

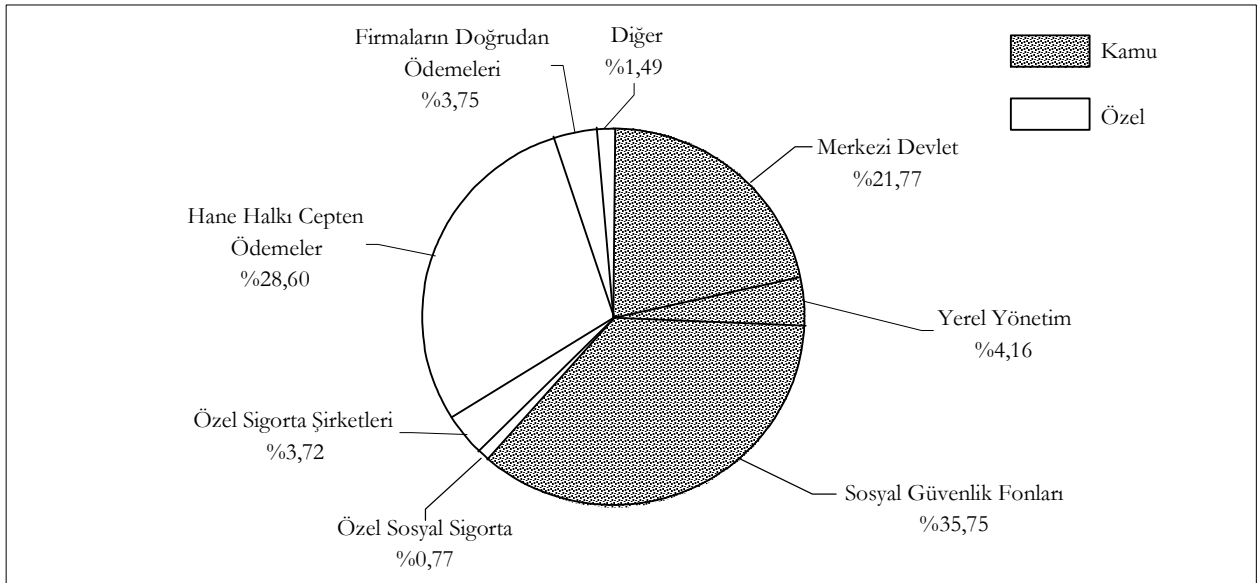
	1999		2000	
	4.785 trilyon TL	11.323 milyon ABD \$	7.888 trilyon TL	12.563 milyon ABD \$
CSH				
CSH/GSYİH %		6,2		6,3

1999 yılı CSH içinde kamu finansman payı %60,00 ve özel finansman payı ise %40,00 olarak, 2000 yılında ise CSH içinde kamu finansman payı %61,68 ve özel finansman payı ise %38,33 olarak gerçekleşmiştir (Şekil 1.1 ve Şekil 1.2). 2000 yılında cari sağlık harcaması içerisinde payı %35,75 olan Sosyal Güvenlik Fonlarının CSH'lerine bakıldığında; %19,20'sinin SSK, %7,62'sinin ES, %8,93'ünün de Bağ-Kur tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Merkezi devletin içinde SB programı olarak yer alan Yeşil Kart CSH'nin payı ise % 2,25'tir.

Şekil 1.1. Cari Sağlık Harcamasının Finansman Kurumlarına Göre Dağılımı, Türkiye 1999

Şekil 1.2. Cari Sağlık Harcamasının Finansman Kurumlarına Göre Dağılımı, Türkiye 2000

Cari Sağlık Harcamasının Hizmet Sunuculara Göre Dağılımı

Tablo 1.6'da temel hizmet sunuculara göre CSH'nin dağılım payları gösterilmiştir. Hastaneler CSH'nin 1999 yılında %39,43'ünü ve 2000 yılında %38,03'ünü oluşturmaktadır. Ayrıca, hastane harcamaları için 1999 yılında ayrılan %39,43'lük payın %36,85'i SB, %28,25'i SSK, %18,74'ü üniversite hastaneleri, %11'i özel hastaneler ve %5,14'ü diğer hizmet sunucular tarafından ve 2000 yılında ayrılan %38,03'lük payın %36,84'ü SB, %28,24'ü SSK, %18,75'i üniversite hastaneleri, %11,02'si özel hastaneler ve %5,15'i diğer hizmet sunucular tarafından kullanılmıştır.

Tablo 1.6. Temel Hizmet Sunucu Türlerine Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımı, Türkiye 1999-2000

<i>Temel Hizmet Sunucu Türleri</i>	<i>1999</i>		<i>2000</i>	
	Cari Harcama %		Cari Harcama %	
Hastaneler		39,43		38,03
SB	14,53		14,01	
Üniversiteler	7,39		7,13	
SSK	11,14		10,74	
Özel	4,34		4,19	
Diğer	2,03		1,96	
Ayakta Sağlık Hizmeti Sunucuları		24,06		23,71
Kamu	5,41		5,33	
Sigorta	0,01		0,01	
Özel	18,64		18,37	
Perakende Satış ve Diğer Tıbbi Malzeme Sunucuları		27,57		28,36
Halk Sağlığı Programlarının Sunumu ve Yönetimi		0,12		0,44
Genel Sağlık Yönetimi ve Sigorta		1,98		2,13
Sınıflanamayan		6,83		7,33
Toplam		100,00		100,00

İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamaları

Tablo 1.7’de 2000 yılında Türkiye’de yapılmış olan toplam ilaç ve diğer tıbbi sarf malzemesi harcamaları gösterilmektedir. TSH’nin yaklaşık üçte birini bu kalem harcamalar oluşturmaktadır. Yatan hastalar için sunulan harcama sadece ilaç harcamalarını kapsamakta, tıbbi sarf malzemelerini kapsamamaktadır.

Tablo 1.7. Toplam İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamaları, Türkiye 1999-2000

	<i>TL</i>		<i>ABD \$</i>		<i>SGP ABD \$</i>	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Eczaneler Üzerinden Yapılan Toplam İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcaması	1.211 (Trilyon)	2.043 (Trilyon)	2.867 (Milyon)	3.253 (Milyon)	6.319 (Milyon)	7.444 (Milyon)
Eczaneler Üzerinden Yapılan Kişi Başı İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcaması	18.270.462	30.127.459	43	48	95	110
Eczaneler Üzerinden Yapılan İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamasının TSH İçindeki Payı (%)						
1999			24,3			
2000			24,8			
Hastanelerde Yapılan Toplam İlaç Harcaması Tahmini	405 (Trilyon)	721 (Trilyon)	959 (Milyon)	1.147 (Milyon)	2.113 (Milyon)	2.626 (Milyon)
Hastanelerde Yapılan Kişi Başı İlaç Harcaması	6.109.860	10.626.081	14	17	32	39
Hastanelerde Yapılan İlaç Harcamasının TSH İçindeki Payı (%)						
1999			8,1			
2000			8,7			
Toplam İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcaması	1.617 (Trilyon)	2.763 (Trilyon)	3.825 (Milyon)	4.400 (Milyon)	8.432 (Milyon)	10.070 (Milyon)
Toplam Kişi Başı İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcaması	24.380.322	40.753.540	58	65	127	149
Toplam İlaç ve Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamasının TSH İçindeki Payı (%)						
1999			32,4			
2000			33,5			

Türkiye Toplam Sağlık Harcamasının Bazı Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo 1.8’de Türkiye TSH’nin seçilmiş bazı sosyo-demografik özellikler itibariyle yüzde (sütun) dağılımı sunulmaktadır. Cinsiyete göre toplam sağlık harcamalarına bakıldığında, TSH dağılımı erkek nüfusta %42,76 ve kadın nüfusta %57,23 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık kişi başı gelir dilimlerine göre sağlık harcamalarına bakıldığında, nüfusun %22,65’lik bir kısmını oluşturan birinci gelir dilimi sağlık harcamasının %15,13’ünü; %14,46’sını oluşturan beşinci gelir grubu ise %23,23’ünü gerçekleştirmiştir. Yaş gruplarına göre, yapılan sağlık harcamalarına bakıldığında, nüfusun %29,98’lik kısmını oluşturan 0-14 yaş grubu sağlık harcamasının %23,41’ini; %49,87’sini oluşturan 15-44 yaş grubu %36,36’sını ve %8,19’unu oluşturan 60 yaş üstü nüfus ise %20,37’sini gerçekleştirmiştir. Bölgelere göre sağlık harcamaları ve nüfus dağılımı incelendiğinde, nüfusun %38,83’ünün yaşadığı Batı bölgesinde sağlık harcamasının %32,77’si, %18,81’inin yaşadığı Doğu bölgesinde ise %13,18’i gerçekleşmiştir.

Tablo 1.8. Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Türkiye TSH ve Nüfus Oranları, (%) 2000

	<i>Toplam Sağlık Harcaması</i>	<i>Nüfus</i>
<i>Cinsiyet</i>		
Erkek	42,76	50,51
Kadın	57,23	49,49
<i>Kişi Başı Gelir Dilimleri</i>		
0- 250.000.000	15,13	22,65
250.000.000-688.000.000	16,85	22,67
688.000.000-1.200.000.000	18,80	18,96
1.200.000.000-2.250.000.000	25,99	21,27
2.250.000.000'den fazla	23,23	14,46
<i>Yaş Grupları</i>		
0-4	11,58	10,61
5-14	11,83	19,37
15-44	36,36	49,87
45-59	19,86	11,97
60-69	10,33	5,05
70-79	7,47	2,43
80+	2,57	0,71
<i>Bölge</i>		
Batı	32,77	38,83
Güney	12,34	12,85
Orta	21,97	17,94
Kuzey	10,09	11,58
Doğu	13,18	18,81
s.d.k.	9,65	-

Tablo 1.9 bölgeler itibariyle kamu ve özel sağlık harcama yüzdelerini göstermektedir. Kamu sağlık harcamalarının en yüksek olduğu yer Batı bölgesi (%72,44), en düşük olduğu yer Güney bölgesi (%56,19); özel sektör sağlık harcamalarının en yüksek olduğu yer Güney bölgesi (%43,81) ve en düşük olduğu yer Batı bölgesi (%27,56) olarak görülmektedir.

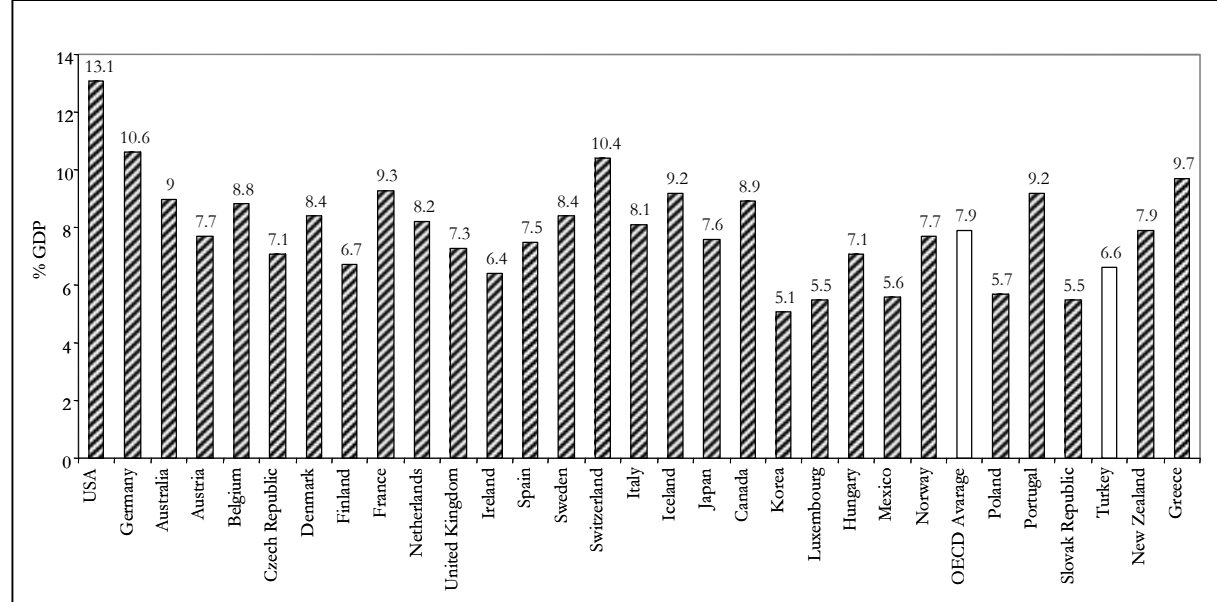
Tablo 1.9. Bölgelere Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamaları, (%) 2000

<i>Bölgeler</i>	<i>Kamu Sağlık Harcaması</i>	<i>Özel Sağlık Harcaması</i>	<i>Toplam</i>
Batı	72,44	27,56	100,00
Güney	56,19	43,81	100,00
Orta	66,23	33,77	100,00
Kuzey	63,88	36,12	100,00
Doğu	59,42	40,58	100,00
Toplam	64,34	35,66	100,00

SAĞLIK HESAPLARI ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMALAR

Toplam sağlık harcamalarının 2000 yılında GSYİH içindeki payı, sağlık sektörünün genel ekonomi içindeki göreceli önemine işaret etmekte ve Türkiye diğer birçok OECD ülkesine göre sağlığa daha az pay ayırmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik seviyesi arttıkça sağlık harcamalarının da GSYİH içinde daha yüksek bir pay aldığı görülmektedir. 1999 yılında sağlığa GSYİH'nın %6,4'ünü ayıran Türkiye, 2000 yılında GSYİH'nın %6,6'sını ayırarak Polonya, Slovakya, Kore, İrlanda, Lüksemburg ve Meksika'nın önüne geçmiştir. Bununla birlikte bu rakam OECD ülkelerinin ortalamasından (%7,9) düşüktür (Şekil 1.3).

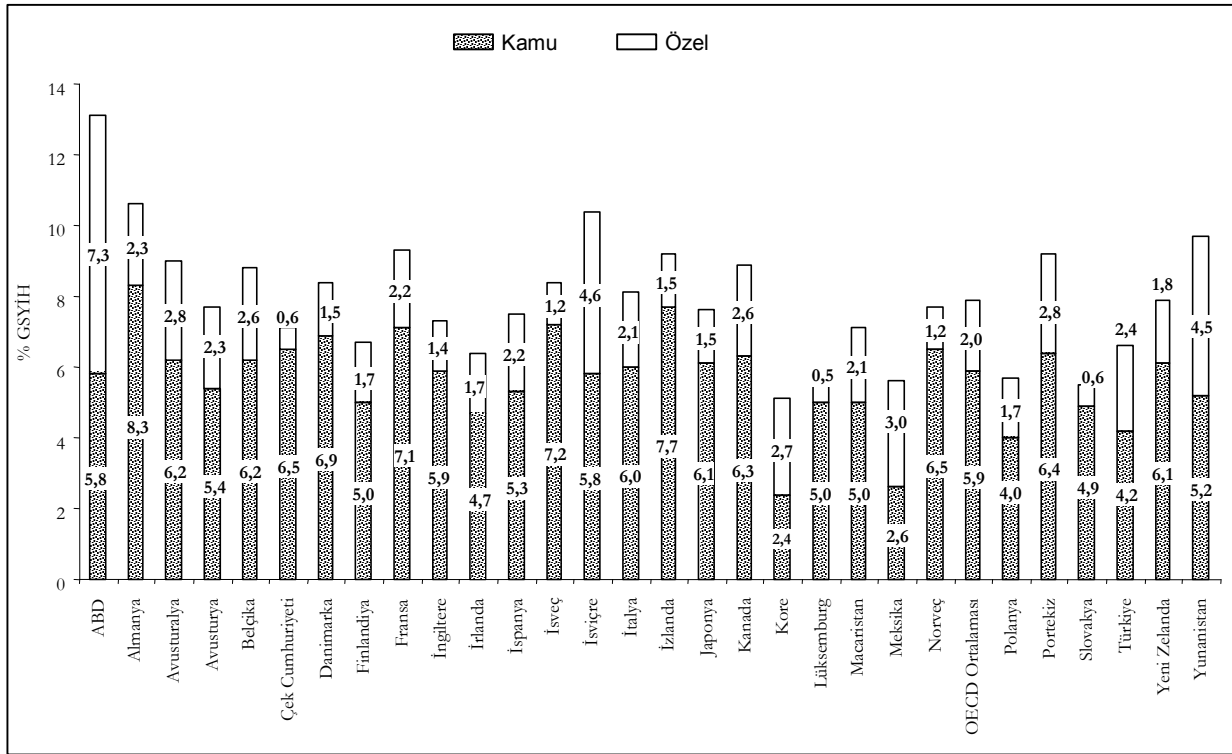
Şekil 1.3. OECD Ülkeleri Toplam Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Oranı (%), 2000

Kaynak: OECD Health Data 2004.

Bazı OECD ülkelerinin toplam sağlık harcamalarının GSYİH içindeki oranı, kamu-özel ayrımı ile birlikte verilmiştir. Türkiye %4,2'si kamu harcaması ve %2,4'ü özel harcamaya olmak üzere GSYİH'sının %6,6'sını sağlık harcamalarına ayırmaktadır (Şekil 1.4). Hollanda ile ilgili dağılım verilerine ulaşılamadığı için tabloda yer almamıştır.

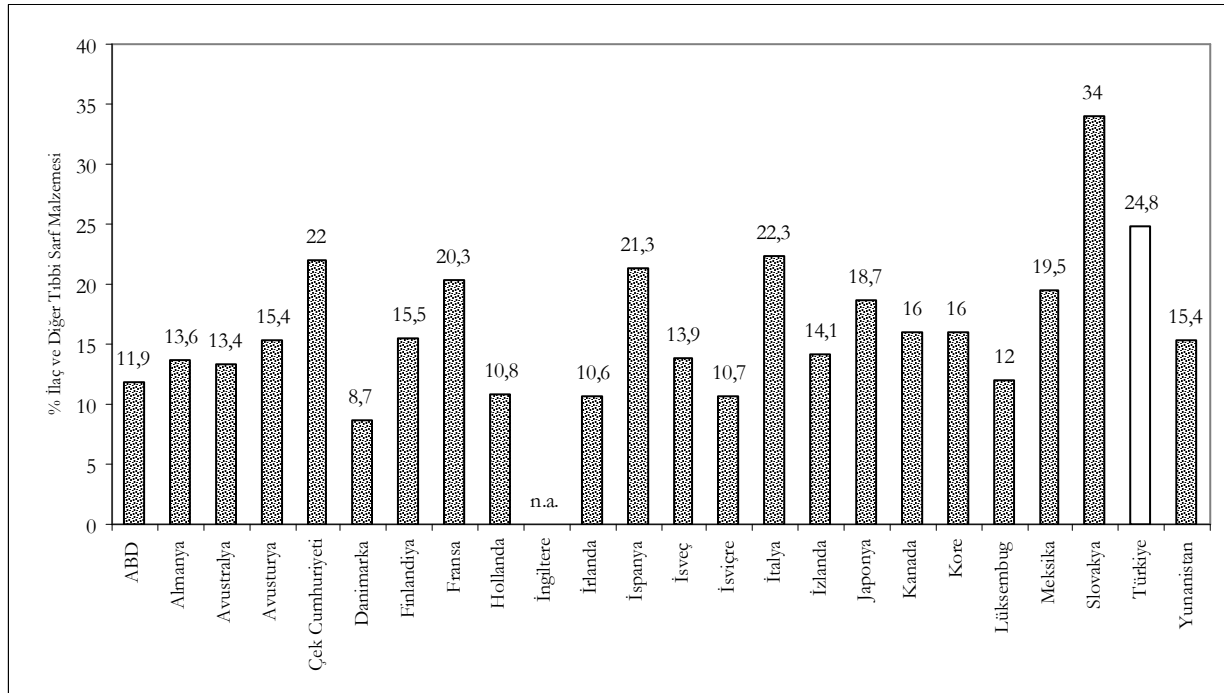
Şekil 1.4. OECD Ülkeleri Toplam Kamu ve Özel Sektör Sağlık Harcamalarının GSYİH İçindeki Oranı (%), 2000

Kaynak: OECD Health Data 2004.

OECD tanımı gereği, Şekil 1.5'te sunulan ilaç ve diğer tıbbi sarf malzemesi harcamaları, yatarak tedavi hizmetlerinde yapılan harcamaları kapsamamaktadır. Bu tanım çerçevesinde Türkiye TSH'nin yaklaşık dörtte birini ilaç ve diğer tıbbi sarf malzemesi harcamalarına ayırmaktadır.

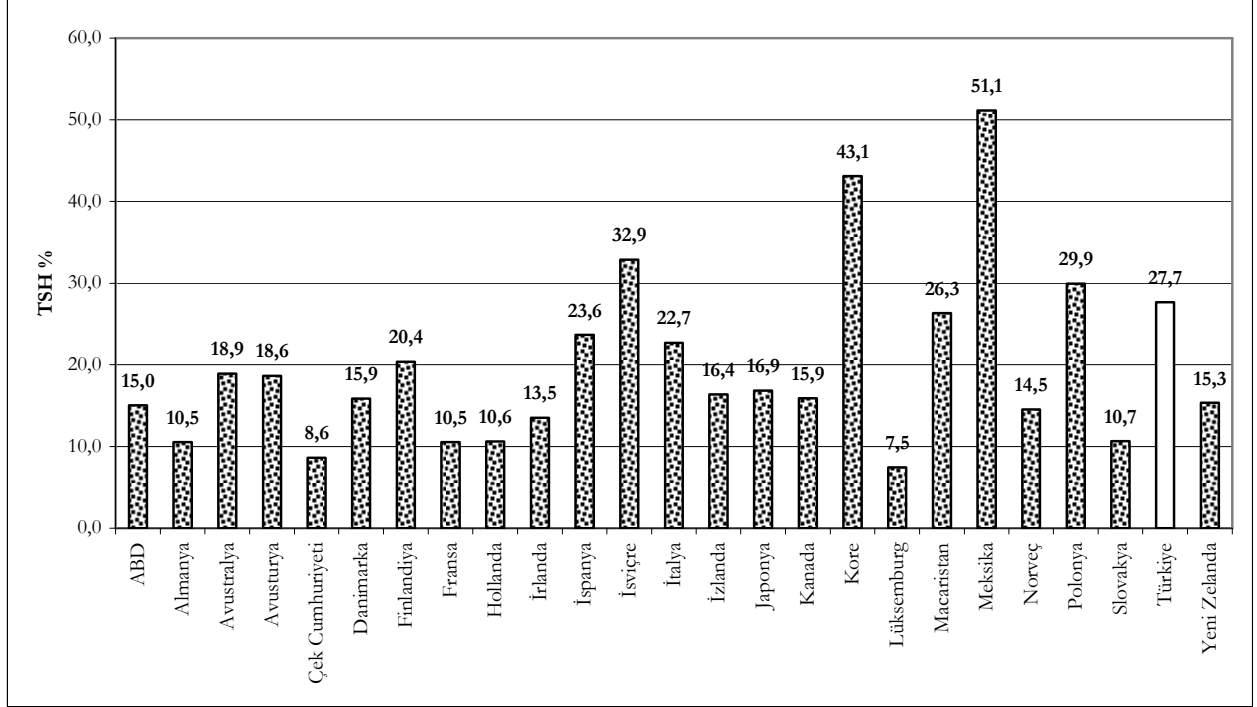
Şekil 1.5. OECD Ülkelerinin İlaç ve Diğer Tıbbi Sarf Malzemesi Harcamalarının TSH İçindeki Oranı (%), 2000

Kaynak: OECD Health Data 2004.

Şekil 1.6’da 2000 yılı itibariyle OECD ülkelerinde cepten yapılan harcamaların toplam sağlık harcamaları içindeki payı gösterilmiştir. Türkiye’de cepten harcamalarla finanse edilen toplam sağlık harcama payı ise %27,65 olup, bu oran mevcut veriler dahilinde çoğu OECD ülkesinden daha yüksektir. Meksika, sağlık hizmetlerinin büyük bir bölümünün cepten yapılan harcamalarla finanse edildiği tek ülkedir.

Şekil 1.6. OECD Ülkelerinin Cepten Yapılan Harcamalarının TSH İçindeki Oranı (%), 2000

Kaynak: OECD Health Data 2004.

TÜRKİYE ULUSAL HANE HALKI SAĞLIK HARCAMALARI ARAŞTIRMASI GENEL BİLGİLER

Hane halkı tarafından cepten yapılan sağlık harcamaları, bir çok ülkede önemli finansman kaynağıdır. Cepten harcamaların rolü özellikle Türkiye gibi orta ve düşük gelirli ülkelerde önemlidir çünkü bu ülkelerde cepten harcama yükü yoksul kesim için daha fazladır. Cepten harcama yükü bireylerin sağlık hizmeti kullanımını, özellikle pahalı hizmetlerin kullanımını (hastaneye yatış gibi) ve sağlık statüsünü etkileyebileceğinden, cepten harcama boyutunun ve alt gruplar (örneğin yoksullar) itibariyle dağılımının iyi anlaşılması gerekmektedir.

Sağlık hizmetlerinin hane halkı tarafından kullanım modelleri ve cepten yapılan harcamaların tahmini, ulusal sağlık harcamaları analizlerinin ve USH'nın önemli bir parçasıdır. SB'nin 1999 ve 2000 yılları için gerçekleştirilen Türkiye Ulusal Sağlık Hesaplarını Geliştirme ve Uygulama projesinin bir parçası olarak 2002-2003 Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması yapılmıştır. Türkiye Ulusal Sağlık Hesaplarını Geliştirme ve Uygulama projesi, SB adına USH projesi yürütücüsü Harvard Halk Sağlığı Okulu ve Sağlık İdaresi Araştırmaları İşletmesi (SİAR) tarafından yapılmış, 2002-2003 Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması ise BİGTAŞ araştırma şirketi tarafından gerçekleştirilmiştir. Hane halkı araştırmasının genel amacı, Türkiye nüfusunu temsil eden bir örneklem ile hane halkları tarafından cepten yapılan sağlık harcamalarının ve bu harcamaların kimlere, ne için yapıldığının ortaya konmasıdır. Hane halkı araştırması 1999-2000 USH'sında bazı dağıtım tablolarının tahmin edilmesi için önemli girdi sağlamıştır. Araştırma ayrıca Türkiye'de gelecekteki USH tahminleri için bir karşılaştırma temeli ve bu tür araştırmalar için bir model sağlamıştır. Sağlık hizmetleri kullanımı ve cepten harcama verileri sağlıkta eşitlik konusu dahil birçok sağlıkta reform politikalarının etkilerinin analizi için de önemli bilgi sağlamaktadır.

2002-2003 Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması bir dizi aşamadan oluşmuştur¹. Birinci aşama, araştırmada kullanılacak anketin geliştirilmesidir. Taslak anket, Türkiye USH çerçevesine uygun olarak, dört halk sağlığı, istatistik ve demografi profesörü, iki sağlık yönetimi ve ekonomi doçenti ve üç sağlık yönetimi doktorundan oluşan Teknik Danışma Kurulu tarafından geliştirilmiştir. Taslak anketin hazırlanmasında, DİE'nin Tüketici Tercih Araştırmaları, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün 5 yıllık Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları, Sağlık İdaresi Yüksekokulu tarafından Ankara Metropol alanda Sağlık Hizmeti Kullanımı, BİGTAŞ tarafından yapılan 1992 SB Sağlık Hizmetleri Kullanım Araştırması, Harvard Halk Sağlığı Okulu 1995 Mısır Hane Halkı Sağlık Hizmeti Kullanım ve Harcama Araştırması ve Guatemala Demografi ve Sağlık Araştırmaları'nı içeren çok sayıda araştırmada kullanılan anket de incelenmiştir. Teknik Danışma Kurulu'nun geliştirdiği taslak anket Harvard Halk Sağlığı Okulu, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü ve DİE yetkililerinin önerileride dikkate alınarak, yaklaşık sekiz ayda tamamlanmıştır.

Bu aşamayı, DİE tarafından belirlenen Ankara ve Kırşehir illerinden seçilen 175 hanelik bir örneklem üzerinde ön deneme ve pilot çalışmalarının yapılması izlemiştir. Seçilen asıl örnekleme girmeyen il merkezi, ilçe merkezi, köy gibi alanlarda yapılan bu çalışmalarla anketin uygulanabilirliği, saha çalışmalarının organizasyonu ve yönetimi gibi bir çok önemli bileşen test edilmiştir. Bu aşamadan sonra ankete son hali verilmiştir.

Hane halkı bireylerinin sağlık hizmeti kullanımı ve cepten harcamalarını belirlemek amacıyla geliştirilen anket aşağıdaki konuları içermektedir:

- Hane halkı bireylerinin demografik ve sosyo ekonomik özellikleri
- Sağlık sigortası statüsü
- Yataklı tedavi kuruluşlarına yatışla sonuçlanan olaylar ve harcamalar
 - Yataklı tedavi hizmeti kullanımı
 - Yataklı tedavi kurumuna yatış sayısı
 - Yataklı tedavi kurumunun adı
 - Yataklı tedavi kurumunda yatılan gün sayısı
 - Yataklı tedavi kurumuna kabul şekli

¹ Berman, P., Toros, A. ve Şahin, İ. Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması 2002-2003, Yayınlanmamış Rapor, Ankara, 2004.

- Yataklı tedavi kurumuna yatış sebebi
- Alınan hizmet türü
- Laboratuvar testi, teşhis görüntüleme hizmetleri, ilaç, dayanıklı ve dayanıksız tıbbi tüketim mallarının kullanımı
- Yataklı tedavi hizmeti ile ilgili harcamalar
 - Kuruma yapılan harcama
 - Sağlık personeline fatura dışı verilen para
 - Bağış için yapılan harcama
 - Hediye için yapılan harcama
 - Hastanede yatılan süre içinde dışarıdan alınan hizmetler için yapılan harcama
 - Ulaşım, konaklama, refakatçi ve yiyecek harcamaları
 - Geri ödeme/yardım miktarı
- Hastanede yatılan süre içinde işe gidememe nedeniyle oluşan parasal kayıp
- Yaşanılan sağlık sorunları ve ilgili harcamalar
 - Bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta sağlık hizmeti kullanımı
 - Yaşanılan sağlık sorunu(sorunları)
 - Yaşanılan sağlık sorununu(sorunlarını) çözmek için neler yapıldığı ve alt detayları
 - Bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta sağlık hizmeti alma ile ilgili harcamalar
 - Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile tedavi için harcama
 - Kişi ve/veya kuruma yapılan harcama
 - Sağlık personeline fatura dışı verilen para
 - Bağış için yapılan harcama
 - Hediye için yapılan harcama
 - Hizmet alım sırasında dışarıdan alınan hizmetler için yapılan harcama
 - Ulaşım, konaklama, refakatçi harcamaları
 - Geri ödeme/yardım miktarı
 - Bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta sağlık hizmeti alına süre içinde işe gidememe nedeniyle oluşan parasal kayıp
- Hastalık dışı nedenle ayakta sağlık hizmeti kullanımı ve ilgili harcamalar
 - Hastalık dışı nedenle ayakta sağlık hizmeti kullanımı
 - Başvuru sayısı
 - Başvurulan kurumunun adı
 - Başvuru sebebi
 - Alınan hizmet türü
 - Laboratuvar testi, teşhis görüntüleme hizmetleri, ilaç, dayanıklı ve dayanıksız tıbbi tüketim mallarının kullanımı,
 - Hastalık dışı nedenle ayakta sağlık hizmeti kullanımı ile ilgili harcamalar
 - Kuruma yapılan harcama
 - Sağlık personeline fatura dışı verilen para
 - Bağış için yapılan harcama
 - Hediye için yapılan harcama
 - Hizmet alımı sırasında dışarıdan alınan hizmetler için yapılan harcama
 - Ulaşım, konaklama, refakatçi ve yiyecek harcamaları
 - Geri ödeme/yardım miktarı
 - Hastalık dışı nedenle ayakta sağlık hizmeti kullanılan süre içinde işe gidememe nedeniyle oluşan parasal kayıp
- Hane halkı konut, gelir ve servet durumu
- Hane halkı bireylerinin günlük yaşam aktiviteleri ve sağlık statüsü
- Hane halkı bireylerinin sigara ve alkol kullanımları.

Referans süresi, sağlık sorunu nedeniyle ayakta bakım ve hastalık dışı nedenle ayakta sağlık hizmeti için son iki hafta ve yatan hastalar için son altı ay olarak belirlenmiştir.

Anketle eş zamanlı olarak bir görüşmecisi el kitabı geliştirilmiş ve anketin son hali verilmeye kadar revizyonu yapılmıştır. Görüşmecisi el kitabının kapsamı olası cevap örnekleri ve verilecek şüpheli cevaplarda yapılması gerekenlerden oluşmuştur. Böylece anketör yanlılığının anket uygulanırken en aza indirgenmesi hedeflenmiştir.

Üçüncü aşamada, seçilen anketörlerin, denetçilerin ve SB denetçilerinin eğitimi gerçekleştirilmiştir. Anketör eğitimi, anketör yanlılığını en aza indirmek ve veri toplama sürecini standardize etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, her turda beş gün süren eğitim programı ve pratik saha çalışmaları yapılmıştır. Anketör eğitimi, anketi hazırlayan kişiler ve SB çalışanları tarafından DİE gözetiminde verilmiş ve yeni alınan anketörler için bu eğitim aynen tekrarlanmıştır. Saha denetçilerine, bu eğitimin yanı sıra iki günlük denetçi eğitimi verilmiştir. Bu eğitim personel yönetimi, anketör performansının değerlendirilmesi, zorlukların üstesinden gelinmesi gibi konuları kapsamıştır. Anketörleri ve saha denetçilerini denetlemek üzere, anketin uygulandığı illerde örnekleme giren kümelerden her tur için görevlendirilen SB denetçilerine üç günlük hane halkı denetim eğitimi verilmiştir. Anketörler ildeki SB denetim görevlisinden onay aldıktan sonra çalışmaya başlamışlar ve anketörler ve saha denetçileri SB denetçileri yapılan anketleri denetlemeden il dışına çıkamamışlardır. SB denetçileri, geliştirilen özel bir denetim formu ile anketlerin doğru ve eksiksiz olarak uygulanıp uygulanmadığını kontrol etmişlerdir. Bu denetimler, araştırma sonuçlarının güvenilirliğini arttırmaya yardımcı olmuştur.

Dördüncü aşamada, saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada öncelikle bir küme oluşturmak için hanelerin listesi çıkarılmıştır. Kümeler DİE tarafından belirlenmiş ve bir kümeyi oluşturmada gerekli 25 hanenin seçimi için sokak isimleri de DİE tarafından verilmiştir. Belirlenen sokaklar (veya sokakların kombinasyonu) 75 haneden daha az olmamıştır. 75 haneye ulaşamayan durumlarda DİE ilave sokak isimleri sağlamış, sokakların 120 haneden fazla haneyi içermesi durumunda, listeleme işlemi 120. hanede durdurulmuştur. Sistematiik yöntemle bu listeden 25 hane seçilmiştir. Listeleme tamamlandıktan ve kümeler belirlendikten sonra ekipler hane ziyaretlerine başlamışlardır. Görüşmeye önce hane reisi ile başlanmış ve hane üyelerinin listesinin oluşturulmasıyla devam edilmiştir. Görüşmeler her hane halkı üyesi ile özel olarak ve ayrı gerçekleştirilmiş, diğer üyelerle görüşme yapılırken evde olmayan hane halkı üyeleri için randevu alınmış ve aynı hane belirlenen tarihte tekrar ziyaret edilmiştir. İlk ziyarette hanede hiç kimse bulunamadığında, haftanın bir başka gününde ve farklı saatte aynı haneye tekrar gidilmiş ve bir haneyi “evde yok” olarak sınıflamadan önce o haneye dört ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Beşinci ve son aşamada, toplanan anketlerin düzenlenmesi, kodlanması ve bilgisayar ortamına girilmesi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Düzenleme ve kodlama işlemleri, önceden hazırlanan edit-kod yönergesine göre, anketi uygulayan BİGTAŞ şirketi tarafından görevlendirilen ekip tarafından, ankette “Hizmet Sunuculara” ilişkin açık uçlu soruların kodlamaları ise Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksek Okulu öğretim görevlilerince yapılmıştır. Tüm anketler veri girişindeki hataları en aza indirmek amacıyla BLAISE veri tabanında iki kez girilmiştir.

Araştırma örnekleme ile ilgili detaylı bilgi izleyen paragraflarda sunulmaktadır. Örneklem, DİE tarafından Türkiye’yi bölge bazında, yaş, cinsiyet, yerleşim yeri ve sosyo-ekonomik düzeyi temsil edecek ve mevsimsel değişikliklerin sağlık harcamalarına etkisini izlemeye imkan verecek şekilde iki tur araştırma için seçilmiştir. Araştırmanın birinci turu 13 Eylül-14 Kasım 2002 ve ikinci turu 6 Mart-30 Nisan 2003 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem, tabakalı küme örnekleme yöntemi ile, bölge (beş bölge) ve yerleşim yeri (kır, kent, Ankara, İstanbul, İzmir) tabakalama kriterleri kullanılarak seçilmiştir. Bölge kriteri için toplam 314 küme seçilmiştir. Araştırmanın birinci turu 214 küme ve 5.350 hanede, ikinci turu 213 küme ve 5.235 hanede uygulanarak toplam 71 ilde, 427 kümede, 10.675 hanede gerçekleştirilmiştir. Bunlardan 135 küme kentsel alanı, 179 küme kırsal alanı, 65 hane İstanbul’u, 24 küme Ankara ve İzmir’i temsil etmiştir. 10.675 haneden 9.805 hanede görüşme tamamlanmış ve %91,85 cevaplama oranına ulaşılmıştır. Geriye kalan 579 hane anketi red etmiş, 282 hane dört kez gidildiği halde evde bulunamamış ve dokuz hanede ise diğer nedenlerden dolayı görüşme yapılamamıştır (Tablo 2.1). Sonuç olarak, araştırmada toplam 42.177 kişi ile görüşme yapılmıştır. Araştırma anketi kurumsal nüfus kapsamına giren hane halkı bireylerini de içerecek şekilde tasarlandığından, görüşme yapılan toplam kişi sayısı kurumsal nüfusu da içermektedir.

Tablo 2.1. İki Dönem Birlikte Örneklem Çıktısı

<i>Bölge</i>	<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>Küme sayısı</i>	<i>Toplam hanehalkı sayısı</i>	<i>Görüşme yapılan hanehalkı sayısı</i>	<i>Red</i>	<i>Evde yok</i>	<i>Diğer</i>	<i>Cevaplama yüzdesi</i>
Batı	Kent	41	1.025	971	26	25	3	94,73
	Kır	53	1.325	1.192	94	38	1	89,96
	Toplam	94	2.350	2.163	120	63	4	92,04
Güney	Kent	19	475	456	15	4	0	96,00
	Kır	34	850	794	39	16	1	93,41
	Toplam	53	1.325	1.250	54	20	1	94,34
Orta	Kent	22	550	542	2	6	0	98,55
	Kır	25	625	595	18	12	0	95,2
	Toplam	47	1.175	1.137	20	18	0	96,77
Kuzey	Kent	24	600	584	8	8	0	97,33
	Kır	20	500	475	10	15	0	95,00
	Toplam	44	1.100	1.059	18	23	0	96,27
Doğu	Kent	29	725	720	3	2	0	99,31
	Kır	47	1.175	1.130	33	11	1	96,17
	Toplam	76	1.900	1.850	36	13	1	97,37
İstanbul	Metropol	65	1.625	1.325	220	79	1	81,54
Ankara	Metropol	24	600	500	65	34	1	83,33
İzmir	Metropol	24	600	521	46	32	1	86,83
Türkiye Toplam		427	10.675	9.805	579	282	9	91,85

Beş coğrafik bölge (Batı, Güney, Orta, Kuzey ve Doğu) üç yerleşim yeri tabakasıyla (kır, kent ve metropol) çaprazlanmış, böylece 15 tabaka yaratılmıştır. Metropol alanlar İstanbul ve İzmir Batı bölgesinde, Ankara Orta bölgede olduğu için toplam 12 tabaka bulunmaktadır.

Bölgeler, DIE'nin önerileri ile oluşturulmuştur. Bu çalışmada kullanılan bölgelerin diğer çalışmalarla aynı olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Güney ve Kuzey bölgeleri, bu bölgelerin kabul edilen idari bölünümü ile aynıdır. Marmara ve Ege bölgeleri Batı bölgesini, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri de Doğu bölgesini oluşturmak üzere birleştirilmiştir.

Bölgeler aşağıdaki illerden oluşmuştur:

- **Batı :** Afyon, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Denizli, Edirne, İstanbul, İzmir, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Muğla, Sakarya, Tekirdağ, Uşak, Yalova.
- **Güney:** Adana, Antalya, Burdur, Hatay, Isparta, İçel, Kahramanmaraş, Osmaniye
- **Orta:** Ankara, Çankırı, Çorum, Eskişehir, Kayseri, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat, Aksaray, Karaman, Kırıkkale.
- **Kuzey:** Amasya, Artvin, Bolu, Giresun, Gümüşhane, Kastamonu, Ordu, Rize, Samsun, Sinop, Tokat, Trabzon, Zonguldak, Bayburt, Bartın, Karabük, Düzce.
- **Doğu:** Adıyaman, Ağrı, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hakkari, Kars, Malatya, Mardin, Muş, Siirt, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır, Kilis illerinden oluşmaktadır.

Hane halkı sağlık harcamaları araştırmasının sonuçları bu kitapta ağırlıklı veri kullanılarak (toplam 70.985.375 kişiye ait veri) tanımlayıcı istatistikler itibariyle sunulmaktadır. Sunulan değişkenler arasında çok sayıda harcama değişkeni de yer almaktadır. Bu değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler, aşırı değerler (outliers) açısından her bir değişkenin incelenmesi gerektiğini göstermiştir. Aşırı değerlerin incelenmesi önemlidir çünkü ortalamalar aşırı değerlerden etkilenir dolayısıyla veride bu tür değerlerin varlığı sonuçların güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Aşırı değerlerin belirlenmesinde, standardize edilmiş skorlar (z skorları) kullanılmış ve neredeyse tüm harcama değişkenlerinde bu tür değerler saptanmıştır. Belirlenen aşırı değerlerin bir hata sonucu olup olmadığının kararı anketlerin incelenmesini de gerektirebileceğinden, veri girişinden kaynaklanan hataların olmadığı veya varsa bile düzeltilemeyeceği varsayılarak, aşırı değerler *gerçek aşırı değerler* olarak kabul edilmiştir. Her bir harcama değişkeni için belirlenen aşırı değerlerin sonuçları önemli ölçüde değiştirip değiştirmediğinin (*etkili* gözlemler olup olmadığının) kararı aşırı değerler çıkarılmadan ve çıkarıldıktan sonraki sonuçlar karşılaştırılarak verilmiştir. Analiz sonuçları, belirlenen aşırı değerlerin *etkili* değerler olduğunu göstermiştir ve dolayısıyla bu değerler analizlerden çıkarılmıştır. Örneğin, toplam cepten sağlık harcaması değişkeni itibariyle toplam 94.551 kişinin aşırı değer olarak kabul edilen harcama yaptığı

belirlenmiştir. Bu kişiler görüşme yapılan toplam 70.985.375 kişinin %0,13'ünü ve cepten harcama yapan toplam 7.066.561 kişinin %1,34'ünü temsil etmesine rağmen, bu kişilerin yaptığı harcama toplam cepten harcamanın %26'sını oluşturmaktadır. Spesifik olarak, kişi başı ortalama toplam cepten sağlık harcaması, aşırı değerler çıkarıldığında, 125.014.266 TL'den (82.85 ABD\$, 2002-2003 ortalama dolar kuru 1.508.945 TL) 92.910.826 TL'ye (61,57 ABD\$) düşmüştür.

Ayrıca, Bölüm 3 ve takip eden bölümlerde sunulan tablolardaki bulgular ile ilgili bazı önemli noktalar şunlardır. Birincisi, alt gruplar itibariyle frekanslara bakıldığında, genel toplamla eşit olması gereken bazı alt toplamların genel toplamdan farklı olduğu görülecektir. Bunun nedeni, ağırlıklı veri kullanıldığından, analizlerin yapıldığı SPSS yazılım programında hücrelerdeki rakamların yuvarlanmasıdır. İkincisi, frekansı 1'den fazla olmasına rağmen bazı hücrelerin ortalama ve standart sapma değerleri sunulmamaktadır çünkü ağırlıksız veride frekansı 1 olan hücrelerin frekansı, veri ağırlıklandırıldığında da 1 olarak işlem görmektedir. Üçüncüsü, Tablo 3.6 ve Tablo 3.9 dışındaki harcama bulgularının yer aldığı tüm tablolarda sonuçlar, cepten harcama yapan kişiler itibariyle sunulmuştur. Dördüncüsü, araştırmadan elde edilen bulgular, seçilmiş değişkenler itibariyle sunulmaktadır. Bu değişkenler bölge, yerleşim yeri, yaş grupları, cinsiyet, eğitim durumu, sağlık güvencesi durumu, gruplandırılmış kişi başı gelir, medeni durum ve algılanan sağlık statüsüdür. Sağlık güvencesi değişkeninin "Diğer" kategorisi 2022 sayılı kanuna tabi olanları, yurt dışında çalışanları, üniversitelerin mediko-sosyal hizmetlerinden yararlanan öğrencileri v.b grupları içermektedir.

Okuyucular, çalışma hakkında diğer teknik detaylara ulaşmak istediklerinde mektep@hm.saglik.gov.tr adresine bu taleplerini iletebilirler.

HANE HALKI NÜFUSU GENEL ÖZELLİKLERİ

HANE HALKI NÜFUSU SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde hane halkı nüfusunun sosyo-demografik özellikleri sunulmaktadır. Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması kapsamında 10.675 hane ile görüşme yapılması planlanmış olup 9.805 haneden 42.177 kişi ile görüşülmüştür. Ağırlıklı veri kullanıldığından, hane halkı sosyo-demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar 70.985.375 kişi üzerinden verilmektedir.

Tablo 3.1 hane halkının sosyo-demografik özellikleri ve algılanan sağlık statüsüne göre yerleşim yeri dağılımını göstermektedir. Kuzey bölgesinde yaşayanların yarıdan fazlasının kırsal alanda, Güney bölgesindeki bireylerin ise %63,80'inin kentsel alanda yaşadığı belirlenmiştir. Altmış yaş ve üstü bireyler arasında kırsal alanda ve İzmir'de yaşayanların yüzdesi göreceli olarak daha yüksektir. Hiç okula gitmeyenlerin %42'sinin kırsal alanda yaşadığı, buna karşın lisans üstü eğitim yapmış kişilerin yaklaşık %29'unun İstanbul'da yaşadığı bulunmuştur. Sağlık sigortası olmayanların çoğunluğunun (%58) yerleşim yeri kentsel ve metropol alanlar, Yeşil Kartı olanların çoğunluğunun (%53,57) kırsal alan ve özel sigortası olanların çoğunluğunun (%52,64) ise İstanbul'da olduğu belirlenmiştir. Birinci gelir dilimindeki kişilerin %51,71'inin kentsel ve metropol alanlarda yaşadığı, buna karşın beşinci gelir dilimindeki kişilerin yaklaşık %84'ünün kentsel ve metropol alanda yaşadığı belirlenmiştir. Kırsal alanda yaşayanların oranı gelir arttıkça azalmıştır. Boşanmış kişiler arasında kırsal alanda yaşayanların yüzdesi en düşüktür. Sağlık statüsünü "çok iyi" olarak değerlendiren kişilerin yaklaşık %77'sinin kentsel ve metropol alanda yaşadığı bulunmuştur.

Tablo 3.1. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Yerleşim Yeri Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	Yerleşim Yeri						Toplam Sayı
	Kır	Kent	Ankara	İstanbul	İzmir	Toplam %	
Bölge							
Batı	21,93	27,12	-	40,84	10,12	100,00	30.969.402
Güney	36,20	63,80	-	-	-	100,00	8.235.606
Orta	31,28	38,32	30,41	-	-	100,00	11.975.725
Kuzey	52,28	47,72	-	-	-	100,00	7.852.323
Doğu	42,15	57,85	-	-	-	100,00	11.952.319
Yaş							
0-4	33,60	41,05	4,60	17,65	3,10	100,00	5.759.849
5-14	33,79	42,94	4,41	15,08	3,78	100,00	13.663.102
15-44	29,66	41,43	5,59	18,83	4,49	100,00	34.814.086
45-59	31,70	39,13	5,46	18,40	5,31	100,00	9.846.301
60-69	37,80	35,50	4,24	16,88	5,58	100,00	3.820.666
70-79	39,67	33,62	4,02	18,35	4,33	100,00	2.255.670
80+	38,58	27,36	5,32	22,77	5,97	100,00	563.129
Cinsiyet							
Erkek	32,07	40,81	5,16	17,66	4,30	100,00	35.448.536
Kadın	31,78	40,62	5,10	17,97	4,53	100,00	35.536.839
Eğitim Durumu							
Hiç okula gitmedi	42,20	38,32	2,96	12,96	3,57	100,00	11.316.689
Anaokulu	24,82	45,65	2,63	21,99	4,90	100,00	193.993
Temel eğitim	34,22	39,32	4,36	17,81	4,28	100,00	38.857.316
Lise	20,96	47,11	7,71	19,09	5,14	100,00	10.653.545
Üniversite	12,89	43,89	10,95	25,81	6,46	100,00	5.083.253
Lisans üstü	5,90	31,25	19,35	28,74	14,76	100,00	147.053

Tablo 3.1. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Yerleşim Yeri Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	Yerleşim Yeri						Toplam Sayı
	Kır	Kent	Ankara	İstanbul	İzmir	Toplam %	
Sağlık Güvencesi Durumu							
Sağlık Sigortası Yok	42,00	34,10	3,29	16,92	3,69	100,00	23.281.253
SSK Aktif	17,91	44,13	5,77	26,82	5,37	100,00	15.456.236
SSK Emekli	18,15	48,32	4,08	22,19	7,26	100,00	8.278.551
Bağ-Kur Aktif	37,23	45,54	3,34	11,27	2,61	100,00	5.672.951
Bağ-Kur Emekli	40,12	37,95	2,47	16,23	3,22	100,00	2.650.084
Emekli Sandığı	20,86	42,78	13,38	16,45	6,54	100,00	3.644.161
Memur (Aktif)	23,64	50,87	13,42	8,78	3,30	100,00	5.250.422
Yeşil Kart	53,57	34,06	2,69	6,76	2,92	100,00	6.086.096
Özel Sigorta	3,13	34,56	3,42	52,64	6,25	100,00	281.539
Diğer	43,07	40,54	6,28	9,28	0,83	100,00	384.082
Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)							
Birinci (0 – 249.999.999)	48,29	36,38	3,03	9,66	2,65	100,00	14.043.826
İkinci (250.000.000–687.999.999)	42,75	41,41	3,25	9,07	3,51	100,00	14.307.798
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	29,46	44,07	4,45	17,30	4,73	100,00	13.619.938
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	23,63	41,50	5,99	24,36	4,53	100,00	14.777.905
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	15,88	40,27	8,86	28,35	6,64	100,00	14.235.909
Medeni Durum							
Hiç evlenmemiş	30,48	41,42	5,40	17,94	4,76	100,00	18.803.209
Halen evli	31,63	40,38	5,28	18,20	4,51	100,00	33.417.544
Boşanmış	23,12	32,73	8,21	26,26	9,68	100,00	605.853
Eşi ölmüş	36,40	35,23	5,16	17,76	5,45	100,00	2.809.074
Ayrı yaşıyor	29,32	39,55	4,96	19,65	6,51	100,00	132.055
Algılanan Sağlık Statüsü							
Çok kötü	37,80	39,39	6,49	10,57	5,76	100,00	215.479
Kötü	40,70	39,04	5,28	12,90	2,08	100,00	2.559.848
Orta	31,68	41,14	6,77	16,62	3,79	100,00	8.539.613
İyi	31,45	39,80	5,16	18,53	5,07	100,00	40.701.400
Çok iyi	22,14	46,53	4,20	22,66	4,48	100,00	3.654.508
Genel	31,92	40,72	5,13	17,82	4,41	100,00	70.985.375

Tablo 3.2 hane halkının sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre sağlık güvencesi durumu dağılımını göstermektedir. Doğu bölgesinde yaşayanların %45,73'ünün herhangi bir sağlık sigortasına sahip olmadığı ve yaklaşık %18'inin ise Yeşil Kart sahibi olduğu belirlenmiştir. Buna göre Doğu bölgesinde yaşayanların %64'ünü sağlık sigortası olmayanlar ve Yeşil Kartlılar oluşturmuştur. Kırsal alanla karşılaştırıldığında, kentsel ve metropol alanda yaşayanların, sırasıyla, %73-77'sinin sağlık güvencesine sahip olduğu görülmüştür. Ankara'da yaşayanların yaklaşık %45'inin sağlık güvencesi olmayan ve SSK aktif üyesi olan kişilerden oluştuğu görülmüştür. 0-14 yaş grubundaki bireylerin çoğunluğunu (%53) sağlık sigortası olmayanlar ve Yeşil Kartlılar oluşturmuştur. Aynı şekilde, hiç okula gitmeyen kişiler arasında sağlık güvencesi olmayan ve Yeşil Kartı olanların yüzdesi göreceli olarak daha yüksektir (%53). Birinci gelir diliminde olanların %72'si sağlık sigortası olmayanlar ve Yeşil Kartlılardan oluşurken, beşinci gelir dilimindeki kişiler arasında sağlık sigortası olmayanlar yaklaşık %15 olarak belirlenmiştir. Ayrı yaşayan (%45,47) ve hiç evlenmemiş kişiler arasında (%38,14) sağlık güvencesi olmayanlar göreceli olarak daha fazladır. Sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendiren kişiler arasında sağlık güvencesi olmayanların yüzdesi göreceli olarak daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3.2. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Güvencesi Dağılımı (%) (Türkiye 2002-2003)

Sağlık Güvencesi Durumu												
Sağlık	Sigortası	Yok	SSK	SSK	Emekli	Bağ-Kur	Aktif	Emekli	Bağ-Kur	Emekli	Sandığı	Memur
SSK	Aktif	Emekli	SSK	Emekli	Bağ-Kur	Aktif	Emekli	Bağ-Kur	Emekli	Sandığı	(Aktif)	Yesil
Diger	Özel	Sigorta	%	Toplam	Toplam	Sayı						
Batı	30,86	27,45	14,18	7,92	4,03	4,98	5,03	4,57	0,64	0,34	100,00	30.969.402
Güney	33,39	20,48	9,78	10,39	3,59	5,55	8,21	7,16	0,39	1,07	100,00	8.235.605
Orta	26,80	21,72	10,30	7,44	3,95	7,22	11,35	10,39	0,11	0,71	100,00	11.975.726
Kuzey	29,27	18,11	14,02	11,11	4,02	5,46	8,69	8,70	0,21	0,41	100,00	7.852.323
Doğu	45,73	10,42	6,24	5,04	2,67	2,96	8,16	18,01	0,18	0,60	100,00	11.952.320
Yerleşim Yeri												
Kır	43,15	12,22	6,63	9,32	4,69	3,35	5,48	14,39	0,04	0,73	100,00	22.661.064
Kent	27,46	23,60	13,84	8,94	3,48	5,39	9,24	7,17	0,34	0,54	100,00	28.902.578
Ankara	21,06	24,49	9,28	5,21	1,80	13,39	19,35	4,49	0,26	0,66	100,00	3.641.510
İstanbul	31,15	32,77	14,53	5,06	3,40	4,74	3,65	3,25	1,17	0,28	100,00	12.646.777
İzmir	27,40	26,50	19,18	4,73	2,72	7,60	5,53	5,67	0,56	0,10	100,00	3.133.448
Yaş												
0-4	42,03	28,37	1,65	7,23	0,42	0,95	7,77	11,00	0,26	0,31	100,00	5.759.850
5-14	37,56	23,87	5,32	9,80	0,86	2,16	8,68	11,19	0,26	0,30	100,00	13.663.103
15-44	35,83	26,00	7,31	8,49	1,45	3,10	8,43	8,33	0,47	0,59	100,00	34.814.086
45-59	19,26	11,30	29,39	8,11	7,27	12,35	5,50	5,83	0,57	0,43	100,00	9.846.301
60-69	15,49	5,50	34,36	2,19	18,99	13,74	1,99	6,45	0,13	1,17	100,00	3.820.665
70-79	20,13	5,42	26,46	2,27	19,63	16,89	1,56	6,49	-	1,15	100,00	2.255.669
80+	31,40	3,44	15,94	2,11	19,29	15,38	2,76	7,07	1,27	1,34	100,00	563.128
Cinsiyet												
Erkek	34,84	22,46	10,23	8,03	3,13	4,47	7,30	8,52	0,39	0,63	100,00	35.448.537
Kadın	30,76	21,09	13,09	7,96	4,34	5,79	7,49	8,63	0,40	0,46	100,00	35.536.838

Tablo 3.2. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Güvencesi Dağılımı (%) (Türkiye 2002-2003)
(Devam)

	Sağlık Güvencesi Durumu											Toplam Sayı
	Sağlık Sigortası Yok	SSK Aktif	SSK Emekli	Bağ-Kur Aktif	Bağ-Kur Emekli	Emekli Sandığı	Memur (Aktif)	Yeşil Kart	Özel Sigorta	Diğer	Toplam %	
Eğitim Durumu												
Hiç okula gitmedi	38,93	14,15	13,62	4,89	6,13	3,78	3,60	14,11	0,15	0,64	100,00	11.316.689
Ana okulu	20,64	32,22	3,21	18,68	2,73	5,87	8,74	5,80	0,86	1,24	100,00	193.993
Temel eğitim	34,41	21,95	12,39	8,64	4,02	3,82	4,99	9,25	0,15	0,38	100,00	38.857.316
Lise	26,12	26,03	11,72	9,80	2,17	7,72	11,94	3,10	0,88	0,54	100,00	10.653.544
Üniversite	13,15	22,69	11,39	6,41	2,43	16,17	23,65	0,54	1,94	1,64	100,00	5.083.254
Lisans üstü	13,52	26,90	6,04	2,67	0,90	17,90	30,96	-	-	1,10	100,00	147.053
Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)												
Birinci (0 – 249.999.999)	52,64	8,87	3,52	8,98	1,89	1,64	2,49	19,28	0,13	0,54	100,00	14.043.826
İkinci (250.000.000–687.999.999)	44,61	17,43	7,00	7,05	3,64	1,80	2,34	15,46	0,07	0,61	100,00	14.307.798
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	31,50	28,69	13,77	7,37	4,14	3,35	5,74	4,89	0,04	0,51	100,00	13.619.938
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	21,31	28,65	17,46	8,01	4,10	6,56	10,68	2,55	0,28	0,41	100,00	14.777.905
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	14,52	25,11	16,35	8,53	4,88	12,15	15,50	0,87	1,44	0,64	100,00	14.235.909
Medeni Durum												
Hiç evlenmemiş	38,14	19,70	11,34	7,22	2,26	4,36	7,50	8,34	0,50	0,64	100,00	18.803.209
Halen evli	27,48	22,25	14,29	8,59	5,10	6,34	7,44	7,60	0,37	0,54	100,00	33.417.544
Boşanmış	31,56	15,62	15,57	3,17	4,27	15,70	5,03	6,17	2,17	0,73	100,00	605.851
Eşi ölmüş	22,42	6,10	28,87	2,98	13,80	13,71	2,66	8,18	0,25	1,03	100,00	2.809.075
Ayrı yaşıyor	45,47	20,55	11,47	1,67	4,22	4,32	4,35	6,63	-	1,32	100,00	132.054
Algılanan Sağlık Statüsü												
Çok kötü	27,86	11,53	16,90	4,14	8,51	9,94	3,57	16,38	0,78	0,40	100,00	215.479
Kötü	33,60	9,90	18,88	5,38	7,70	7,78	3,82	11,69	0,40	0,85	100,00	2.559.849
Orta	28,08	15,21	19,30	5,94	7,88	8,01	5,43	9,36	0,18	0,60	100,00	8.539.615
İyi	31,96	21,66	12,80	8,17	3,80	5,54	7,45	7,63	0,44	0,56	100,00	40.701.401
Çok iyi	23,48	28,14	11,78	9,62	3,07	7,19	11,08	3,89	0,87	0,87	100,00	3.654.508
Genel	32,80	21,77	11,66	7,99	3,73	5,13	7,40	8,57	0,40	0,54	100,00	70.985.375

Tablo 3.3 hane halkının sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre kişi başı gelir dağılımını göstermektedir. Doğu bölgesinde yaşayanların yaklaşık %39'unun birinci gelir diliminde, Batı bölgesindekilerin yaklaşık %27'sinin beşinci gelir diliminde yer aldığı belirlenmiştir. Kırsal alanda yaşayanların yaklaşık %57'si ilk iki gelir diliminde, metropol nüfusun ise yaklaşık %30-35'i beşinci gelir diliminde yer almıştır. 0-14 yaş grubundaki bireylerin yüzdesi ilk iki gelir diliminde göreceli olarak daha yüksektir, 60 yaş ve daha yaşlı olanlar arasında beşinci gelir diliminde yer alanların yüzdesi daha yüksektir. Hiç okula gitmemiş olanların yaklaşık %54'ü birinci ve ikinci gelir diliminde, lisans üstü eğitim yapmış olanların yaklaşık %74'ü beşinci gelir diliminde yer almıştır. Sağlık güvencesi olmayan ve Yeşil Kartı olanlar arasında birinci gelir diliminde yer alanların yüzdesi göreceli olarak daha yüksektir. Boşanmış kişilerin yaklaşık %35'i beşinci gelir dilimindedir. Sağlık statülerini “çok iyi” olan kişiler arasında beşinci gelir diliminde yer alanların yüzdesi diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3.3. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kişi Başı Gelir Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	Kişi Başı Gelir Dilimi						
	Birinci	İkinci	Üçüncü	Dördüncü	Beşinci	Toplam %	Toplam Sayı
Bölge							
Batı	12,63	13,72	21,10	25,76	26,79	100,00	30.969.402
Güney	23,21	19,66	19,32	19,25	18,56	100,00	8.235.606
Orta	17,50	22,48	18,47	20,04	21,51	100,00	11.975.724
Kuzey	19,39	22,67	20,49	22,06	15,40	100,00	7.852.322
Doğu	38,51	33,19	14,00	9,07	5,23	100,00	11.952.321
Yerleşim Yeri							
Kır	29,93	26,99	17,70	15,41	9,97	100,00	22.661.065
Kent	17,68	20,50	20,77	21,22	19,84	100,00	28.902.576
Ankara	11,67	12,78	16,63	24,30	34,62	100,00	3.641.510
İstanbul	10,73	10,27	18,63	28,46	31,91	100,00	12.646.776
İzmir	11,87	16,05	20,54	21,35	30,19	100,00	3.133.448
Yaş							
0-4	26,20	23,51	20,16	17,65	12,48	100,00	5.759.850
5-14	26,44	25,56	20,34	16,86	10,81	100,00	13.663.102
15-44	18,64	19,73	19,79	21,42	20,43	100,00	34.814.086
45-59	13,69	14,47	16,93	24,99	29,93	100,00	9.846.302
60-69	14,29	15,91	16,95	23,49	29,36	100,00	3.820.666
70-79	15,72	17,46	14,58	22,74	29,51	100,00	2.255.670
80+	16,88	18,13	16,05	18,81	30,14	100,00	563.128
Cinsiyet							
Erkek	19,67	19,94	19,15	21,03	20,22	100,00	35.448.536
Kadın	19,90	20,37	19,22	20,61	19,89	100,00	35.536.839
Eğitim Durumu							
Hiç okula gitmedi	28,85	26,74	17,47	16,82	10,11	100,00	11.316.690
Ana okulu	13,75	8,76	17,51	22,84	37,13	100,00	193.993
Temel eğitim	20,20	21,90	21,32	21,54	15,04	100,00	38.857.316
Lise	11,48	12,63	18,25	25,37	32,27	100,00	10.653.545
Üniversite	8,19	5,67	8,55	18,22	59,37	100,00	5.083.253
Lisans üstü	6,89	0,90	5,61	12,40	74,21	100,00	147.053

Tablo 3.3. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kişi Başı Gelir Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	Kişi Başı Gelir Dilimi						
	Birinci	İkinci	Üçüncü	Dördüncü	Beşinci	Toplam %	Toplam Sayı
Sağlık Güvencesi Durumu							
Sağlık Sigortası Yok	31,76	27,41	18,43	13,52	8,88	100,00	23.281.254
SSK Aktif	8,06	16,13	25,29	27,39	23,13	100,00	15.456.237
SSK Emekli	5,97	12,10	22,66	31,16	28,11	100,00	8.278.552
Bağ-Kur Aktif	22,24	17,77	17,71	20,87	21,42	100,00	5.672.950
Bağ-Kur Emekli	10,01	19,64	21,26	22,89	26,21	100,00	2.650.083
Emekli Sandığı	6,34	7,07	12,52	26,59	47,48	100,00	3.644.162
Memur (Aktif)	6,67	6,37	14,88	30,05	42,02	100,00	5.250.422
Yeşil Kart	44,49	36,34	10,94	6,19	2,04	100,00	6.086.095
Özel Sigorta	6,60	3,73	1,72	14,90	73,05	100,00	281.539
Diğer	19,80	22,85	18,15	15,62	23,57	100,00	384.083
Medeni Durum							
Hiç evlenmemiş	19,64	20,95	19,06	19,91	20,44	100,00	18.803.208
Halen evli	17,19	17,96	18,87	23,50	22,49	100,00	33.417.543
Boşanmış	15,58	16,35	14,68	18,14	35,26	100,00	605.853
Eşi ölmüş	15,50	16,84	18,99	17,09	31,59	100,00	2.809.073
Ayrı yaşıyor	18,71	13,39	18,82	26,06	23,02	100,00	132.054
Algılanan Sağlık Statüsü							
Çok kötü	28,41	22,37	14,66	16,84	17,72	100,00	215.479
Kötü	25,54	21,57	18,05	17,37	17,48	100,00	2.559.848
Orta	19,27	19,73	19,04	20,99	20,97	100,00	8.539.613
İyi	17,58	19,06	19,23	22,42	21,72	100,00	40.701.400
Çok iyi	11,83	13,04	15,31	22,16	37,65	100,00	3.654.509
Genel	17,33	17,54	17,99	22,33	24,81	100,00	70.985.375

Tablo 3.4’de hane halkının sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hane halkı harcama dağılımı sunulmaktadır. Doğu bölgesinde yaşayanların yaklaşık %38’i birinci harcama diliminde, Batı bölgesindekilerin %26’sı beşinci harcama diliminde yer almıştır. Kırsal alanda yaşayanların yaklaşık %55’i ilk iki harcama diliminde, metropol nüfusun ise yaklaşık %30-38’i beşinci harcama diliminde yer almıştır. 0-14 yaş grubundaki bireylerin yaklaşık %48’inin ilk iki harcama diliminde yer aldığı belirlenmiştir. Hiç okula gitmeyen kişilerin yaklaşık %54’ü birinci ve ikinci harcama diliminde, lisans üstü eğitim yapmış olanların yaklaşık %78’i dördüncü ve beşinci harcama diliminde yer almıştır. Sağlık güvencesi olmayanların %27’si, Yeşil Kart sahibi olanların %37’si birinci harcama diliminde, özel sigortası olanların ise %71’i beşinci harcama diliminde yer almıştır. Boşanmış kişilerin %39’unun beşinci harcama diliminde olduğu görülmüştür. Sağlık statülerini “çok iyi” olarak nitelendiren kişilerin yaklaşık %63’ünün dördüncü ve beşinci harcama diliminde olduğu görülmüştür.

Tablo 3.4. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hane Halkı Harcama Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hane Halkı Harcama Dilimi</i>						
	Birinci	İkinci	Üçüncü	Dördüncü	Beşinci	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>							
Batı	15,26	14,16	20,33	24,42	25,83	100,00	30.969.402
Güney	20,67	21,02	21,08	18,19	19,03	100,00	8.235.606
Orta	17,18	23,96	19,43	17,37	22,06	100,00	11.975.725
Kuzey	15,40	26,01	24,27	20,97	13,35	100,00	7.852.324
Doğu	37,64	26,49	16,05	11,88	7,94	100,00	11.952.320
<i>Yerleşim Yeri</i>							
Kır	28,01	26,91	19,41	15,01	10,65	100,00	22.661.064
Kent	17,69	20,32	22,01	20,39	19,59	100,00	28.902.575
Ankara	19,61	11,64	13,63	17,44	37,67	100,00	3.641.510
İstanbul	12,10	9,94	19,26	28,45	30,26	100,00	12.646.776
İzmir	15,59	17,36	15,57	21,74	29,73	100,00	3.133.448
<i>Yaş</i>							
0-4	25,10	21,84	21,50	17,16	14,40	100,00	5.759.850
5-14	24,57	23,88	21,86	17,34	12,35	100,00	13.663.102
15-44	18,66	19,75	20,18	21,09	20,32	100,00	34.814.085
45-59	15,12	16,32	17,73	22,08	28,75	100,00	9.846.300
60-69	17,54	17,04	17,24	21,09	27,09	100,00	3.820.666
70-79	21,21	17,48	16,71	18,65	25,95	100,00	2.255.669
80+	24,57	16,75	18,61	14,44	25,62	100,00	563.129
<i>Cinsiyet</i>							
Erkek	19,91	19,84	19,93	20,34	19,98	100,00	35.448.537
Kadın	20,08	20,16	20,03	19,69	20,04	100,00	35.536.838
<i>Eğitim Durumu</i>							
Hiç okula gitmedi	28,16	25,91	20,10	15,56	10,27	100,00	11.316.690
Ana okulu	12,60	10,11	24,30	22,66	30,33	100,00	193.993
Temel eğitim	19,80	21,54	21,66	21,06	15,95	100,00	38.857.316
Lise	13,81	14,26	18,24	23,05	30,65	100,00	10.653.546
Üniversite	11,62	6,56	9,47	18,99	53,35	100,00	5.083.253
Lisans üstü	10,21	3,44	8,71	13,86	63,78	100,00	147.054
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>							
Sağlık Sigortası Yok	26,72	24,48	19,89	17,45	11,46	100,00	23.281.253
SSK Aktif	13,90	17,00	22,55	22,97	23,58	100,00	15.456.236
SSK Emekli	12,09	16,77	20,54	23,80	26,81	100,00	8.278.551
Bağ-Kur Aktif	16,56	15,73	22,12	22,63	22,96	100,00	5.672.952
Bağ-Kur Emekli	16,97	17,86	18,76	21,16	25,25	100,00	2.650.084
Emekli Sandığı	12,47	9,02	12,78	24,97	40,76	100,00	3.644.162
Memur (Aktif)	11,92	12,39	20,47	22,02	33,19	100,00	5.250.422
Yeşil Kart	36,97	33,62	16,00	10,24	3,17	100,00	6.086.096
Özel Sigorta	12,86	0,21	5,39	10,53	71,01	100,00	281.540
Diğer	17,58	22,83	21,98	16,05	21,56	100,00	384.082

Tablo 3.4. Hane Halkının Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hane Halkı Harcama Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hane Halkı Harcama Dilimi</i>						
	Birinci	İkinci	Üçüncü	Dördüncü	Beşinci	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>							
Birinci (0 – 249.999.999)	43,46	24,09	14,55	10,05	7,86	100,00	14.043.827
İkinci (250.000.000–687.999.999)	25,18	35,15	21,49	12,95	5,22	100,00	14.307.798
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	12,43	24,89	30,99	21,14	10,55	100,00	13.619.938
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	10,08	12,45	24,36	32,48	20,63	100,00	14.777.904
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	9,16	3,89	8,74	22,94	55,27	100,00	14.235.909
<i>Medeni Durum</i>							
Hiç evlenmemiş	20,22	20,50	19,52	20,17	19,58	100,00	18.803.208
Halen evli	17,62	18,57	19,75	21,59	22,47	100,00	33.417.543
Boşanmış	15,89	14,75	13,37	16,89	39,09	100,00	605.853
Eşi ölmüş	21,00	17,65	18,42	15,80	27,13	100,00	2.809.075
Ayrı yaşıyor	12,47	15,91	18,63	22,32	30,68	100,00	132.056
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>							
Çok kötü	25,44	19,12	14,49	15,87	25,08	100,00	215.478
Kötü	23,45	18,86	18,52	17,15	22,02	100,00	2.559.847
Orta	17,87	18,88	17,73	22,14	23,38	100,00	8.539.612
İyi	19,41	19,86	20,07	20,43	20,24	100,00	40.701.400
Çok iyi	7,66	11,09	18,77	24,76	37,72	100,00	3.654.508
<i>Genel</i>	<i>17,47</i>	<i>18,18</i>	<i>19,94</i>	<i>21,34</i>	<i>23,08</i>	<i>100,00</i>	<i>70.985.375</i>

HANE HALKI SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMI VE CEPTEN SAĞLIK HARCAMASI GENEL BİLGİLERİ

Bu bölümde hane halkının farklı tür sağlık hizmetleri kullanımı, toplam cepten sağlık harcaması, sağlık hizmeti almak için başvurulmuş yerin dışından alınan hizmetlere yapılan cepten harcama ve işe gidememe nedeniyle yaşanan parasal kayıplara ilişkin sonuçlar sunulmaktadır.

Tablo 3.5’de hane halkının hastaneye yatma, sağlık sorunu yaşama ve hastalık dışı bir nedenle sağlık hizmeti kullanım dağılımını göstermektedir. Toplam 70.985.375 kişiden %3,62’sinin son altı ay içinde 24 saat hastanede yattığı ve %16,35’inin son iki hafta içinde bir sağlık sorunu yaşadığı belirlenmiştir. Toplam 70.952.368 kişiden (“Bilmiyorum” yanıtı veren 33.007 kişi çıkarılmıştır) %1,10’unun son iki hafta içinde hastalık dışı nedenle ayakta sağlık hizmeti kullandığı belirlenmiştir. Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımına koruyucu sağlık hizmetleri (aile planlaması, doğum öncesi bakım, doğum sonrası bakım, sağlam çocuk muayenesi, bağışıklama ve erken tanı hizmetleri) ile gözlük, lens alımı ve diş protezi hizmetleri dahildir.

Tablo 3.5’de ayrıca bu üç tür sağlık hizmeti itibarıyla kullanım hızları da yer almaktadır. Bir yılda her 1000 kişiye düşen yataklı sağlık hizmeti sayısı 77, sağlık sorunu yaşama durumunda ayakta sağlık hizmeti alma sayısı 4.239 ve hastalık dışı bir nedenle sağlık hizmeti kullanım sayısı 216 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.5. Hane Halkının Hastaneye Yatma, Sağlık Sorunu Yaşama, Hastalık Dışı Nedenlerle Sağlık Hizmeti Kullanım Dağılımı (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
<i>Hastaneye yatma durumu (n=70.985.375)</i>		
Evet	2.572.166	3,62
Hayır	68.413.209	96,38
Kullanım Hızı / 1000 Kişi / Yıl	77	
<i>Sağlık sorunu yaşama durumu (n=70.985.375)</i>		
Evet	11.609.154	16,35
Hayır	59.376.222	83,65
Kullanım Hızı / 1000 Kişi / Yıl	4.239	
<i>Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanma durumu (n=70.952.368)</i>		
Evet	778.142	1,10
Hayır	70.174.226	98,90
Kullanım Hızı / 1000 Kişi / Yıl	296	

Tablo 3.6’da toplam cepten sağlık harcaması ve farklı tür hizmetlere göre dağılımı gösterilmektedir. Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırması kapsamında kişi başı toplam yıllık cepten sağlık harcaması 92.910.826 TL olarak saptanmıştır. Hizmet türüne göre, ortalama en yüksek cepten harcama bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta sağlık hizmeti alma durumunda yapılmaktadır, bunu yataklı sağlık hizmeti alma ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımı izlemektedir.

Toplam cepten sağlık harcaması, bireyler veya hane halkları tarafından doğrudan sağlık hizmetleri için yapılan yıllık harcamadır. Ulaşım, konaklama, yemek ve refakatçi için yapılan harcamalar hariç, hastaneye yatış, ayakta sağlık hizmeti, koruyucu ve diğer sağlık hizmetleri ile ilgili doğrudan yapılan harcamaları, özel sigorta primi ödemelerini, sağlık personeline elden yapılan ödeme gibi gayriresmi harcamaları, hanehalklarının başka hane(ler) için hastaneye yatış ve/veya ayakta sağlık hizmeti kullanımı durumunda cepten yaptıkları harcamaları içerir. Toplam cepten harcama geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonraki harcama miktarını ifade etmektedir. Bir sağlık sorunu nedeniyle alınan ayakta sağlık hizmeti için yapılan harcama, hastaneye yatma durumunda yapılan harcama ve hastalık dışı nedenle alınan sağlık hizmeti için yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonra cepten yapılan toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir. Ulaşım, konaklama, refakatçi ve yemek harcamaları toplamardan çıkarılmıştır.

Tablo 3.6. Hane Halkının Kişi Başı Cepten Yaptığı Harcamaların Farklı Hizmet Türlerine Göre Dağılımı (Türkiye, 2002-2003) (N=70.985.375)

	<i>Kişi Başı TL</i>
Toplam cepten sağlık harcaması	92.910.826
Sağlık sorunu yaşama durumunda toplam cepten harcama	69.033.784
Hastaneye yatma durumunda toplam cepten harcama	12.005.058
Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanma durumunda toplam cepten harcama	10.708.579

Tablo 3.7’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre yıllık toplam cepten sağlık harcaması dağılımı sunulmaktadır. Doğu bölgesinde yaşayanların yıllık toplam cepten sağlık harcaması en yüksek, Kuzey bölgesinde yaşayan bireylerin ise en düşüktür. Kırsal alanda yaşayanların ortalama yıllık cepten sağlık harcaması kentsel alanlardakilere göre daha yüksek bulunmuştur. Metropol alanda en yüksek harcamayı İstanbul’da yaşayan bireyler yapmıştır. 80 ve üzeri yaş grubu en yüksek harcamayı, 5-14 yaş grubu ise en düşük harcamayı yapmıştır. Lisans üstü eğitim yapmış kişiler en yüksek harcamayı yaparken, en düşük harcamayı yapan grup anaokulu grubu olmuştur. Sağlık sigortası olmayan kişilerin cepten yaptıkları yıllık harcamanın diğer gruplara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sağlık güvencesi olan kişiler arasında ise en yüksek harcamayı özel sigortası olan kişilerin yaptığı görülmüştür. Birinci gelir diliminde olan kişiler, 110 milyon TL fark ile beşinci gelir dilimindeki kişilere göre daha fazla cepten harcama yapmıştır. Ortalama harcama, ayrı yaşayan kişiler için en yüksek, boşanmış kişiler için ise en düşük olarak bulunmuştur. Algılanan sağlık statüsü “çok kötü” olan kişiler, algılanan sağlık statüsü “çok iyi” olan kişilere göre daha fazla cepten harcama yapmıştır.

Tablo 3.7. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Yıllık Toplam Cepten Sağlık Harcaması Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	3.510.197	1.005.385.540	1.571.476.476
Güney	751.321	963.754.068	1.503.860.605
Orta	1.096.058	765.900.874	1.237.260.719
Kuzey	746.847	715.363.831	1.320.822.728
Doğu	867.587	1.116.177.668	1.797.637.120
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	1.928.078	970.678.707	1.546.875.700
Kent	2.871.949	806.644.489	1.375.608.848
Ankara	340.848	847.556.048	1.253.904.901
İstanbul	1.494.994	1.236.542.582	1.811.640.094
İzmir	336.141	802.081.736	1.314.788.515
<i>Yaş</i>			
0-4	778.896	804.050.090	1.186.543.151
5-14	877.369	737.047.594	1.194.661.261
15-44	2.855.747	1.039.260.899	1.576.563.388
45-59	1.350.951	987.162.526	1.604.069.035
60-69	647.367	819.946.883	1.387.131.630
70-79	387.329	1.046.860.863	2.108.526.150
80+	64.994	1.250.215.904	2.033.133.351
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	2.824.933	979.879.790	1.601.981.021
Kadın	4.147.077	922.870.628	1.473.975.320
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	1.418.403	970.757.153	1.536.894.926
Anaokulu	38.242	769.707.424	1.160.205.057
Temel eğitim	3.590.921	880.053.534	1.410.731.781
Lise	823.012	1.174.179.996	1.925.596.718
Üniversite	430.724	1.172.557.401	1.888.596.465
Lisans üstü	11.590	1.336.995.935	1.381.016.818
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	1.729.821	1.317.575.573	1.686.536.743
SSK Aktif	1.539.167	857.509.617	1.466.528.566
SSK Emekli	1.184.598	728.048.084	1.488.008.331
Bağ-Kur	639.789	1.003.838.111	1.645.188.448
Bağ-Kur Emekli Aktif	430.014	567.631.759	1.143.588.935
Emekli Sandığı	332.967	945.692.067	1.813.948.712
Memur	401.390	702.820.620	1.221.094.525
Yeşil Kart	581.436	875.564.886	1.230.096.170
Özel Sigorta	102.845	1.176.655.258	935.816.230
Diğer	29.984	681.188.343	1.273.163.899

Tablo 3.7. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Yıllık Toplam Cepten Sağlık Harcaması Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	1.052.174	1.162.404.178	1.679.316.645
İkinci (250.000.000–687.999.999)	1.193.928	854.797.265	1.315.362.464
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	1.394.156	754.216.378	1.289.650.661
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	1.560.963	920.102.887	1.525.717.682
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	1.770.788	1.052.610.266	1.705.073.595
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	845.469	907.558.728	1.499.745.500
Halen evli	4.079.013	1.012.268.668	1.583.461.607
Boşanmış	65.409	881.924.568	969.076.320
Eşi ölmüş	496.465	1.013.295.923	2.011.287.041
Ayrı yaşıyor	14.594	1.025.986.292	1.332.401.037
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	70.239	1.189.034.532	1.588.043.497
Kötü	658.416	1.140.434.937	1.630.618.682
Orta	1.703.001	1.105.631.067	1.795.187.521
İyi	2.796.543	910.144.228	1.516.817.312
Çok iyi	245.165	709.879.337	1.040.706.617
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>6.972.010</i>	<i>945.969.713</i>	<i>1.527.390.756</i>

Sağlık hizmeti kullanımı sırasında başvuru alan yerin dışında alınan hizmetler için toplam cepten harcama, hastaneye yatış ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımında başvuru kurum dışında alınan laboratuvar ve teşhis görüntüleme hizmetleri, ilaç, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz ve araç gereç yapılan harcamadır (sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda başvuru yerin dışında ilgili hizmetler için harcama yapılmadığından toplamda yer almamaktadır). Geri ödeme ve yardım miktarı toplam harcama miktarına dahildir.

Tablo 3.8’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre sağlık hizmeti kullanımı sırasında başvuru alan yerin dışından alınan hizmetler için toplam cepten harcama dağılımı sunulmaktadır. Doğu bölgesinde yaşayan bireylerin yaptığı ortalama cepten harcama ile Orta bölgede yaşayan bireylerin yaptığı harcama arasında yaklaşık 190 milyon TL fark bulunmuştur. İzmir’de yaşayan bireyler, kırsal alanda yaşayanlara göre yaklaşık 2 kat daha fazla harcama yapmıştır. Yetmiş yaş ve üzeri kişiler ortalama harcamanın en düşük olduğu, 15-44 yaş grubundaki kişiler ise en yüksek olduğu yaş grupları olarak belirlenmiştir. Temel eğitim almış kişiler en düşük harcamayı yaparken, en yüksek harcama yapan gruplar üniversite ve lise mezunları olmuştur. Sağlık güvencesi durumuna göre, Bağ-Kur emeklilerinin ve Yeşil Kart sahiplerinin ortalama harcaması belirgin şekilde daha düşük bulunmuştur. Gelir dilimlerine göre en yüksek ortalama harcama dördüncü gelir diliminde gözlenmiştir. Boşanmış olan kişilerin göreceli olarak en yüksek harcamayı yaptığı belirlenmiştir. Sağlık statüsünü “çok iyi” olarak algılayanlar kişiler hariç, algılanan sağlık statüsü yükseldikçe ortalama harcama artmıştır.

Tablo 3.8. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Hizmeti Kullanımı Sırasında Başvurulan Yerin Dışından Alınan Hizmetler için Yıllık Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	413.345	569.696.702	1.005.264.837
Güney	95.794	505.515.664	1.296.100.428
Orta	117.428	398.320.270	955.417.325
Kuzey	78.883	445.109.730	637.323.987
Doğu	173.773	589.410.388	1.199.004.929
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	290.031	444.775.598	994.106.412
Kent	368.686	476.121.187	1.009.092.731
Ankara	54.665	414.696.215	467.445.214
İstanbul	148.092	846.560.211	1.266.924.963
İzmir	17.748	881.179.607	1.482.063.914
<i>Yaş</i>			
0-4	110.266	463.469.610	1.146.916.539
5-14	51.002	587.219.545	1.483.273.289
15-44	404.397	591.747.253	1.104.979.623
45-59	131.835	535.456.512	817.097.647
60-69	88.906	485.575.052	1.060.021.945
70-79	78.223	367.297.922	497.442.784
80+	14.593	367.754.694	762.597.615
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	328.157	514.986.330	989.762.012
Kadın	551.065	542.983.065	1.086.033.865
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	204.703	443.554.966	896.760.375
Anaokulu	1.888	-	-
Temel eğitim	409.505	417.282.177	864.083.563
Lise	100.742	902.840.533	1.468.242.765
Üniversite	61.214	1.047.975.432	1.298.007.063
Lisans üstü	2.915	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	228.236	692.241.671	1.275.763.284
SSK Aktif	142.417	616.719.465	1.326.650.341
SSK Emekli	106.590	513.810.210	889.367.293
Bağ-Kur Aktif	74.874	785.059.855	1.502.226.356
Bağ-Kur Emekli	44.336	208.141.265	228.082.187
Emekli Sandığı	44.349	357.779.184	485.257.493
Memur Aktif	57.466	514.770.162	732.874.813
Yeşil Kart	171.300	298.614.425	371.125.683
Özel Sigorta	2.025	-	-
Diğer	7.630	117.733.505	113.018.826

Tablo 3.8. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Hizmeti Kullanımı Sırasında Başvurulan Yerin Dışından Alınan Hizmetler için Yıllık Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Kişi Başına Gelir Seviyesi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	155.458	437.812.022	854.739.977
İkinci (250.000.000–687.999.999)	186.206	423.629.239	953.687.486
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	162.224	314.213.009	569.369.382
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	155.486	831.949.729	1.644.954.751
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	219.848	641.089.674	923.473.925
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	64.781	672.376.724	1.234.004.090
Halen evli	574.454	531.343.455	1.005.749.310
Boşanmış	5.877	700.446.960	500.807.872
Eşi ölmüş	75.185	436.058.898	657.396.553
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	22.256	279.442.322	451.210.723
Kötü	107.891	451.259.599	795.840.753
Orta	249.928	495.971.275	974.269.393
İyi	309.805	618.922.063	1.124.806.160
Çok iyi	23.687	375.636.923	330.384.763
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>879.222</i>	<i>532.533.677</i>	<i>1.051.220.233</i>

Tablo 3.9 hastaneye yatma, sağlık sorunu yaşama ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda işe gidememe nedeniyle yaşanan toplam parasal kayıp dağılımını göstermektedir. Toplam parasal kayıp kişi başına 2.083.443 TL olarak gerçekleşmiştir. Kişi başı parasal kayıp miktarı hastaneye yatma durumunda 2.190.486 TL, bir sağlık sorunu yaşama durumunda 334.592 TL ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda 2.066 TL olarak bulunmuştur. Hastaneye yatma, sağlık sorunu yaşama ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda işe gidememe nedeniyle yaşanan kişi başı toplam parasal miktarı ile üç alt kalem toplamı birbirine eşit değildir çünkü toplam parasal kayıp miktarı itibarıyla aşırı değer olarak belirlenen rakamlar alt toplamlar itibarıyla bakıldığında aşırı değer olarak belirlenmemiştir.

Tablo 3.9. Hastaneye Yatma, Sağlık Sorunu Yaşama ve Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İşe Gidememe Nedeniyle Yaşanılan Toplam Parasal Kayıp Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (N=70.985.375)

<i>İşe Gidememe Nedeniyle Parasal Kayıp</i>	<i>Kişi Başı TL</i>
Toplam parasal kayıp	2.083.443
Hastaneye yatma durumunda	2.190.486
Sağlık sorunu yaşama durumunda	334.592
Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda	2.066

Tablo 3.10 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma, sağlık sorunu yaşama ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanma durumunda işe gidememe nedeni ile yaşanan toplam parasal kayıp dağılımını göstermektedir. Toplam ortalama parasal kayıp miktarının, diğer bölgelerdeki kişilere kıyasla, Kuzey bölgesinde yaşayan kişilerde belirgin bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. İzmir toplam parasal kaybın en yüksek, Ankara en düşük olduğu yerleşim yerleri olarak belirlenmiştir. Yaş grupları itibarıyla 70-79 yaşları arasındaki kişiler daha genç kişilere göre 2 kat daha fazla parasal kayıp yaşamıştır. Erkeklerin yaşadığı parasal kayıp miktarı ile kadınların yaşadığı parasal kayıp miktarı arasında belirgin fark bulunmamıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe ortalama parasal kayıp miktarında artma gözlenmiştir ve en yüksek kayıp hiç okula gitmeyen kişilerde belirlenmiştir. Yeşil Kart sahibi olan kişiler arasında en yüksek olan parasal kaybın, Bağ-Kur emeklilerinde en düşük olduğu görülmüştür. Birinci ve beşinci gelir dilimlerindeki kişiler diğerlerine göre belirgin şekilde daha fazla parasal kayıp yaşamıştır. Halen evli olduğunu beyan eden kişiler arasında ortalama parasal kayıp miktarının en yüksek olduğu bulunmuştur. Sağlık statüsünü “çok kötü” olan kişilerin yaşadığı ortalama parasal kayıp sağlık statüsü “çok iyi” olan kişilere göre 2,7 kat daha fazla bulunmuştur.

Tablo 3.10. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre İşe Gidememe Nedeniyle Yaşanılan Toplam Parasal Kayıp Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	205.503	340.403.243	601.092.258
Güney	68.664	259.902.150	408.239.862
Orta	95.693	263.827.360	368.969.641
Kuzey	37.830	614.974.249	806.632.616
Doğu	36.807	314.706.048	441.083.721
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	128.137	365.735.999	506.986.399
Kent	174.967	341.922.541	629.376.854
Ankara	48.724	206.642.105	240.939.380
İstanbul	80.462	308.612.832	518.756.739
İzmir	12.207	516.465.992	715.012.457
<i>Yaş</i>			
15-44	302.419	319.946.427	549.526.881
45-59	109.773	399.159.695	590.278.024
60-69	15.921	309.755.463	403.595.070
70-79	1.896	698.786.211	387.711.972
80+	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	317.127	344.000.918	554.006.782
Kadın	127.370	304.639.898	538.080.178
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	38.906	184.964.344	316.543.080
Temel eğitim	298.174	349.415.996	564.286.254
Lise	69.318	352.284.898	633.997.600
Üniversite	32.404	358.604.615	439.955.011
Lisans üstü	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	128.036	229.131.812	364.607.570
SSK Aktif	105.035	422.623.595	761.886.559
SSK Emekli	43.230	353.403.982	556.112.743
Bağ-Kur Aktif	45.805	248.519.580	452.450.732
Bağ-Kur Emekli	14.304	128.073.605	128.539.170
Emekli Sandığı	11.784	135.637.656	92.716.778
Memur Aktif	31.062	319.622.972	451.179.584
Yeşil Kart	63.833	526.121.410	572.664.893
Özel Sigorta	-	-	-
Diğer	1.408	-	-
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	55.837	534.888.998	671.770.280
İkinci (250.000.000–687.999.999)	96.022	235.013.910	354.778.293
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	114.894	282.668.975	556.260.841
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	84.346	248.924.580	455.685.863
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	93.399	449.559.229	643.282.276

Tablo 3.10. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre İşe Gidememe Nedeniyle Yaşanılan Toplam Parasal Kayıp Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	56.038	264.283.429	409.465.715
Halen evli	364.633	359.256.557	580.247.426
Boşanmış	5.513	132.517.418	124.970.385
Eşi ölmüş	6.106	156.485.796	108.772.144
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	6.220	634.107.577	694.348.450
Kötü	81.995	418.612.853	545.219.592
Orta	141.331	281.675.741	442.969.005
İyi	184.459	352.875.029	640.808.656
Çok iyi	18.286	236.489.136	184.013.582
<i>Toplam Ortalama Parasal Kayıp</i>	<i>444.497</i>	<i>332.722.063</i>	<i>549.777.751</i>

HASTANEYE YATIŞ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

HASTANEYE YATMA DURUMU

Bu bölümde, hane halkı nüfusunun hastaneye yatma durumu seçilmiş değişkenler itibarıyla sunulmaktadır. Hastaneye yatma, yatan hasta bakımı sağlayan kurumda en az 24 saat kalmayı ifade etmektedir. Toplam 70.985.375 kişiden toplam 2.572.166 kişi (%3,62) son altı ay içinde hastaneye yattığını belirtmiştir. Hastaneye yatış, fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri, kaplıca vb. yataklı sağlık kurumuna/kuruluşuna yatışları da kapsamaktadır. Hastaneye yatma durumuna ilişkin sonuçlar 70.985.375 kişi itibarıyla verilmektedir.

Tablo 4.1 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumu yüzde dağılımını göstermektedir. Bölgeler itibarıyla bakıldığında, hastaneye yatma yüzdesinin en yüksek Kuzey bölgesinde olduğu görülmüştür. Yerleşim yerleri arasında hastaneye yatış yüzdesi açısından belirgin farklılık görülmemiştir. Yaş grupları itibarıyla 70-79 yaş grubundaki kişiler arasında hastaneye yatış olayı en sık, 5-14 yaş grubunda en az sıklıkta görülmüştür. Kadınlar arasında hastaneye yatış yüzdesinin erkeklere göre biraz daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hastaneye yatma, hiç okula gitmeyenler arasında en fazla, lise mezunları arasında en az sıklıkta görülmüştür. Bağ-Kur emeklileri en fazla sıklıkta hastaneye yatarken, sağlık sigortası olmayanlar en az sıklıkta hastaneye yatmıştır. Kişi başı gelir arttıkça hastaneye yatış yüzdesinin yükseldiği görülmüştür. Eşi ölmüş kişiler, diğerlerine göre yatış sıklığı en yüksek olan gruptur. Algılanan sağlık statüsü yükseldikçe hastaneye yatış yüzdesi azalmıştır.

Tablo 4.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumu Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastaneye Yatma Durumu</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	3,80	96,20	100,00	30.969.402
Güney	3,34	96,66	100,00	8.235.606
Orta	3,47	96,53	100,00	11.975.725
Kuzey	4,11	95,89	100,00	7.852.323
Doğu	3,19	96,81	100,00	11.952.319
<i>Yerleşim yeri</i>				
Kır	3,49	96,51	100,00	22.661.064
Kent	3,69	96,31	100,00	28.902.576
Ankara	3,92	96,08	100,00	3.641.510
İstanbul	3,58	96,42	100,00	12.646.776
İzmir	3,77	96,23	100,00	3.133.448
<i>Yaş</i>				
0-4	5,04	94,96	100,00	5.759.849
5-14	1,31	98,69	100,00	13.663.102
15-44	3,04	96,96	100,00	34.814.086
45-59	4,36	95,64	100,00	9.846.301
60-69	7,63	92,37	100,00	3.820.667
70-79	11,57	88,43	100,00	2.255.670
80+	9,70	90,30	100,00	563.129
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	3,12	96,88	100,00	35.448.537
Kadın	4,13	95,87	100,00	35.536.839

Tablo 4.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumu Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	Hastaneye Yatma Durumu			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
Eğitim Durumu				
Hiç okula gitmedi	5,19	94,81	100,00	11.316.690
Ana okulu	5,13	94,87	100,00	193.993
Temel eğitim	3,23	96,77	100,00	38.857.316
Lise	2,63	97,37	100,00	10.653.545
Üniversite	3,45	96,55	100,00	5.083.253
Lisans üstü	4,64	95,36	100,00	147.053
Sağlık Güvencesi Durumu				
Sağlık Sigortası Yok	2,09	97,91	100,00	23.281.253
SSK Aktif	3,68	96,32	100,00	15.456.236
SSK Emekli	4,75	95,25	100,00	8.278.551
Bağ-Kur Aktif	3,04	96,96	100,00	5.672.951
Bağ-Kur Emekli	6,84	93,16	100,00	2.650.084
Emekli Sandığı	4,96	95,04	100,00	3.644.161
Memur (Aktif)	3,37	96,63	100,00	5.250.421
Yeşil Kart	6,25	93,75	100,00	6.086.096
Özel Sigorta	3,68	96,32	100,00	281.539
Diğer	5,19	94,81	100,00	384.082
Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)				
Birinci (0 – 249.999.999)	3,08	96,92	100,00	14.043.826
İkinci (250.000.000–687.999.999)	3,43	96,57	100,00	14.307.797
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	3,69	96,31	100,00	13.619.938
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	3,61	96,39	100,00	14.777.905
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	4,31	95,69	100,00	14.235.909
Medeni Durum				
Hiç evlenmemiş	1,35	98,65	100,00	18.803.209
Halen evli	4,90	95,10	100,00	33.417.544
Boşanmış	3,46	96,54	100,00	605.853
Eşi ölmüş	7,72	92,28	100,00	2.809.074
Ayrı yaşıyor	1,56	98,44	100,00	132.055
Algılanan Sağlık Statüsü				
Çok kötü	20,88	79,12	100,00	215.479
Kötü	12,79	87,21	100,00	2.559.848
Orta	7,44	92,56	100,00	8.539.613
İyi	2,55	97,45	100,00	40.701.400
Çok iyi	2,02	97,98	100,00	3.654.508
Genel	3,62	96,38	100,00	70.985.375

HASTANEYE KABUL ŞEKLİ VE YATIŞ NEDENLERİ

Hastaneye yatan kişilerin hastaneye kabul şekli ve hastaneye yatış nedenlerine göre dağılımı Tablo 4.2’de sunulmaktadır. Hastaneye kabul şekillerine göre, hastaneye yatışların büyük çoğunluğu (yaklaşık %68’i) hizmet alınan kurumun/kuruluşun polikliniğinden ve acil servisinden gerçekleşmektedir. Özel muayenehaneden yapılan sevkler tüm hastaneye yatışların %12,47’sidir. Hastaneye yatış nedenleri içerisinde, hastalık/tedavi (%79,02) ve hamilelik/doğum (%14,84), hastaneye yatışların iki önemli nedenidir.

Tablo 4.2. Hastaneye Yatanların Hastaneye Kabul Şekli ve Hastaneye Yatış Nedenlerine Göre Dağılımı (Türkiye, 2002-2003)

	Sayı	%
<i>Hastaneye kabul şekli</i>		
Bu kuruluşun polikliniğinden	922.413	36,34
Diğer sağlık kurumundan sevk	422.702	16,65
Bu kuruluşun acil servisinden	792.299	31,21
Özel muayenehaneden	316.565	12,47
Diğer	84.382	3,32
<i>Genel</i>	<i>2.538.363</i>	<i>100,00</i>
<i>Hastaneye yatış nedeni</i>		
Hastalık/tedavi	2.025.510	79,02
Hamilelik/doğum	380.311	14,84
Kontrol	15.790	0,62
Kaza yaralanma	89.165	3,48
Diğer	52.380	2,04
<i>Genel</i>	<i>2.563.157</i>	<i>100,00</i>

Tablo 4.3 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatış nedenlerinin dağılımını göstermektedir. Bölgeler itibarıyla bakıldığında, hastalık/tedavi, hamilelik/doğum ve kontrol nedenleriyle hastaneye yatış yüzdelerinde farklılık yaratan iki bölge, Batı ve Orta bölgedir: hastalık/tedavi ve kontrol amaçlı yatış yüzdeleri en yüksek Batı, en düşük Orta bölgede gözlenirken, hamilelik/doğum nedeniyle yatış yüzdesi en yüksek Orta, en düşük Batı bölgesinde gözlenmiştir. Kaza/yaralanma nedeniyle yatış yüzdesi ise en yüksek Güney, en düşük Orta bölgede gözlenmiştir. Yerleşim yerine göre, özellikle İzmir hastaneye yatış nedenleri açısından farklılığın gözlemlendiği yerleşim yeridir: hastalık/tedavi nedeniyle yatış yüzdesi en düşük yerleşim yeri olmasına karşın, hamilelik/doğum ve kaza/yaralanma nedenleriyle yatış yüzdeleri en yüksek olan yerleşim yeridir. Yaş grupları arasında da hastaneye yatış nedenleri açısından farklılık gözlenmiştir: 15-44 yaş grubu, hastalık/tedavi nedeniyle en düşük, hamilelik/doğum nedeniyle en yüksek yatış yüzdesine sahiptir; 70-79 yaş grubu, hastalık/tedavi nedeniyle yatış yüzdesinin en yüksek olduğu grubu temsil etmiştir; 5-14 ve 80+ yaş grupları, kaza/yaralanma nedeniyle yatış yüzdesinin en yüksek olduğu gruplardır. Erkekler, belirgin şekilde yatış nedenleri açısından kadınlara göre farklılık göstermiştir. Hiç okula gitmemiş kişiler arasında kontrol amaçlı yatışlar en yüksek yüzdeyi, üniversite mezunları arasında kaza/yaralanma nedeniyle yatışlar en düşük yüzdeyi temsil etmiştir. Sağlık sigortası olmayan kişiler arasında hastalık/tedavi ve kontrol amaçlı hastaneye yatış yüzdeleri göreceli olarak en düşük, buna karşın kaza/yaralanma nedeniyle yatış yüzdesi en yüksektir. Beşinci gelir dilimindeki kişiler arasında hastalık/tedavi nedeniyle yatış yüzdesi göreceli olarak daha yüksektir. Algılanan sağlık statüsü yükseldikçe, hastalık/tedavi nedeniyle yatışların azaldığı gözlenmiştir.

Tablo 4.3. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatış Nedenlerinin Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	Hastaneye Yatış Nedeni					Toplam %	Toplam Sayı
	Hastalık/ Tedavi	Hamilelik/ Doğum	Kontrol	Kaza/ Yaralanma	Diğer		
Bölge							
Batı	80,55	13,14	0,83	3,70	1,78	100,00	1.176.382
Güney	78,36	14,74	-	4,31	2,59	100,00	274.833
Orta	75,53	18,87	0,41	2,52	2,66	100,00	415.734
Kuzey	80,07	14,79	0,67	2,78	1,70	100,00	320.196
Doğu	77,72	15,78	0,58	3,84	2,09	100,00	376.012
Yerleşim Yeri							
Kır	78,13	14,16	1,12	3,96	2,63	100,00	785.623
Kent	79,14	15,37	0,66	3,31	1,52	100,00	1.063.963
Ankara	77,48	15,86	-	2,35	4,31	100,00	142.870
İstanbul	81,68	13,80	-	2,86	1,66	100,00	452.711
İzmir	75,61	17,26	-	5,59	1,54	100,00	117.991
Yaş							
0-4	84,18	-	1,59	1,78	12,45	100,00	286.260
5-14	85,81	0,60	-	12,08	1,50	100,00	179.146
15-44	60,41	35,42	0,21	3,45	0,51	100,00	1.055.881
45-59	95,96	0,26	0,62	1,98	1,18	100,00	429.659
60-69	93,65	0,80	1,47	3,23	0,83	100,00	291.634
70-79	96,32	0,67	0,81	1,76	0,45	100,00	259.806
80+	93,64	-	-	6,36	-	100,00	54.611
Cinsiyet							
Erkek	91,08	-	0,85	5,34	2,73	100,00	1.099.692
Kadın	69,96	25,99	0,44	2,08	1,53	100,00	1.463.464
Eğitim Durumu							
Hiç okula gitmedi	89,07	5,19	0,85	3,60	1,30	100,00	584.517
Ana okulu	100,00	-	-	-	-	100,00	9.954
Temel eğitim	74,53	20,33	0,50	4,09	0,55	100,00	1.251.852
Lise	75,61	21,34	-	3,05	-	100,00	280.215
Üniversite	75,97	20,37	-	2,40	1,26	100,00	175.173
Lisans üstü	100,00	-	-	-	-	100,00	6.823
Sağlık güvence durumu							
Sağlık Sigortası Yok	68,56	20,77	0,26	5,45	4,96	100,00	482.306
SSK Aktif	71,08	22,43	0,97	3,22	2,30	100,00	567.669
SSK Emekli	92,46	2,87	1,64	2,69	0,34	100,00	392.313
Bağ-Kur Aktif	76,68	18,41	0,50	2,89	1,52	100,00	172.646
Bağ-Kur Emekli	95,04	0,62	0,47	2,55	1,31	100,00	181.350
Emekli Sandığı	96,38	1,58	-	1,16	0,88	100,00	180.907
Memur (Aktif)	77,49	19,96	0,50	2,05	0,00	100,00	176.880
Yeşil Kart	74,91	18,19	-	4,93	1,97	100,00	378.785
Özel Sigorta	100,00	-	-	-	-	100,00	10.354
Diğer	91,99	8,01	-	-	-	100,00	19.949
Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)							
Birinci (0 – 249.999.999)	77,54	15,33	1,09	3,86	2,19	100,00	430.493
İkinci (250.000.000–687.999.999)	76,79	15,76	0,35	5,14	1,96	100,00	485.746
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	78,16	15,75	0,18	4,26	1,66	100,00	502.085
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	76,45	16,37	1,60	2,73	2,85	100,00	532.867
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	84,79	11,67	0,00	1,91	1,62	100,00	611.968

Tablo 4.3. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatış Nedenlerinin Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastaneye Yatış Nedeni</i>					Toplam %	Toplam Sayı
	Hastalık/ Tedavi	Hamilelik/ Doğum	Kontrol	Kaza/ Yaralanma	Diğer		
<i>Medeni Durum</i>							
Hiç evlenmemiş	91,59	0,57	-	7,84	-	100,00	252.335
Halen evli	72,70	23,10	0,57	2,77	0,86	100,00	1.632.689
Boşanmış	100,00	-	-	-	-	100,00	20.946
Eşi ölmüş	95,58	0,80	0,88	2,74	-	100,00	216.733
Ayrı yaşıyor	100,00	-	-	-	-	100,00	2.056
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>							
Çok kötü	79,75	9,77	-	7,48	3,00	100,00	45.000
Kötü	92,22	3,36	0,93	3,00	0,49	100,00	324.787
Orta	89,06	6,51	0,50	3,27	0,67	100,00	635.688
İyi	67,86	28,34	0,49	3,06	0,25	100,00	1.036.405
Çok iyi	54,08	38,43	-	5,03	2,46	100,00	73.730
<i>Genel</i>	<i>79,00</i>	<i>14,80</i>	<i>0,60</i>	<i>3,50</i>	<i>2,00</i>	<i>100,00</i>	<i>2.563.157</i>

HAMİLELİK/DOĞUM İÇİN BAŞVURULAN HİZMET SUNUCU

Tablo 4.4 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hamilelik/doğum için başvurulmuş hizmet sunucularının dağılımını göstermektedir. Kuzey bölgesindeki bireylerin yaklaşık üçte ikisi SB Genel Hastanelerini, Orta bölgede yaşayanların yaklaşık %39'u SB Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanelerini kullanmaktadır. Batı bölgesinde yaşayanlar arasında özel genel hastaneleri kullanım yüzdesinin en yüksek olduğu görülmüştür (%26,93). İstanbul'da yaşayan bireylerin yarısı hamilelik/doğum için özel genel hastaneleri, Ankara'da yaşayanların yaklaşık %55'i ise SB Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanelerini kullanmaktadır. Kadınların eğitim düzeyleri yükseldikçe özel genel hastanelerin kullanımı artmaktadır. Sağlık sigortası olmayan kadınların yaklaşık yarısı SB Genel Hastanelerini kullanmaktadır, bu grupta özel genel hastanelerin kullanımı %26,14'dür. Birinci ve beşinci gelir diliminde yer alan kadınların özel genel hastaneleri kullanımı diğer gelir dilimlerindeki kadınlara göre en yüksektir. Algılanan sağlık statüsü "çok kötü" olan kadınlar arasında SB'ye bağlı hastanelerin kullanımı en fazla (%58,78), sağlık statüsü "çok iyi" olan kadınlar arasında ise özel genel hastanelerin kullanımı en fazla (%35,76) bulunmuştur.

Tablo 4.4. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hamilelik/Doğum için Başvurulmuş Hizmet Sunucularının Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hamilelik/Doğum İçin Başvurulmuş Yer</i>					Toplam %	Toplam Sayı
	SB Genel Hastane	SSK Genel Hastane	Özel Genel Hastane	SB KHD Hst.	Diğer		
<i>Bölge</i>							
Batı	32,00	21,41	26,93	13,35	6,31	100,00	154.633
Güney	55,81	12,37	13,38	15,34	3,10	100,00	40.523
Orta	27,05	5,15	7,39	39,48	20,93	100,00	76.726
Kuzey	60,75	21,05	4,40	9,17	4,63	100,00	48.425
Doğu	35,33	7,84	12,25	35,16	9,42	100,00	58.203
<i>Yerleşim yeri</i>							
Kır	65,37	10,90	4,59	17,69	1,45	100,00	112.323
Kent	30,04	22,74	11,94	24,81	10,47	100,00	160.702
Ankara	5,71	0,00	0,00	54,58	39,71	100,00	22.660
İstanbul	24,30	8,76	51,73	11,21	4,00	100,00	62.456
İzmir	22,89	12,66	26,28	14,39	23,78	100,00	20.368

Tablo 4.4. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hamilelik/Doğum için Başvurulan Hizmet Sunucuların Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hamilelik/Doğum İçin Başvurulan Yer</i>					Toplam %	Toplam Sayı
	SB Genel Hastane	SSK Genel Hastane	Özel Genel Hastane	SB KHD Hst.	Diğer		
<i>Yaş</i>							
5-14	100,00	-	-	-	-	100,00	1.081
15-44	37,79	14,52	16,53	21,88	9,28	100,00	375.081
60-69	-	100,00	-	-	-	100,00	2.347
<i>Eğitim Durumu</i>							
Hiç okula gitmedi	25,33	11,86	7,03	42,11	13,67	100,00	29.238
Temel eğitim	42,17	16,71	12,01	19,90	9,21	100,00	253.802
Lise	36,80	11,22	22,36	21,22	8,40	100,00	59.785
Üniversite	17,92	11,90	45,10	18,35	6,72	100,00	35.686
Lisans üstü	-	-	-	-	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>							
Sağlık Sigortası Yok	50,89	7,00	26,14	15,09	0,88	100,00	100.186
SSK Aktif	12,63	34,71	21,52	12,39	18,75	100,00	126.197
SSK Emekli	0,00	22,40	19,05	29,72	28,83	100,00	9.512
Bağ-Kur Aktif	50,41	3,65	8,25	37,68	0,00	100,00	31.783
Bağ-Kur Emekli	-	-	-	100,00	-	100,00	1.126
Emekli Sandığı	-	-	-	100,00	-	100,00	2.856
Memur (Aktif)	55,41	3,19	11,93	14,65	14,82	100,00	35.304
Yeşil Kart	57,66	-	-	39,08	3,25	100,00	69.948
Özel sigorta	-	-	-	-	-	-	-
Diğer	-	100,00	-	-	-	100,00	1.597
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>							
Birinci (0 – 249.999.999)	37,30	6,13	25,78	24,86	5,93	100,00	64.242
İkinci (250.000.000–687.999.999)	56,99	12,31	8,83	11,31	10,56	100,00	77.625
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	36,28	15,81	5,26	30,34	12,31	100,00	79.090
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	26,70	27,09	12,99	20,85	12,37	100,00	86.128
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	32,13	10,49	32,53	21,49	3,36	100,00	71.425
<i>Medeni Durum</i>							
Hiç evlenmemiş	100,00	-	-	-	-	100,00	1.438
Halen evli	37,50	15,07	16,44	21,76	9,23	100,00	377.073
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>							
Çok kötü	58,78	-	-	41,22	-	100,00	4.396
Kötü	17,93	21,52	8,52	43,95	8,08	100,00	10.907
Orta	25,66	28,68	7,38	32,24	6,04	100,00	38.555
İyi	40,65	14,00	16,32	18,93	10,10	100,00	294.744
Çok iyi	24,72	7,62	35,76	25,51	6,40	100,00	28.332
<i>Genel</i>	<i>37,74</i>	<i>15,01</i>	<i>16,38</i>	<i>21,68</i>	<i>9,19</i>	<i>100,00</i>	<i>378.510</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA LABORATUVAR HİZMETLERİ KULLANIMI

Tablo 4.5 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda laboratuvar hizmetleri kullanım dağılımını göstermektedir. Hastaneye yatan toplam 2.572.166 kişi arasında laboratuvar hizmetlerinin kullanımı en yüksek Kuzey bölgesinde, en düşük ise Güney bölgesindedir. Yerleşim yeri itibarıyla kullanım en yüksek İstanbul’da, en düşük Ankara’dadır. Hastaneye yatanlar arasında laboratuvar hizmetlerini yaş itibarıyla en fazla kullananlar 45-59 yaş grubu (%87,54), en az kullananlar ise 15-44 yaş grubudur (%78,46). Hastanede yatan erkeklerin %85,95’i, kadınların ise yaklaşık %80’i laboratuvar hizmetlerini kullanmıştır. Laboratuvar hizmetleri kullanımı anaokulu grubunda en düşük, üniversite grubunda en yüksektir. Özel sigortalıların tamamı, ES mensuplarının %92,51’i, Bağ-Kur emeklilerinin %90,66’sı, memurların %88,46’sı, Bağ-Kur aktiflerin %86,50’si, SSK emeklilerinin %86,42’si, Yeşil Kartlıların %80,14’ü, SSK aktif ve bağımlıların %79,78’i ve sigortasızların %73,91’i laboratuvar hizmetlerini kullanmıştır. Beşinci gelir dilimindeki kişiler hastaneye yatma durumunda laboratuvar hizmetlerini birinci gelir dilimindekilere göre daha fazla kullanmıştır. Sağlık statüsü “çok iyi” olan kişiler hastaneye yatma durumunda laboratuvar hizmetlerini sağlık statüsü “çok kötü” olan kişilere göre daha az kullanmıştır.

Tablo 4.5. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	82,70	17,30	100,00	1.177.790
Güney	78,49	21,51	100,00	274.833
Orta	82,82	17,18	100,00	415.733
Kuzey	83,98	16,02	100,00	322.663
Doğu	83,57	16,43	100,00	381.147
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	84,12	15,88	100,00	791.049
Kent	80,53	19,47	100,00	1.067.545
Ankara	79,69	20,31	100,00	142.871
İstanbul	85,71	14,29	100,00	452.711
İzmir	81,77	18,23	100,00	117.990
<i>Yaş</i>				
0-4	80,56	19,44	100,00	290.025
5-14	83,03	16,97	100,00	179.146
15-44	78,46	21,54	100,00	1.060.009
45-59	87,54	12,46	100,00	429.659
60-69	87,62	12,38	100,00	291.635
70-79	86,57	13,43	100,00	260.921
80+	83,69	16,31	100,00	54.611
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	85,95	14,05	100,00	1.104.880
Kadın	80,00	20,00	100,00	1.467.285
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	80,11	19,89	100,00	586.930
Ana okulu	62,65	37,35	100,00	9.954
Temel eğitim	83,33	16,67	100,00	1.254.682
Lise	85,42	14,58	100,00	280.215
Üniversite	85,86	14,14	100,00	175.174
Lisans üstü	66,57	33,43	100,00	6.823
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	73,91	26,09	100,00	487.494
SSK Aktif	79,78	20,22	100,00	569.078
SSK Emekli	86,42	13,58	100,00	393.427
Bağ-Kur Aktif	86,50	13,50	100,00	172.645
Bağ-Kur Emekli	90,66	9,34	100,00	181.349
Emekli Sandığı	92,51	7,49	100,00	180.907
Memur (Aktif)	88,46	11,54	100,00	176.879
Yeşil Kart	80,14	19,86	100,00	380.082
Özel Sigorta	100,00	-	100,00	10.354
Diğer	83,56	16,44	100,00	19.949

Tablo 4.5. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	74,14	25,86	100,00	433.214
İkinci (250.000.000–687.999.999)	83,35	16,65	100,00	490.625
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	80,08	19,92	100,00	502.085
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	86,79	13,21	100,00	532.866
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	86,22	13,78	100,00	613.375
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	83,04	16,96	100,00	253.759
Halen evli	82,97	17,03	100,00	1.636.509
Boşanmış	88,49	11,51	100,00	20.946
Eşi ölmüş	82,58	17,42	100,00	216.733
Ayrı yaşıyor	-	100,00	100,00	2.056
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	86,24	13,76	100,00	45.000
Kötü	88,30	11,70	100,00	327.311
Orta	85,39	14,61	100,00	635.687
İyi	80,18	19,82	100,00	1.039.127
Çok iyi	80,76	19,24	100,00	73.730
<i>Genel</i>	<i>82,56</i>	<i>17,44</i>	<i>100,00</i>	<i>2.572.166</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA TEŞHİS GÖRÜNTÜLEME HİZMETLERİ KULLANIMI

Tablo 4.6 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda teşhis görüntüleme hizmetleri kullanım dağılımını göstermektedir. Hastaneye yatan 2.572.166 kişi arasında, teşhis görüntüleme hizmetleri kullanımı en fazla Güney bölgesinde yaşayan kişilerde, en az Kuzey bölgesinde yaşayan kişilerde gözlenmiştir. Kırsal alan ve İzmir, sırasıyla, teşhis görüntüleme hizmetlerinin en fazla ve en az kullanıldığı yerleşim yerleri olarak bulunmuştur. Seksen ve üzeri yaş grubundaki kişiler hastaneye yatma durumunda teşhis görüntüleme hizmetlerini daha fazla kullanmıştır (%79,76). Hastaneye yattıklarında erkeklerin %72,75'i, kadınların ise %66,68'i bu hizmetleri kullanmıştır. Lisans üstü grupta kullanım diğer gruplara göre en azdır. Özel sigortalıların tamamı hastaneye yattıklarında teşhis ve görüntüleme hizmetlerini kullanırken, sağlık sigortası olmayan kişiler arasında bu hizmetlerin kullanımı en azdır (%58,01). Kamuya ait bir sağlık güvencesi programına dahil olan kişiler arasında, ES mensupları hastaneye yattıklarında teşhis ve görüntüleme hizmetlerini diğer kamu sigortalarına göre daha fazla kullanmıştır (%81,84). Beşinci gelir dilimindeki kişiler arasında teşhis görüntüleme hizmetleri kullanımı, birinci gelir dilimindeki kişilerden %6 daha fazla bulunmuştur. Genel olarak, algılanan sağlık statüsü yükseldikçe teşhis görüntüleme hizmetlerinin kullanımı azalmıştır.

Tablo 4.6. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	68,28	31,72	100,00	1.177.790
Güney	72,75	27,25	100,00	274.833
Orta	70,49	29,51	100,00	415.734
Kuzey	64,54	35,46	100,00	322.664
Doğu	72,58	27,42	100,00	381.147
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	70,68	29,32	100,00	791.049
Kent	68,84	31,16	100,00	1.067.545
Ankara	70,17	29,83	100,00	142.870
İstanbul	68,83	31,17	100,00	452.711
İzmir	64,68	35,32	100,00	117.991
<i>Yaş</i>				
0-4	53,53	46,47	100,00	290.025
5-14	67,92	32,08	100,00	179.147
15-44	66,21	33,79	100,00	1.060.009
45-59	79,00	21,00	100,00	429.659
60-69	76,49	23,51	100,00	291.635
70-79	73,24	26,76	100,00	260.921
80+	79,76	20,24	100,00	54.611
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	72,75	27,25	100,00	1.104.880
Kadın	66,68	33,32	100,00	1.467.285
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	70,10	29,90	100,00	586.929
Ana okulu	85,67	14,33	100,00	9.954
Temel eğitim	71,14	28,86	100,00	1.254.683
Lise	72,11	27,89	100,00	280.215
Üniversite	70,81	29,19	100,00	175.173
Lisans üstü	66,57	33,43	100,00	6.823
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	58,01	41,99	100,00	487.495
SSK Aktif	67,32	32,68	100,00	569.078
SSK Emekli	73,47	26,53	100,00	393.428
Bağ-Kur Aktif	72,73	27,27	100,00	172.646
Bağ-Kur Emekli	70,97	29,03	100,00	181.350
Emekli Sandığı	81,84	18,16	100,00	180.907
Memur (Aktif)	69,87	30,13	100,00	176.879
Yeşil Kart	72,12	27,88	100,00	380.083
Özel Sigorta	100,00	0,00	100,00	10.354
Diğer	84,02	15,98	100,00	19.949

Tablo 4.6. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	65,98	34,02	100,00	433.213
İkinci (250.000.000–687.999.999)	68,73	31,27	100,00	490.626
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	67,71	32,29	100,00	502.085
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	70,86	29,14	100,00	532.867
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	71,98	28,02	100,00	613.375
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	73,29	26,71	100,00	253.759
Halen evli	71,21	28,79	100,00	1.636.509
Boşanmış	71,57	28,43	100,00	20.946
Eşi ölmüş	74,63	25,37	100,00	216.733
Ayrı yaşıyor	-	100,00	100,00	2.056
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	79,53	20,47	100,00	45.000
Kötü	77,91	22,09	100,00	327.311
Orta	74,75	25,25	100,00	635.687
İyi	67,73	32,27	100,00	1.039.127
Çok iyi	75,39	24,61	100,00	73.730
<i>Genel</i>	<i>69,28</i>	<i>30,72</i>	<i>100,00</i>	<i>2.572.166</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA İLAÇ KULLANIMI

Tablo 4.7 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda ilaç kullanımını göstermektedir. Bölgelere göre, hastaneye yatan toplam 2.572.166 kişi itibarıyla ilaç kullanımına bakıldığında, Güney bölgesinde yaşayan kişiler arasında kullanım en fazladır. Yerleşim yerine göre hastaneye yatma durumunda ilaç kullanımı İzmir’de en fazla iken İstanbul’da en azdır. En sık kullanım 5-14 yaş grubunda (%99,21), en az ise 0-4 yaş grubundadır (%85,02). Anaokulu grubunun tamamında ilaç kullanılırken, lisans üstü grupta hastaneye yatma durumunda yaklaşık üç kişiden birinde ilaç kullanılmıştır. Özel sigortaya sahip bireylerin tamamında ilaç kullanılırken, ilaç kullanımının en az olduğu grup sağlık sigortası olmayanlardır (%88,44). Üçüncü gelir dilimindeki kişiler arasında ilaç kullanımının göreceli olarak daha fazla olduğu görülmüştür. Evli olan kişiler, en az ilaç kullanımı ile özellikle boşanmış ve ayrı yaşayan kişilerden belirgin şekilde farklılık göstermiştir. Kişilerin algılanan sağlık statüleri kötüleştikçe hastaneye yattıklarında ilaç kullanımı artmıştır.

Tablo 4.7. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda İlaç Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	92,14	7,86	100,00	1.177.790
Güney	95,93	4,07	100,00	274.833
Orta	91,24	8,76	100,00	415.733
Kuzey	92,61	7,39	100,00	322.663
Doğu	91,52	8,48	100,00	381.146
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	92,93	7,07	100,00	791.049
Kent	92,75	7,25	100,00	1.067.545
Ankara	90,35	9,65	100,00	142.871
İstanbul	89,77	10,23	100,00	452.711
İzmir	97,53	2,47	100,00	117.990
<i>Yaş</i>				
0-4	85,02	14,98	100,00	290.025
5-14	99,21	0,79	100,00	179.146
15-44	89,77	10,23	100,00	1.060.009
45-59	95,18	4,82	100,00	429.659
60-69	96,88	3,12	100,00	291.635
70-79	96,32	3,68	100,00	260.921
80+	93,43	6,57	100,00	54.611
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	93,62	6,38	100,00	1.104.881
Kadın	91,42	8,58	100,00	1.467.285
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	95,52	4,48	100,00	586.930
Anaokulu	100,00	-	100,00	9.954
Temel eğitim	92,87	7,13	100,00	1.254.682
Lise	90,71	9,29	100,00	280.215
Üniversite	95,72	4,28	100,00	175.173
Lisans üstü	31,61	68,39	100,00	6.823
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	88,44	11,56	100,00	487.494
SSK Aktif	92,30	7,70	100,00	569.078
SSK Emekli	96,54	3,46	100,00	393.427
Bağ-Kur Aktif	91,72	8,28	100,00	172.645
Bağ-Kur Emekli	96,26	3,74	100,00	181.349
Emekli Sandığı	94,56	5,44	100,00	180.908
Memur (Aktif)	89,59	10,41	100,00	176.879
Yeşil Kart	91,26	8,74	100,00	380.083
Özel Sigorta	100,00	-	100,00	10.354
Diğer	100,00	-	100,00	19.949
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	92,03	7,97	100,00	433.214
İkinci (250.000.000–687.999.999)	92,95	7,05	100,00	490.625
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	94,60	5,40	100,00	502.085
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	90,86	9,14	100,00	532.867
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	91,62	8,38	100,00	613.375

Tablo 4.7. Sosyo-Demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda İlaç Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	93,07	6,93	100,00	253.759
Halen evli	92,71	7,29	100,00	1.636.509
Boşanmış	100,00	-	100,00	20.946
Eşi ölmüş	93,25	6,75	100,00	216.733
Ayrı yaşıyor	100,00	-	100,00	2.056
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	96,01	3,99	100,00	44.999
Kötü	95,82	4,18	100,00	327.310
Orta	95,23	4,77	100,00	635.687
İyi	90,46	9,54	100,00	1.039.127
Çok iyi	91,03	8,97	100,00	73.730
<i>Genel</i>	<i>92,37</i>	<i>7,63</i>	<i>100,00</i>	<i>2.572.166</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA TIBBİ MALZEME KULLANIMI

Tablo 4.8 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda tıbbi malzeme kullanımını göstermektedir. Hastaneye yatma durumunda (toplam 2.572.166 kişi), Güney bölgesindeki kişilerin %78,80'inin, Kuzey bölgesindeki bireylerin ise %60,46'sının tıbbi malzeme kullandığı görülmektedir. En yüksek kullanım yüzdesi Ankara, en düşük kullanım yüzdesi ise İzmir için belirlenmiştir. 0-4 yaş grubunun %65,10'u, 80 yaş ve üzerindeki kişilerin ise %76,21'i hastaneye yattıklarında tıbbi malzeme kullanmıştır. Erkekler arasında tıbbi malzeme kullanımı göreceli olarak daha fazladır. Tıbbi malzeme kullanımı hiç okula gitmemiş olan grupta en az, anaokulu grubunda en fazladır. ES'na mensup bireyler arasında bu hizmet kullanımı göreceli olarak en azdır. Beşinci gelir dilimindeki kişiler diğer gelir dilimlerindeki kişilere göre tıbbi malzemeleri en az kullanmıştır. Tıbbi malzeme kullanma yüzdesi hiç evlenmemiş olan grupta en düşüktür. Algılanan genel sağlık statüsü kötüleştikçe hastanede yatarken tıbbi malzeme kullanım yüzdesi artmıştır.

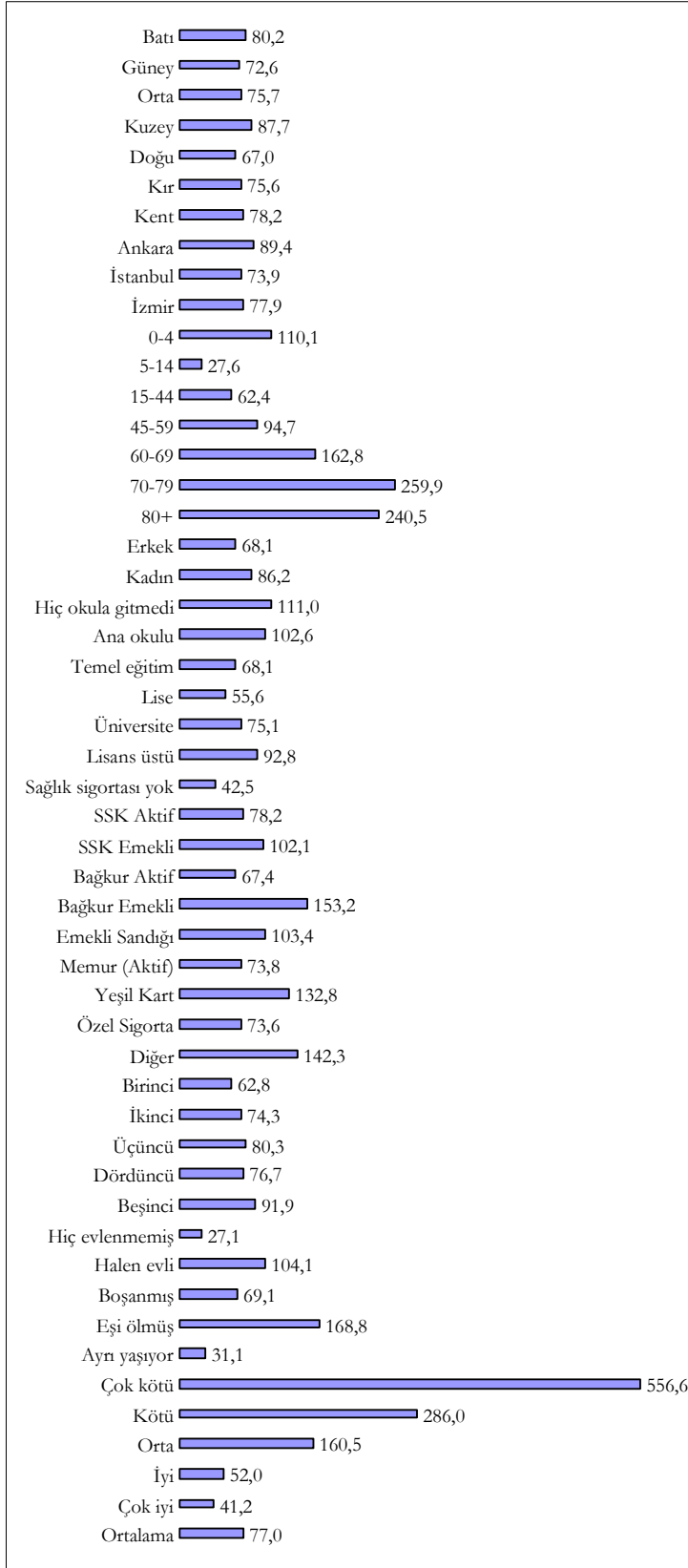
Tablo 4.8. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	67,14	32,86	100,00	1.177.791
Güney	78,80	21,20	100,00	274.833
Orta	72,34	27,66	100,00	415.733
Kuzey	60,46	39,54	100,00	322.663
Doğu	75,49	24,51	100,00	381.147
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	69,39	30,61	100,00	791.050
Kent	70,93	29,07	100,00	1.067.545
Ankara	70,94	29,06	100,00	142.870
İstanbul	67,40	32,60	100,00	452.711
İzmir	66,31	33,69	100,00	117.990

Tablo 4.8. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Yaş</i>				
0-4	65,10	34,90	100,00	290.025
5-14	66,54	33,46	100,00	179.146
15-44	70,86	29,14	100,00	1.060.010
45-59	68,62	31,38	100,00	429.659
60-69	69,44	30,56	100,00	291.634
70-79	72,35	27,65	100,00	260.921
80+	76,21	23,79	100,00	54.611
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	71,23	28,77	100,00	1.104.881
Kadın	68,41	31,59	100,00	1.467.285
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	67,24	32,76	100,00	586.930
Anaokulu	79,23	20,77	100,00	9.954
Temel eğitim	72,22	27,78	100,00	1.254.682
Lise	68,07	31,93	100,00	280.215
Üniversite	72,42	27,58	100,00	175.174
Lisans üstü	-	100,00	100,00	6.823
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	72,36	27,64	100,00	487.495
SSK Aktif	69,91	30,09	100,00	569.078
SSK Emekli	66,64	33,36	100,00	393.428
Bağ-Kur Aktif	71,54	28,46	100,00	172.645
Bağ-Kur Emekli	74,76	25,24	100,00	181.349
Emekli Sandığı	62,90	37,10	100,00	180.907
Memur (Aktif)	68,36	31,64	100,00	176.879
Yeşil Kart	67,70	32,30	100,00	380.083
Özel Sigorta	100,00	-	100,00	10.354
Diğer	83,56	16,44	100,00	19.949
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	71,53	28,47	100,00	433.213
İkinci (250.000.000–687.999.999)	69,99	30,01	100,00	490.625
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	71,29	28,71	100,00	502.085
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	69,95	30,05	100,00	532.866
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	66,34	33,66	100,00	613.375
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	63,58	36,42	100,00	253.759
Halen evli	70,55	29,45	100,00	1.636.509
Boşanmış	75,81	24,19	100,00	20.947
Eşi ölmüş	73,71	26,29	100,00	216.733
Ayrı yaşıyor	100,00	-	100,00	2.056
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	88,02	11,98	100,00	45.000
Kötü	72,38	27,62	100,00	327.311
Orta	71,08	28,92	100,00	635.687
İyi	69,09	30,91	100,00	1.039.127
Çok iyi	57,58	42,42	100,00	73.730
<i>Genel</i>	<i>69,62</i>	<i>30,38</i>	<i>100,00</i>	<i>2.572.166</i>

Şekil 4.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatış Hızlarının Dağılımı (Türkiye, 2002-2003) (1000 Kişi/Yıl)

HASTANEYE YATIŞ HIZI

Şekil 4.1 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre her 1000 kişi için yıllık hastaneye yatış hızlarını göstermektedir. Bir yılda her 1000 kişiye düşen yataklı sağlık hizmeti sayısı Kuzey bölgesinde diğer bölgelere göre daha yüksektir. Yerleşim yerine göre, her 1000 kişiye düşen yataklı sağlık hizmeti sayısı Ankara'da 89,4'dür. Hastaneye yatış hızı, 0-4 yaş grubu ve 60 yaş ve üstü yaş gruplarında diğer yaş gruplarına göre daha yüksektir. Bu hızın en yüksek olduğu grup, 70-79 yaş grubudur (259,9). Kadınlarda hastaneye yatış hızı erkeklere göre daha yüksektir. En yüksek yatış hızı hiç okula gitmeyen grupta, en düşük yatış hızı ise lise grubunda görülmektedir. Bağ-Kur emeklileri en yüksek yatış hızına sahip iken, sağlık sigortası olmayanlarda bu hız en düşüktür. Kişi başı gelir yükseldikçe yatış hızı artmıştır. Eşi ölmüş bireylerde yatış hızı diğerlerine göre daha yüksektir. Algılanan sağlık statüsü iyileştikçe hastaneye yatış hızı azalmıştır.

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Hastaneye yatma durumunda cepten yapılan harcama, hastaneye yatan bireylerin geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonra yaptıkları toplam yıllık cepten harcamayı (ulaşım, konaklama, refakatçi ve yemek harcamaları hariç) ifade etmektedir.

Tablo 4.9’da sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda toplam cepten yapılan harcama dağılımı gösterilmektedir. En yüksek harcama Batı bölgesinde, en düşük harcama Kuzey bölgesinde gerçekleşmiştir. Kentsel alanda en düşük harcama yapılırken en yüksek harcama İstanbul’da yaşayan bireyler tarafından yapılmıştır. 60-69 yaş grubundaki bireyler hastaneye yatma durumunda ortalama en yüksek cepten harcamayı yaparken, 0-4 yaş grubundaki kişiler en düşük harcamayı yapmıştır. Erkekler, kadınlardan daha fazla harcama yapmıştır. En yüksek harcama lise grubunda, en düşük harcama hiç okula gitmemiş olan grupta görülmektedir. Bağ-Kur aktif üyeleri en yüksek, “Diğer” sigorta grubundaki bireyler en düşük harcamayı yapmıştır (kişi başı ortalama yaklaşık 464 milyon TL fark vardır). Beşinci gelir dilimindeki bireylerin yaptığı ortalama cepten harcama, birinci gelir dilimindeki bireylerle karşılaştırıldığında yaklaşık iki kat daha fazladır. Hastaneye yatma durumunda yıllık toplam cepten harcama hiç evlenmemiş kişiler arasında en yüksektir. Sağlık statüsünü “çok iyi” olarak nitelendiren kişiler “çok kötü” olarak nitelendiren kişilere göre ortalama iki kattan daha fazla harcamayı yapmıştır.

Tablo 4.9. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	650.950	701.515.533	1.093.168.143
Güney	149.198	485.955.229	771.388.034
Orta	214.314	553.760.495	937.768.116
Kuzey	177.265	467.448.194	752.366.231
Doğu	220.240	551.615.969	849.574.174
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	448.799	570.939.282	845.126.134
Kent	588.771	473.123.730	763.237.236
Ankara	82.493	786.075.616	1.266.407.008
İstanbul	253.193	907.603.086	1.367.973.765
İzmir	38.711	587.450.029	734.270.039
<i>Yaş</i>			
0-4	156.662	422.881.749	662.291.580
5-14	98.647	446.065.679	704.452.642
15-44	621.207	628.419.740	930.049.294
45-59	228.176	690.959.327	1.162.548.748
60-69	145.472	724.099.209	1.158.626.792
70-79	137.553	555.413.591	989.392.876
80+	21.239	570.999.896	985.804.471
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	574.997	770.070.924	1.201.481.009
Kadın	836.970	489.139.769	749.546.874

Tablo 4.9. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
Eğitim Durumu			
Hiç okula gitmedi	316.339	469.288.923	729.885.848
Anaokulu	3.955	910.032.232	219.801.864
Temel eğitim	704.636	569.408.289	887.555.602
Lise	152.033	1.018.098.276	1.506.418.527
Üniversite	92.709	961.108.393	1.307.092.352
Lisans üstü	-	-	-
Sağlık Güvencesi Durumu			
Sağlık Sigortası Yok	356.898	758.292.489	1.026.505.954
SSK Aktif	271.776	626.649.922	980.011.081
SSK Emekli	201.801	519.618.837	992.986.243
Bağ-Kur Aktif	115.061	774.193.831	1.255.258.072
Bağ-Kur Emekli	99.218	478.218.432	706.282.404
Emekli Sandığı	78.229	663.580.386	1.194.876.919
Memur Aktif	65.199	499.514.406	888.755.452
Yeşil Kart	211.996	388.002.368	571.010.081
Özel Sigorta	2.134	-	-
Diğer	9.655	310.035.694	265.533.508
Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)			
Birinci (0 – 249.999.999)	233.073	427.904.980	576.480.082
İkinci (250.000.000–687.999.999)	297.337	551.862.168	846.720.429
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	280.879	478.211.313	841.671.605
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	272.154	543.290.476	789.198.520
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	328.524	931.997.388	1.372.911.979
Medeni Durum			
Hiç evlenmemiş	122.662	811.717.700	1.202.706.530
Halen evli	915.876	644.237.571	1.031.799.130
Boşanmış	4.882	502.409.455	369.098.010
Eşi ölmüş	124.286	448.563.082	678.114.052
Ayrı yaşıyor	2.056	-	-
Algılanan Sağlık Statüsü			
Çok kötü	32.400	469.751.624	813.403.856
Kötü	173.319	727.185.562	1.134.327.568
Orta	378.373	589.203.366	1.009.095.337
İyi	538.718	616.824.686	933.972.312
Çok iyi	37.560	998.561.805	1.558.599.379
Toplam Ortalama Cepten Harcama	1.411.967	603.543.693	969.505.831

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA TIBBİ MALZEME İÇİN CEPTEN HARCAMA

Hastaneye yatma durumunda tıbbi malzeme için cepten yapılan harcama, hastanede yatılan süre içinde kullanılan tıbbi malzeme için cepten yapılan toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir (toplam miktara geri ödeme ve yardım miktarı dahildir).

Tablo 4.10’da sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda tıbbi malzeme için toplam cepten harcama dağılımı gösterilmektedir. Hastaneye yatma durumunda tıbbi malzeme için cepten yapılan yıllık harcama Orta bölgede en düşük iken, Doğu bölgesinde en yüksektir. Kentsel alanda yaşayan kişiler, kırsal alanda yaşayanların yaklaşık üçte biri kadar daha az harcama yapmıştır ve İstanbul ortalama harcamanın en yüksek olduğu yerleşim yeri olarak belirlenmiştir. Genel olarak yaş yükseldikçe, hastaneye yatışta tıbbi malzeme için cepten yapılan harcama artmaktadır, 70-79 yaş grubu en yüksek harcamanın yapıldığı yaş grubudur. Hastaneye yatma durumunda tıbbi malzeme için cepten yapılan yıllık harcama erkeklerde kadınlara göre daha yüksektir. En yüksek harcama hiç okula gitmeyenler arasında görülürken, en düşük harcama lise mezunları arasında görülmektedir. SSK aktif üyeleri en düşük harcamanın

yapıldığı grubu, Bağ-Kur aktif üyeleri en yüksek harcamanın yapıldığı grubu temsil etmiştir. Kişi başı gelire göre en yüksek harcamayı dördüncü gelir dilimindeki kişiler yaparken en düşük harcamayı beşinci gelir dilimindeki kişiler yapmıştır. Eşi ölmüş kişilerin yaptığı harcama en yüksektir. Sağlık statüsünü “çok kötü” olarak algılayanlar arasında harcama en yüksek, “iyi” olarak algılayanlar arasında en düşüktür.

Tablo 4.10. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
Bölge			
Batı	39.438	107.523.059	124.597.845
Güney	11.648	50.813.096	89.430.093
Orta	15.024	37.000.102	31.465.839
Kuzey	14.044	75.468.576	44.964.596
Doğu	26.015	114.465.446	97.973.444
Yerleşim Yeri			
Kır	47.832	127.133.134	111.097.158
Kent	43.507	43.143.212	38.987.868
Ankara	6.142	27.023.767	9.547.611
İstanbul	7.090	182.949.062	156.152.111
İzmir	1.599	-	-
Yaş			
0-4	26.007	62.678.117	40.842.598
5-14	5.672	15.870.461	6.384.954
15-44	37.601	70.295.040	72.671.075
45-59	12.873	91.519.006	133.913.254
60-69	13.630	134.599.928	128.681.228
70-79	8.595	236.442.162	109.108.022
80+	1.793	-	-
Cinsiyet			
Erkek	42.030	141.705.018	134.798.943
Kadın	64.140	54.102.759	45.088.328
Eğitim Durumu			
Hiç okula gitmedi	24.903	125.633.650	129.255.785
Anaokulu	1.888	-	-
Temel eğitim	43.817	90.133.977	103.723.221
Lise	8.428	68.696.304	109.501.542
Üniversite	4.118	71.250.000	29.977.587
Lisans üstü	-	-	-
Sağlık Güvencesi Durumu			
Sağlık Sigortası Yok	31.537	93.143.952	86.070.731
SSK Aktif	16.221	46.626.522	48.350.787
SSK Emekli	3.804	60.419.400	44.678.349
Bağ-Kur Aktif	5.654	172.393.561	168.968.171
Bağ-Kur Emekli	7.495	142.239.374	172.329.700
Emekli Sandığı	7.336	82.472.666	47.164.362
Memur Aktif	11.005	77.099.410	125.820.559
Yeşil Kart	23.117	86.862.015	77.830.396
Özel Sigorta	-	-	-
Diğer	-	-	-
Kişi Baş Gelir Dilimi (TL)			
Birinci (0 – 249.999.999)	26.707	104.514.556	102.572.341
İkinci (250.000.000–687.999.999)	30.226	109.241.391	107.334.218
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	19.084	45.454.705	42.924.362
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	16.135	116.225.087	136.165.201
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	14.019	42.098.704	44.441.294

Tablo 4.10. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Tıbbi Malzeme için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	2.336	77.777.778	24.850.519
Halen evli	59.719	93.050.164	107.626.954
Boşanmış	-	-	-
Eşi ölmüş	12.437	158.196.942	139.785.042
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	5.434	218.688.140	101.591.333
Kötü	10.182	81.328.527	47.164.025
Orta	22.889	141.701.823	140.578.014
İyi	32.135	65.541.903	92.316.096
Çok iyi	1.973	-	-
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>106.171</i>	<i>88.782.462</i>	<i>101.275.772</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA LABORATUVAR HİZMETLERİ İÇİN CEPTEN HARCAMA

Hastaneye yatma durumunda laboratuvar hizmetleri için cepten yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı dahil toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir.

Tablo 4.11’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda laboratuvar hizmetleri için toplam cepten yapılan harcama dağılımı gösterilmektedir. Orta bölgede yaşayan kişiler, Güney bölgesinde yaşayan kişilere göre hastaneye yattıklarında laboratuvar hizmetleri için ortalama yaklaşık 3,5 kat daha fazla harcama yapmıştır. Ankara’da yaşayan bireyler kırsal kesimde yaşayan bireylere göre yaklaşık 2,5 kat daha fazla harcama yapmıştır. 70-79 yaş grubundakiler diğer yaş gruplarındaki kişilerle karşılaştırıldığında önemli miktarda daha fazla harcama yapmıştır. Cinsiyete göre, erkeklerin lehine ortalama yaklaşık 11 milyon TL’lik bir fark vardır. Üniversite mezunları lise eğitimi alanlara göre yaklaşık üç kat daha fazla harcama yapmıştır. Bağ-Kur aktif üyeleri en düşük, ES mensupları ise en yüksek harcamayı yapmıştır. Genel olarak, kişi başı gelir yükseldikçe, hastaneye yatışta laboratuvar hizmetleri için cepten yapılan harcamanın arttığı görülmektedir. Sağlık statüsünü “çok kötü” olarak algılayanlar en yüksek harcamayı yapmıştır.

Tablo 4.11. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	61.781	258.467.348	209.353.266
Güney	7.474	101.600.238	51.575.960
Orta	21.917	364.700.001	356.032.037
Kuzey	13.013	324.938.656	233.725.905
Doğu	33.828	166.905.554	238.969.363
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	44.018	196.609.235	212.230.903
Kent	53.262	212.503.156	209.939.765
Ankara	10.857	489.498.586	432.056.184
İstanbul	28.157	329.974.372	227.204.703
İzmir	1.719	-	-

Tablo 4.11. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Yaş</i>			
0-4	25.682	157.689.704	186.749.630
5-14	5.701	212.678.949	138.041.121
15-44	50.845	247.959.366	247.487.328
45-59	22.236	205.282.318	104.078.949
60-69	18.929	239.180.348	245.217.653
70-79	12.131	622.697.251	331.988.723
80+	2.489	31.988.712	18.329.055
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	49.285	241.125.842	249.739.516
Kadın	88.727	255.968.726	256.364.199
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	40.573	272.530.841	277.128.245
Anaokulu	1.888	-	-
Temel eğitim	47.400	246.569.431	224.854.196
Lise	13.271	166.638.399	87.363.694
Üniversite	11.086	504.169.563	349.556.846
Lisans üstü	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	32.056	154.583.033	187.471.520
SSK Aktif	23.781	227.213.846	214.248.280
SSK Emekli	32.116	357.224.054	244.235.901
Bağ-Kur Aktif	10.172	106.602.594	82.543.021
Bağ-Kur Emekli	10.715	186.178.776	133.832.716
Emekli Sandığı	12.832	442.360.452	392.967.315
Memur Aktif	7.416	156.588.109	116.001.588
Yeşil Kart	8.924	319.033.846	322.440.614
Özel Sigorta	-	-	-
Diğer	-	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	24.231	225.944.840	294.898.342
İkinci (250.000.000–687.999.999)	22.295	183.285.876	153.760.093
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	32.528	231.246.150	251.704.302
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	20.035	233.537.280	110.430.615
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	38.923	329.706.264	303.934.983
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	3.147	11.741.697	3.975.608
Halen evli	87.044	271.162.941	258.818.535
Boşanmış	-	-	-
Eşi ölmüş	12.760	343.811.380	334.273.002
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	3.339	316.605.839	146.257.432
Kötü	17.772	216.618.524	261.356.567
Orta	41.299	299.260.434	293.139.773
İyi	38.658	240.557.780	229.501.856
Çok iyi	2.110	-	-
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>138.012</i>	<i>250.668.270</i>	<i>254.116.963</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA İLAÇ İÇİN CEPTEN HARCAMA

Hastaneye yatma durumunda ilaç için cepten yapılan harcama, hastanede yatılan süre içinde kullanılan ilaçlar için cepten yapılan toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir (toplam miktara geri ödeme ve yardım miktarı dahildir).

Tablo 4.12’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastaneye yatma durumunda ilaç için toplam cepten harcama dağılımı gösterilmektedir. Bölgeler arasında hastaneye yatma durumunda ilaç için ortalama cepten harcama açısından önemli farklılık bulunmazken, Kuzey bölgesi en yüksek harcama ile diğer dört bölgeden ayrılmıştır. Yerleşim yerleri arasında, 63.388.054 TL’lik fark ile, en yüksek ve en düşük harcamanın belirlendiği yerleşim yerleri, sırasıyla, kırsal ve kentsel alanlardır. Ortalama harcamanın en düşük olduğu 5-14 yaş grubu ile karşılaştırıldığında, 302.290.175 TL daha fazla harcama yapan 45-59 yaş grubu ortalama en yüksek harcamanın yapıldığı yaş grubu olarak belirlenmiştir. Kadınlar, erkeklere göre yaklaşık %67 daha az harcama yapmıştır. Eğitim durumuna göre, lise mezunları en yüksek harcamayı yaparken, en düşük harcamayı üniversite grubu yapmıştır. En yüksek harcamanın SSK aktif üyeleri, en düşük harcamanın ise memurlar tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Üçüncü gelir dilimindeki kişiler diğer gelir dilimlerindeki kişilere göre en düşük harcamayı yapmıştır. Evli olan kişiler en yüksek, eşi ölmüş kişiler ise en düşük harcamayı yapmıştır. Algılanan sağlık statüsü yükseldikçe ilaç için yapılan harcama artmıştır.

Tablo 4.12. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda İlaç İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	215.322	258.272.134	396.403.209
Güney	53.208	206.331.631	381.705.457
Orta	59.231	203.293.213	296.482.593
Kuzey	37.929	380.686.703	626.164.812
Doğu	109.938	236.633.622	259.688.998
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	173.853	280.393.697	438.416.597
Kent	201.376	217.005.643	363.417.703
Ankara	27.133	260.437.581	392.616.032
İstanbul	66.647	270.313.579	275.624.477
İzmir	6.619	235.152.359	220.504.266
<i>Yaş</i>			
0-4	60.134	276.095.029	458.187.068
5-14	34.455	112.497.309	180.876.898
15-44	195.995	233.239.955	340.760.382
45-59	66.921	414.787.484	449.995.000
60-69	55.840	256.091.123	417.629.648
70-79	57.342	164.154.908	352.207.131
80+	4.942	287.742.948	128.658.771
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	197.077	309.592.780	462.405.300
Kadın	278.552	208.478.672	309.441.814
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	142.954	259.741.075	375.767.901
Anaokulu	1.888	-	-
Temel eğitim	216.431	198.683.113	310.417.654
Lise	43.227	478.049.605	552.798.380
Üniversite	20.603	125.612.263	72.167.014
Lisans üstü	-	-	-

Tablo 4.12. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda İlaç İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	131.514	321.137.381	494.150.607
SSK Aktif	64.287	332.214.192	395.299.609
SSK Emekli	39.968	192.900.951	457.623.372
Bağ-Kur Aktif	28.216	203.263.352	356.117.090
Bağ-Kur Emekli	30.263	157.665.969	149.750.721
Emekli Sandığı	14.399	113.993.400	157.593.760
Memur Aktif	25.137	105.521.418	88.502.442
Yeşil Kart	137.030	235.796.016	297.559.396
Özel sigorta	-	-	-
Diğer	4.815	139.790.026	137.557.899
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	82.555	266.415.924	374.872.871
İkinci (250.000.000–687.999.999)	130.973	276.364.724	417.549.906
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	93.806	148.577.106	317.867.366
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	69.590	257.757.156	346.454.940
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	98.705	294.015.725	408.247.617
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	40.485	229.100.942	262.685.109
Halen evli	293.529	270.835.605	417.838.938
Boşanmış	1.665	-	-
Eşi ölmüş	45.802	188.304.148	191.293.017
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	14.978	223.807.245	343.058.463
Kötü	74.314	246.578.011	283.310.269
Orta	144.233	247.154.938	394.413.764
İyi	140.592	253.910.266	377.240.077
Çok iyi	3.989	366.998.428	197.283.181
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>475.628</i>	<i>250.375.360</i>	<i>383.607.833</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA DIŞARDAN KAMU HİZMET SUNUCULARDAN ALINAN HİZMETLER İÇİN CEPTEN HARCAMA

Hastaneye yatma durumunda dışardan kamu hizmet sunucularından alınan hizmetler için cepten yapılan harcama, hastanede yatılan süre içinde dışardan kamu hizmet sunucularından alınan laboratuvar, teşhis görüntüleme, ilaç, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz ve araç gereçler için cepten yapılan toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir (toplam miktara geri ödeme ve yardım miktarı dahildir).

Hastaneye yatma durumunda dışarıdan kamu hizmet sunucularından alınan hizmetler için yapılan toplam cepten harcama dağılımı sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre Tablo 4.13’de sunulmaktadır. En yüksek harcama Orta bölgesinde, en düşük harcama Doğu bölgesinde gerçekleşmiştir. Ankara’da yaşayan bireylerin, diğer yerleşim yerlerindeki bireylerle karşılaştırıldığında, en yüksek harcamayı yaptığı ve bu harcamanın kırsal kesimde yaşayan bireylere göre ortalama 3,5 kattan daha fazla olduğu belirlenmiştir. 5-14 yaş grubundaki kişiler arasında ortalama harcama en düşük, 45-59 yaş grubundaki kişiler arasında ise en yüksektir.

Erkekler, kadınlara göre daha fazla harcama yapmıştır. Üniversite mezunu kişiler yaklaşık 2 kat daha fazla harcama yapmıştır. Bağ-Kur emeklileri ortalama en yüksek harcamayı yaparken, SSK aktif üyeleri, Yeşil Kart sahipleri ve sağlık sigortası olmayan kişiler en düşük harcamayı yapmıştır. Birinci ve beşinci gelir dilimleri arasında hastanede yatarken dışardan kamu hizmet sunucularından alınan çeşitli hizmetler için yapılan harcama açısından ortalama yaklaşık 22 milyon TL fark vardır. Medeni durum itibarıyla, evli olan kişilerin ortalama en yüksek harcamayı yaptığı saptanmıştır. Sağlık statüsünü “çok kötü” olarak nitelendiren bireyler, “iyi” olarak nitelendiren bireylerden yaklaşık 4,5 kat daha az harcama yapmıştır.

Tablo 4.13. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Dışardan Kamu Hizmet Sunucularından Alınan Hizmetler İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	46.394	97.080.185	104.887.566
Güney	9.772	112.676.233	93.885.375
Orta	16.771	211.450.381	264.935.989
Kuzey	11.706	164.320.572	111.097.357
Doğu	17.690	83.233.750	59.626.172
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	32.234	98.769.040	101.039.277
Kent	53.897	115.612.795	103.693.298
Ankara	5.549	360.600.707	386.239.483
İstanbul	8.934	113.914.894	113.250.911
İzmir	1.719	-	-
<i>Yaş</i>			
0-4	12.607	67.001.272	72.696.322
5-14	5.149	42.005.951	6.504.122
15-44	31.236	166.876.200	207.566.379
45-59	16.357	172.704.075	91.682.248
60-69	21.653	107.681.292	113.833.922
70-79	8.598	96.606.360	122.672.387
80+	6.733	42.540.526	23.874.470
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	34.984	136.248.744	103.801.395
Kadın	67.349	115.527.281	163.733.290
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	24.164	120.016.570	107.267.170
Anaokulu	-	-	-
Temel eğitim	48.335	114.481.047	177.257.576
Lise	12.230	149.548.908	120.428.201
Üniversite	6.034	247.902.036	41.886.344
Lisans üstü	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	18.072	96.580.771	70.877.960
SSK Aktif	15.022	83.056.046	100.456.618
SSK Emekli	30.410	132.063.091	216.122.785
Bağ-Kur Aktif	12.550	120.071.544	87.234.492
Bağ-Kur Emekli	5.925	213.899.692	112.964.735
Emekli Sandığı	3.571	192.189.162	132.252.213
Memur Aktif	4.704	210.353.783	130.721.760
Yeşil Kart	11.210	90.706.857	74.029.745
Özel Sigorta	-	-	-
Diğer	871	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	20.544	75.885.233	75.456.512
İkinci (250.000.000–687.999.999)	13.152	86.876.951	56.582.004
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	30.083	185.459.241	217.038.486
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	10.898	144.808.063	129.197.226
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	27.656	97.204.332	91.320.634

Tablo 4.13. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Dışardan Kamu Hizmet Sunucularından Alınan Hizmetler İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	8.945	99.261.847	92.298.289
Halen evli	61.990	150.373.445	168.285.864
Boşanmış	-	-	-
Eşi ölmüş	14.108	75.970.651	100.442.477
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	3.942	40.374.070	24.177.926
Kötü	19.610	115.609.113	103.415.273
Orta	23.994	99.142.128	103.959.970
İyi	35.388	180.627.070	199.736.598
Çok iyi	2.110	-	-
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>102.333</i>	<i>122.611.193</i>	<i>146.368.193</i>

HASTANEYE YATMA DURUMUNDA DIŞARDAN ÖZEL HİZMET SUNUCULARDAN ALINAN HİZMETLER İÇİN CEPTEN HARCAMA

Hastaneye yatma durumunda dışardan özel hizmet sunucularından alınan hizmetler için cepten yapılan harcama, hastanede yatılan süre içinde dışardan özel hizmet sunucularından alınan laboratuvar, teşhis görüntüleme, ilaç, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz ve araç gereçler için cepten yapılan toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir (toplam miktara geri ödeme ve yardım miktarı dahildir).

Hastaneye yatma durumunda dışarıdan özel hizmet sunucularından alınan hizmetler için yapılan toplam cepten harcama dağılımı sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre Tablo 4.14'de sunulmaktadır. Güney bölgesi, ilgili hizmetler için yaklaşık 1/3 daha az harcama ile, diğer bölgelerden ciddi ölçüde farklılaşmıştır. İstanbul en yüksek, İzmir en düşük harcama ile diğer yerleşim yerlerinden farklılık göstermiştir, İzmir'de yaşayan bireyler İstanbul'da yaşayan bireylerden 3 kat daha az harcama yapmıştır. 0-14 yaşındaki kişiler 70 yaş ve üzerindeki kişilere göre yaklaşık 3 kat daha az harcama yapmıştır. Erkekler kadınlardan ortalama yaklaşık 100 milyon TL daha fazla harcama yapmıştır. Üniversite mezunları arasında ilgili hizmetler için harcamanın en yüksek olduğu olduğu belirlenmiştir. Bağ-Kur aktif üyeleri en yüksek, memurlar en düşük harcamayı yapmıştır. Kişi başı gelir dilimleri arasında ilgili harcama açısından fark vardır ve en yüksek harcama dördüncü gelir dilimindeki kişiler tarafından yapılmıştır. Algılanan sağlık statüsü yükseldikçe ortalama harcamanın azalma eğilimi gösterdiği bulunmuştur.

Tablo 4.14. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Dışardan Özel Hizmet Sunucularından Alınan Hizmetler İçin Toplam Cepten Harcama (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	280.806	341.819.750	465.162.195
Güney	67.113	139.067.581	158.620.295
Orta	85.776	303.320.984	495.288.432
Kuzey	52.618	320.733.785	482.839.971
Doğu	133.949	310.444.497	424.557.688
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	230.256	316.333.760	449.986.316
Kent	247.727	231.720.281	341.030.468
Ankara	41.692	358.122.515	490.607.857
İstanbul	90.370	475.850.523	594.228.070
İzmir	10.216	158.690.103	205.722.808

Tablo 4.14. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastaneye Yatma Durumunda Dışardan Özel Hizmet Sunucularından Alınan Hizmetler İçin Toplam Cepten Harcama (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Yaş</i>			
0-4	80.133	284.809.613	452.565.908
5-14	34.413	175.925.645	327.427.438
15-44	271.265	273.334.909	375.850.067
45-59	99.254	419.053.796	541.126.896
60-69	62.836	321.625.945	416.703.424
70-79	64.500	308.375.168	457.294.096
80+	7.860	646.309.119	954.486.056
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	250.711	360.304.623	514.935.684
Kadın	369.550	269.147.476	383.767.299
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	167.324	342.172.226	498.754.150
Anaokulu	1.888	-	-
Temel eğitim	284.033	254.134.748	326.457.977
Lise	57.357	374.330.595	441.835.034
Üniversite	39.201	435.371.470	731.666.721
Lisans üstü	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	161.688	311.505.763	492.615.278
SSK Aktif	90.100	332.811.384	398.844.703
SSK Emekli	57.476	324.032.664	397.083.116
Bağ-Kur Aktif	43.619	473.601.372	772.004.600
Bağ-Kur Emekli	37.581	220.171.978	240.778.502
Emekli Sandığı	35.970	333.536.574	479.579.936
Memur Aktif	34.213	167.464.320	115.029.554
Yeşil Kart	152.856	283.488.197	361.158.985
Özel Sigorta	-	-	-
Diğer	6.759	122.338.344	119.305.323
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	107.200	298.675.664	448.672.157
İkinci (250.000.000–687.999.999)	160.521	299.714.818	375.383.318
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	108.583	220.490.691	369.724.195
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	106.900	359.716.581	607.559.954
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	137.057	344.907.481	403.568.353
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	41.698	285.624.963	365.155.111
Halen evli	406.685	314.515.887	458.821.341
Boşanmış	1.665	-	-
Eşi ölmüş	54.247	338.083.774	453.641.419
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	19.104	317.219.047	476.382.491
Kötü	82.598	427.357.805	640.822.378
Orta	181.079	291.920.499	388.193.509
İyi	204.394	281.824.242	373.001.414
Çok iyi	11.688	214.348.920	207.619.615
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>620.261</i>	<i>305.993.419</i>	<i>443.763.562</i>

HAMİLELİK/DOĞUM İÇİN HİZMET SUNUCULARA YAPILAN CEPTEN HARCAMA

Çeşitli hizmet sunucular itibarıyla hamilelik/doğum için cepten yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonra toplam yıllık harcamayı ifade etmektedir (ulaşım, konaklama, refakatçi ve yemek harcamaları toplamdan çıkarılmıştır).

Tablo 4.15’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hamilelik/doğum için SB genel hastanesine yapılan toplam cepten harcama dağılımı gösterilmektedir. Hamilelik/doğum hizmetleri için cepten yapılan harcama, Güney bölgesinde, kentsel alanda, lise mezunu kişilerde, SSK aktif üyelerinde, üçüncü gelir diliminde yer alan kişilerde ve sağlık statüsünü “orta” düzeyde algılayanlarda göreceli olarak daha yüksektir.

Tablo 4.15. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hamilelik/Doğum için Sağlık Bakanlığı Genel Hastanesine Yapılan Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	36.780	343.595.886	350.875.591
Güney	17.050	686.634.900	660.214.433
Orta	15.832	106.273.153	100.067.372
Kuzey	15.944	620.873.935	652.724.211
Doğu	11.255	199.331.245	254.763.540
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	49.268	396.448.447	479.136.859
Kent	33.397	482.856.858	578.105.275
Ankara	1.294	-	-
İstanbul	10.056	222.435.064	161.440.117
İzmir	2.846	87.415.730	59.550.425
<i>Yaş</i>			
5-14	1.081	-	-
15-44	95.779	397.499.571	496.924.868
60-69	-	-	-
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	5.937	425.162.271	326.629.487
Temel eğitim	72.504	371.893.337	464.682.344
Lise	16.446	491.878.803	663.830.056
Üniversite	1.973	-	-
Lisans üstü	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	37.502	555.251.834	601.044.257
SSK Aktif	15.934	642.474.435	483.562.151
SSK Emekli	-	-	-
Bağ-Kur Aktif	8.807	54.993.115	49.595.908
Bağ-Kur Emekli			
Emekli Sandığı			
Memur Aktif	10.803	314.303.902	345.465.883
Yeşil Kart	23.814	135.609.288	150.359.753
Özel Sigorta	-	-	-
Diğer	-	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	15.074	76.585.650	58.808.142
İkinci (250.000.000–687.999.999)	32.484	505.383.962	524.551.334
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	19.581	540.084.806	610.511.743
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	15.774	233.608.217	146.773.633
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	13.948	454.404.935	557.077.224

Tablo 4.15. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hamilelik/Doğum için Sağlık Bakanlığı Genel Hastanesine Yapılan Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	-	-	-
Halen evli	96.860	394.066.539	495.198.259
Boşanmış	-	-	-
Eşi ölmüş	-	-	-
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	1.794	-	-
Kötü	-	-	-
Orta	6.835	618.126.519	397.092.217
İyi	81.783	399.651.227	515.770.474
Çok iyi	4.871	158.886.183	116.541.361
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>96.860</i>	<i>394.066.539</i>	<i>495.198.259</i>

Hamilelik/doğum için SB Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanelerine toplam 45.854 kişi ortalama 209.530.428 TL ($\pm 173.015.969$ TL) cepten harcama yapmıştır. Ortalama toplam cepten harcama dağılımı seçilmiş değişkenler itibarıyla incelendiğinde, en yüksek cepten harcamanın Kuzey bölgesinde yaşayan, kentsel alanda yaşayan, hiç okula gitmeyen, sağlık sigortası olmayan, ikinci gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak nitelendiren kişiler tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Buna karşın, ortalama en düşük cepten harcamanın Batı bölgesinde yaşayan, İstanbul’da yaşayan, temel eğitim alan, SSK aktif mensubu, üçüncü gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak nitelendiren kişiler tarafından yapıldığı belirlenmiştir.

Hamilelik/doğum için SSK Genel Hastanelerine toplam 30.822 kişinin ortalama 194.202.171 TL ($\pm 220.093.010$ TL) cepten harcama yaptığı belirlenmiştir. Harcama dağılımı incelendiğinde, en yüksek cepten harcamanın Güney bölgesinde yaşayan, kırsal alanda yaşayan, hiç okula gitmeyen, diğer sağlık sigortası olan, beşinci gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “orta” olarak nitelendiren kişiler tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Ortalama en düşük cepten harcamanın ise Batı bölgesinde yaşayan, İstanbul’da yaşayan, lise mezunu, SSK emeklisi, birinci gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak nitelendiren kişiler tarafından yapıldığı belirlenmiştir.

Hamilelik/doğum için Özel Genel Hastanelere toplam 48.675 kişi ortalama 857.232.063 TL ($\pm 552.336.645$ TL) cepten harcama yapmıştır. Ortalama harcama Orta bölgede yaşayan, İzmir’de yaşayan, üniversite mezunu, memur, dördüncü gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “iyi” olarak değerlendiren kişilerde en yüksek, Kuzey bölgesinde yaşayan, İstanbul’da yaşayan, hiç okula gitmeyen, SSK emeklisi, beşinci gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak değerlendiren kişilerde en düşük olarak belirlenmiştir.

SAĞLIK SORUNU YAŞAMA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

SAĞLIK SORUNU YAŞAMA DURUMU

Sağlık sorunu yaşama durumu, bireylerin son iki hafta içinde herhangi bir sağlık sorunu yaşayıp yaşamadıklarını ifade etmektedir. Sağlık sorunu yaşama durumu, yataklı tedavi kuruluşlarına/kurumlarına yatışları ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımlarını kapsamamaktadır. Sağlık sorunu yaşama durumuna ilişkin sonuçlar, 70.985.375 kişiyi temsil etmektedir.

Tablo 5.1 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre sağlık sorunu yaşama durumunun dağılımını göstermektedir. Sağlık sorunu yaşama yüzdesinin göreceli olarak en yüksek olduğu gruplar, Güney bölgesinde yaşayanlar, Ankara’da yaşayanlar, 60-69 yaşında olanlar, kadınlar, anaokulunu bitirenler, ES mensupları, beşinci gelir diliminde yer alanlar, eşi ölmüş kişiler ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendiren kişilerle temsil edilmiştir. Buna karşın, sağlık sorunu yaşama yüzdesinin göreceli olarak en düşük olduğu gruplar, Doğu bölgesinde yaşayanlar, kırsal alanda yaşayanlar, 5-14 yaşında olanlar, erkekler, lise mezunları, sağlık sigortası olmayanlar, ikinci gelir diliminde yer alanlar, hiç evlenmemiş kişiler ve genel sağlık statüsünü “iyi” olarak değerlendiren kişilerle temsil edilmiştir.

Tablo 5.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Sorunu Yaşama Durumu Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	Sağlık Sorunu Yaşama Durumu			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
Bölge				
Batı	16,78	83,22	100,00	30.969.402
Güney	19,37	80,63	100,00	8.235.606
Orta	18,89	81,11	100,00	11.975.725
Kuzey	13,02	86,98	100,00	7.852.323
Doğu	12,81	87,19	100,00	11.952.319
Yerleşim Yeri				
Kır	13,73	86,27	100,00	22.661.065
Kent	17,09	82,91	100,00	28.902.576
Ankara	20,77	79,23	100,00	3.641.511
İstanbul	17,00	83,00	100,00	12.646.776
İzmir	20,75	79,25	100,00	3.133.448
Yaş				
0-4	18,52	81,48	100,00	5.759.849
5-14	11,32	88,68	100,00	13.663.102
15-44	13,41	86,59	100,00	34.814.086
45-59	24,62	75,38	100,00	9.846.301
60-69	28,76	71,24	100,00	3.820.667
70-79	28,15	71,85	100,00	2.255.670
80+	27,50	72,50	100,00	563.130
Cinsiyet				
Erkek	13,16	86,84	100,00	35.448.537
Kadın	19,54	80,46	100,00	35.536.839

Tablo 5.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Sorunu Yaşama Durumu Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sağlık Sorunu Yaşama Durumu</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	21,66	78,34	100,00	11.316.690
Anaokulu	22,92	77,08	100,00	193.993
Temel eğitim	15,60	84,40	100,00	38.857.316
Lise	12,90	87,10	100,00	10.653.545
Üniversite	14,55	85,45	100,00	5.083.253
Lisans üstü	15,86	84,14	100,00	147.053
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	12,82	87,18	100,00	23.281.253
SSK Aktif	15,31	84,69	100,00	15.456.236
SSK Emekli	22,85	77,15	100,00	8.278.551
Bağ-Kur Aktif	14,30	85,70	100,00	5.672.951
Bağ-Kur Emekli	24,58	75,42	100,00	2.650.083
Emekli Sandığı	25,20	74,80	100,00	3.644.161
Memur Aktif	17,85	82,15	100,00	5.250.421
Yeşil Kart	15,39	84,61	100,00	6.086.096
Özel Sigorta	19,31	80,69	100,00	281.539
Diğer	15,43	84,57	100,00	384.082
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	14,02	85,98	100,00	14.043.826
İkinci (250.000.000–687.999.999)	13,62	86,38	100,00	14.307.798
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	17,01	82,99	100,00	13.619.938
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	17,44	82,56	100,00	14.777.904
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	19,65	80,35	100,00	14.235.910
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	8,91	91,09	100,00	18.803.209
Halen evli	19,72	80,28	100,00	33.417.544
Boşanmış	23,34	76,66	100,00	605.853
Eşi ölmüş	32,98	67,02	100,00	2.809.073
Ayrı yaşıyor	23,39	76,61	100,00	132.055
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	45,33	54,67	100,00	215.479
Kötü	44,52	55,48	100,00	2.559.848
Orta	35,39	64,61	100,00	8.539.613
İyi	11,46	88,54	100,00	40.701.400
Çok iyi	11,50	88,50	100,00	3.654.508
<i>Genel</i>	<i>16,35</i>	<i>83,65</i>	<i>100,00</i>	<i>70.985.375</i>

SAĞLIK SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN NELER YAPILDIĞI

Görüşme yapılmadan önceki iki hafta içinde sağlık sorunu yaşadığını beyan eden toplam 11.609.154 kişinin, yaşadıkları sorunun çözümü için ne/neler yaptığına ilişkin sonuçlar, “Diğer” seçeneği hariç, altı farklı seçenek itibarıyla aşağıda sunulmaktadır.

A. Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Toplam 1.802.133 kişinin (11.609.154 kişinin %15,5'i) sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmadığı belirlenmiştir. Sağlık sorunu olduğunda hiçbir şey yapmayanlar Kuzey bölgesinde %10,50 iken, Doğu bölgesinde %22,20'dir. Kırsal alanda yaşayanlar, diğer yerleşim yerlerindeki kişilere göre, yaklaşık %18 ile birinci sırayı, İzmir'de yaşayanlar ise %12,70 ile son sırayı almıştır. 15-44 yaş grubundakilerin yaklaşık %19 ve 60-69 yaş grubundakilerin %11'i sağlık sorunu yaşadıklarında hiçbir şey yapmamıştır. Sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama durumuna kadınlarda (%15,90) erkeklere göre (%14,90) daha sık

rastlanmıştır. Eğitim durumuna göre sağlık sorunu olduğunda hiçbir şey yapmama en fazla okula gitmeyenlerde (%18,70) görülmektedir. Sağlık güvencesine göre, sağlık sigortası olmayanların %26,80'i, Yeşil Kartlıların %25,50'i, SSK emeklilerinin %12,40'ı, SSK aktif ve bağımlılarının %11,30'u, Bağ-Kur emeklilerinin %11,00'i, Bağ-Kur aktif ve bağımlılarının %8,90'ı, ES mensuplarının %6,50'si, özel sigortalıların %6'sı ve memurların %5,20'si sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmamıştır. Birinci gelir dilimindeki kişilerin %24,70'i, beşinci gelir diliminde olanların %8,71'i sağlık sorunu yaşadıklarında sorunun çözümü için hiçbir şey yapmamıştır. Kişi başı gelir arttıkça hiçbir şey yapmayan kişilerin oranı düşmüştür. Sağlık sorununun çözümü hiçbir şey yapmama durumu en fazla ayrı yaşayan kişilerde (%24,50), en az ise eşi ölmüş kişilerde (%15,40) görülmüştür. Algılanan sağlık statüsü kötüleştikçe bireylerin sağlık sorunları olduğunda hiçbir şey yapmama sıklığı artmıştır. Sağlık durumunu “çok kötü” olarak algılayanların %37,40'ı, “çok iyi” olarak algılayanların ise %14,40'ı hiçbir şey yapmamışlardır.

B. Sağlık Sorununun Çözümünde Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımıyla Tedavi Olma Durumu

Toplam 3.083.388 kişinin (11.609.154 kişinin %26,6'sı) sağlık sorununun çözümü için kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile tedavi gördüğü belirlenmiştir. Sağlık sorununun çözümünde kendi kendine ve/veya başkalarının yardımıyla tedavi olanların en fazla görüldüğü gruplar, Güney bölgesinde yaşayanlar, Ankara'da yaşayanlar, 80 yaş ve üzeri grup, kadınlar, lisansüstü eğitimi olanlar, özel sağlık sigortası olanlar, dördüncü gelir diliminde olanlar, boşanmış olanlar ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendirenlerdir. Sağlık sorununun çözümünde kendi kendine ve/veya başkalarının yardımıyla tedavi olanların en az görüldüğü gruplar ise Doğu bölgesinde yaşayanlar, kırsal alanda yaşayanlar, 0-4 yaş grubu, erkekler, anaokulu grubu, Bağ-Kur emeklileri, birinci gelir diliminde olanlar, ayrı yaşayanlar ve sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendirenlerdir.

C. Sağlık Sorununun Çözümünde Sağlık Hizmeti Sunucularından Kurumda ve/veya Evde Sağlık Hizmeti Alma Durumu

Toplam 5.919.805 kişinin (11.609.154 kişinin yaklaşık %51'i) sağlık sorununun çözümü için sağlık hizmeti sunucularından kurumda ve/veya evde sağlık hizmeti aldığı belirlenmiştir. Sağlık sorununun çözümünde sağlık hizmeti sunucularından kurumda ve/veya evde sağlık hizmeti alanların en fazla görüldüğü gruplar, Kuzey bölgesinde yaşayanlar, İzmir'de yaşayanlar, 0-4 yaş grubu, anaokulunu bitirenler, memurlar, ayrı yaşayanlar ve sağlık statüsünü “iyi” olarak algılayanlardır. Sağlık sorununun çözümünde sağlık hizmeti sunucularından kurumda ve/veya evde sağlık hizmeti alanların en az görüldüğü gruplar, Güney bölgesinde yaşayanlar, Ankara'da yaşayanlar, 80 yaş ve üzeri grup, hiç okula gitmeyenler, “Diğer” sağlık sigortası bulunanlar, boşanmış kişiler ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendirenlerdir. Kadınlar ve erkekler arasında sağlık sorununun çözümünde sağlık hizmeti sunanlardan kurumda ve/veya evde sağlık hizmeti alma durumu farklılık göstermemektedir. Kişi başına gelir seviyesi düştükçe sağlık sorununun çözümünde sağlık hizmeti sunucularından kurumda ve/veya evde sağlık hizmeti kullanım yüzdesinin azaldığı bulunmuştur.

D. Sağlık Sorununun Çözümünde İlaç ve/veya Tıbbi Malzeme Almak için Bir Kuruma Başvurma Durumu

Toplam 4.906.206 kişinin (11.609.154 kişinin %42,3'ü) sağlık sorununun çözümünde ilaç ve/veya tıbbi malzeme almak için bir kuruma başvurduğu belirlenmiştir. Sağlık sorununun çözümünde ilaç veya tıbbi malzeme almak için bir kuruma başvuru en sık Kuzey bölgesinde, kentsel alanda, 0-4 yaş grubunda, erkekler arasında, anaokulu grubunda, Bağ-Kur emeklilerinde, evli olanlarda, sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendiren kişilerde görülmüştür. Sağlık sorununun çözümünde ilaç veya tıbbi malzeme almak için bir kuruma başvuru en az sıklıkta Güney bölgesinde, Ankara'da, 15-44 yaş grubunda, kadınlar arasında, üniversite mezunları arasında, “Diğer” sağlık güvencesi olanlarda, boşanmış olanlarda ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendiren kişilerde belirlenmiştir. Kişi başına gelir seviyesi düştükçe sağlık sorununun çözümünde ilaç ve/veya tıbbi malzeme almak için bir kuruma başvuruların azaldığı belirlenmiştir.

E. Sağlık Sorununun Çözümünde Tetkik için Bir Kuruma Başvurma Durumu

Toplam 358.681 kişinin (11.609.154 kişinin %3,1'i) sağlık sorununun çözümünde tetkik için bir kuruma başvurduğu belirlenmiştir. Sağlık sorununun çözümünde tetkik için bir kuruma başvuru en fazla sıklıkta Batı bölgesinde, İstanbul'da, 0-4 yaş grubunda, lisansüstü eğitimi olan kişilerde, SSK aktif ve Emekli Sandığı

mensuplarında, ayrı yaşayanlarda ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak algılayanlarda görülmüştür. Sağlık sorununun çözümünde tetkik için bir kuruma başvuru en az sıklıkta Güney ve Orta bölgelerinde, İzmir’de, 70-79 yaş grubunda, hiç okula gitmeyenlerde, memurlarda ve Bağ-Kur emeklilerinde, eşi ölmüş kişilerde ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak algılayanlarda belirlenmiştir. Cinsiyete göre sağlık sorununun çözümünde tetkik için bir kuruma başvurunun farklılık göstermediği belirlenmiştir. Kişi başı gelir azaldıkça sağlık sorununun çözümünde tetkik için bir kuruma başvuru azalmıştır.

F. Sağlık Sorununun Çözümünde Geleneksel Sağlıkçılara Başvurma Durumu

Sağlık sorununun çözümünde geleneksel sağlıkçılara başvuran toplam 29.434 (11.609.154 kişinin %0,3’ü) kişi belirlenmiştir. Bu tür başvuru en fazla sıklıkta Orta ve Doğu bölgelerinde, Ankara’da, 5-14 yaş grubunda, lise mezunu kişilerde, SSK emeklilerinde, üçüncü gelir diliminde, eşi ölmüş olanlarda ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak algılayanlarda görülmüştür. Sağlık sorununun çözümünde geleneksel sağlıkçılara başvuru en az sıklıkta Batı bölgesinde, İzmir’de, 80 yaş ve üzeri grupta, hiç okula gitmeyenlerde, memurlarda, evli olanlarda, dördüncü gelir diliminde ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak algılayanlarda belirlenmiştir. Cinsiyete göre farklılık gözlenmemiştir.

SAĞLIK SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN HİÇBİR ŞEY YAPMAMA NEDENLERİ

Sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan kişilerin bunun için gerekçelerine ilişkin sonuçlar, “Diğer” ve “Bilmiyor” seçenekleri hariç, dokuz farklı seçenek itibarıyla aşağıda sunulmaktadır.

A. Küçük Önemsiz Bir Sorun Olduğundan Sağlık Sorununun Çözümü İçin Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Küçük önemsiz bir sorun olduğundan sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 197.511 kişi (1.802.133 kişinin %10,96’sı) belirlenmiştir. Küçük önemsiz bir sorun olduğundan sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama Doğu bölgesinde, Ankara’da, 15-44 yaş grubunda, lise mezunlarında, diğer sigorta grubunda, beşinci gelir diliminde olan kişiler arasında, hiç evlenmemişler kişiler arasında ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak değerlendiren kişiler arasında en fazla sıklıkta görülmüştür. Bu durum Batı bölgesinde, İzmir’de, 70-79 yaş grubunda, anaokulu ve lisansüstü grubunda, memurlarda, ikinci gelir diliminde, boşanmış ve ayrı yaşayanlarda ve sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendirenlerde en az sıklıkta görülmüştür. Küçük önemsiz bir sorun olduğundan sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama erkeklerle kadınlar arasında eşittir.

B. Hizmete Ulaşmak İçin Uzun Yol Gitmek Gerektiğinden Sağlık Sorununun Çözümü İçin Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Hizmete ulaşmak için uzun yol gitmek gerektiğinden sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 91.740 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin %5’i). Hizmete ulaşmak için uzun yol gitmek gerektiğinden sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama Doğu bölgesinde, Ankara’da, 45-59 yaş grubunda, okula gitmemiş kişilerde, “Diğer” sigorta grubunda, birinci gelir diliminde, ayrı yaşayanlarda ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendirenlerde en fazla sıklıkta görülmüştür. Bu durum Güney bölgesinde, İzmir’de, 80 ve üzeri yaş grubunda, temel eğitim almış kişilerde, özel sigortaya sahip kişilerde, dördüncü gelir diliminde, halen evliler olan kişilerde ve sağlık statüsünü “iyi” olarak değerlendirenlerde en az sıklıkta görülmüştür. Cinsiyete göre farklılık gözlenmemiştir.

C. Gidilecek Yerde İyi Bir Hizmet Olmadığından Sağlık Sorununun Çözümü İçin Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Gidilecek yerde iyi bir hizmet olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 125.845 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin yaklaşık %7’si). Gidilecek yerde iyi bir hizmet olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama Orta bölgede, İzmir’de, 45-59 yaş grubunda, kadınlarda, hiç okula gitmeyenlerde, SSK emeklilerinde, üçüncü gelir diliminde, ayrı yaşayanlarda ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendirenlerde en fazla sıklıkta görülmüştür. Gidilecek yerde iyi bir hizmet olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama Kuzey bölgesinde, kırsal alanda, 0-4 ve 80+ yaş gruplarında, erkeklerde, anaokulu ve lisansüstü gruplarında, özel sigorta ve Bağ-Kur aktifler arasında, birinci gelir diliminde, halen evli olanlar arasında ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak değerlendirenlerde en az sıklıkta belirlenmiştir.

D. Gidince Çok Beklemek Gerektiğinden Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Gidince çok beklemek gerektiğinden sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 85.301 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin %5'i). Bu durumun Orta bölgede, Ankara'da, 70-79 yaş grubunda, lise mezunlarında, "Diğer" sigorta grubunda, üçüncü gelir diliminde, ayrı yaşayanlarda ve sağlık statüsünü "çok kötü" olarak nitelendirenlerde en fazla sıklıkta, Kuzey bölgede, kırsal alanda, 80 yaş ve üstü kişilerde, anaokulu ve lisansüstü grubunda, özel sigortası olan kişilerde, ikinci gelir diliminde, boşanmış kişilerde ve sağlık statüsünü "iyi" olarak algılayanlar arasında en az sıklıkta olduğu görülmüştür. Gidince çok beklemek gerektiğinden sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama açısından kadın ve erkekler arasında farklılık gözlenmemiştir.

E. Para Olmadığından Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Para olmadığından sağlık sorununun çözümünde hiçbir şey yapmayan toplam 1.083.331 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin %60'ı). Para olmadığından sağlık sorununun çözümünde hiçbir şey yapmamanın Doğu bölgesinde, kırsal alanda, 15-44 yaş grubunda, kadınlar arasında, hiç okula gitmeyenlerde, sağlık güvencesi olmayanlarda ve ayrı yaşayan kişiler arasında en fazla sıklıkta olduğu belirlenmiştir. Para olmadığından sağlık sorununun çözümünde hiçbir şey yapmamanın Kuzey bölgesinde, İzmir'de, 60-69 yaş grubunda, erkekler arasında, lisansüstü eğitime sahip kişilerde, özel sigortası olanlarda ve halen evli olan kişilerde en az sıklıkta olduğu belirlenmiştir. Bu durumun kişi başına gelir seviyesi azaldıkça ve algılanan sağlık statüsü kötüleştikçe arttığı belirlenmiştir.

F. Vakit Olmadığından Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Vakit olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 141.494 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin %8'i). Vakit olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama yüzdesi en yüksek Orta bölgede yaşayanlarda, 15-44 yaş grubunda, üniversite mezunu olan kişilerde, "Diğer" sağlık sigortası olanlarda, ayrı yaşayanlarda, dördüncü gelir diliminde olan kişilerde ve sağlık statüsünü "kötü" olarak algılayan kişilerde belirlenmiştir. Kuzey bölgesinde yaşayanlarda, 80 yaş ve üzeri kişilerde, anaokulu ve lisansüstü grupta, özel sağlık sigortalı kişilerde, boşanmış kişilerde, birinci gelir diliminde yer alan kişilerde ve sağlık statüsünü "çok kötü" olarak algılayan kişilerde bu yüzdenin en düşük olduğu görülmüştür. Vakit olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama yüzdesi yerleşim yerine ve cinsiyete göre farklılık göstermemiştir.

G. Ulaşım Aracı Olmadığından Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Ulaşım aracı olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 39.857 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin %2'si). Ulaşım aracı olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayanların yüzdesi Batı bölgesinde, İzmir'de, 60-69 yaş grubunda, hiç okula gitmeyenlerde, yeşil kart sahibi olanlarda, eşi ölmüş kişilerde, birinci gelir diliminde olan kişilerde ve sağlık statüsünü "çok kötü" olarak algılayan kişilerde en yüksektir. Buna karşın, Orta bölgede, kentsel alanda ve İstanbul'da, 70 yaşın üzerindeki kişilerde, memurlarda, özel sigortalı olanlarda ve Bağ-Kur emeklilerinde, boşanmış ve ayrı yaşayan kişilerde, beşinci gelir diliminde olanlarda ve sağlık statüsünü "çok iyi" olarak nitelendiren kişilerde bu yüzde en düşüktür. Ulaşım aracı olmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama cinsiyete göre farklılık göstermemiştir.

H. Çocukları ve Evi Yalnız Bırakmadığından Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

Çocukları ve evi yalnız bırakmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 48.585 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin yaklaşık %3'ü). Çocukları ve evi yalnız bırakmadığından sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayanların yüzdesi Orta bölgede, Ankara'da, 15-44 yaş grubunda, kadınlar arasında, lise mezunlarında, SSK aktiflerde, halen evli kişilerde, üçüncü gelir diliminde olan kişilerde ve sağlık statüsünü "çok iyi" olarak değerlendiren kişilerde en yüksek bulunurken, Güney bölgesinde, İstanbul'da, erkekler arasında, hiç evlenmemiş kişilerde, ES mensuplarında, memur ve özel sigortası olanlarda, beşinci gelir diliminde yer alanlarda ve sağlık statüsünü "çok kötü" olarak nitelendiren kişilerde ilgili yüzdenin en düşük olduğu görülmüştür.

I. İhmalden Dolayı Sağlık Sorununun Çözümü için Hiçbir Şey Yapmama Durumu

İhmalden dolayı sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmayan toplam 301.488 kişi belirlenmiştir (1.802.133 kişinin %17'si). İhmalden dolayı sağlık sorununun çözümü için hiçbir şey yapmama yüzdesi Orta bölgede, kırsal alanda, 45-59 yaş grubunda, erkeklerde, temel eğitim almış kişilerde, diğer sigorta grubunda, hiç evlenmemiş kişilerde, ikinci gelir diliminde olan kişilerde ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak algılayan kişilerde en yüksek olarak belirlenmiştir. Güney bölgesinde, İzmir’de, 80 yaş ve üzeri grupta, kadınlar arasında, anaokulu ve lisansüstü gruplarında, özel sigortası olanlarda, ayrı yaşayan kişilerde, beşinci gelir diliminde ve sağlık statüsünü “kötü” olarak algılayan kişilerde ise bu yüzdenin en düşük olduğu görülmüştür.

KENDİ KENDİNE VE/VEYA BAŞKALARININ YARDIMI İLE TEDAVİ YÖNTEMLERİNİN KULLANIMI

Sağlık sorunu yaşadığını beyan eden toplam 11.609.154 bireyin sağlık sorununun çözümü için başvurdukları kendi kendine tedavi yöntemlerine ilişkin sonuçlar, “Diğer” ve “Bilmiyor” seçenekleri hariç, üç farklı seçenek itibariyle aşağıda sunulmaktadır.

A. Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımı İle Bitkisel İlaç Kullanımı

Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile bitkisel ilaç kullanan toplam 384.575 kişi belirlenmiştir (11,609,154 kişinin %3,3’ü). Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile bitkisel ilaç kullanım yüzdesi Batı bölgesinde yaşayan, İzmir’de yaşayan, 15-44 yaş grubunda olan, erkekler, lisansüstü eğitimi olan, özel sigortası olan, boşanmış, üçüncü gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak nitelendiren kişiler arasında en yüksek bulunmuştur. Doğu bölgesinde yaşayan, kırsal alanda yaşayan, 80 yaş ve üzeri grupta olan, kadınlar, anaokulunu bitiren, Bağ-Kur aktif üyesi olan, ayrı yaşayan, birinci gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “orta” olarak değerlendiren kişiler arasında ise bu yüzdenin en düşük olduğu görülmüştür.

B. Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımı İle Evdeki İlaçların Kullanımı

Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile evdeki ilaçların kullanan toplam 2.612.855 kişi belirlenmiştir (11,609,154 kişinin %22,5’i). Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile evdeki ilaçların kullanım yüzdesinin Güney bölgesinde yaşayan, Ankara’da yaşayan, 80 ve üzeri yaş grubunda olan, kadınlar, lisansüstü eğitimi olan, “Diğer” sağlık sigortası olan, dördüncü gelir diliminde yer alan, boşanmış ve sağlık statüsünü “orta” olarak değerlendirenler kişiler arasında en yüksek olduğu görülmüştür. Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile evdeki ilaçların kullanım yüzdesinin en düşük olduğu kişiler ise Doğu bölgesinde yaşayan, kentsel alanda yaşayan, 0-4 yaş grubunda olan, erkekler, anaokulunu bitiren, Yeşil Kart sahibi olan, birinci ve ikinci gelir diliminde yer alan, ayrı yaşayan ve sağlık statüsünü “çok iyi” şeklinde değerlendirenler olarak belirlenmiştir.

C. Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımı İle Tanıdık Birisinden İlaç Kullanımı

Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile tanıdık birisinden ilaç kullanan toplam 159.057 kişi belirlenmiştir (11,609,154 kişinin %1,4’ü). Kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile tanıdık birisinden ilaç kullanımının en yüksek olduğu kişiler Güney bölgesinde yaşayanlar, Ankara’da yaşayanlar, 5-14 yaş grubunda olanlar, kadınlar, anaokulunu bitirenler, özel sigortası olanlar, boşanmış kişiler, ikinci gelir diliminde yer alan kişiler ve sağlık statüsünü “iyi” olarak nitelendiren kişiler olarak belirlenmiştir. Kuzey bölgesinde yaşayanlar, kırsal alanda yaşayanlar, 70-79 yaşları arasında olan kişiler, erkekler, lisansüstü eğitimi olanlar, Bağ-Kur emeklileri, ayrı yaşayanlar, beşinci gelir diliminde yer alanlar ve sağlık statüsünü “kötü”, “orta” ve “çok iyi” olarak algılayan kişiler arasında ise bu yüzde en düşüktür.

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA LABORATUVAR HİZMETLERİ KULLANIMI

Sağlık sorunu yaşadığını belirten toplam 11.609.154 kişi arasında, ayakta sağlık hizmeti alma durumunda laboratuvar hizmetlerini kullanan toplam 1.782.716 kişi (%15) belirlenmiştir. Laboratuvar hizmetleri kullanım yüzdesi Kuzey bölgesinde yaşayan, İzmir’de yaşayan, 70-79 yaş grubunda olan, kadın, lisansüstü eğitimi olan, özel sigortası olan, beşinci gelir diliminde yer alan, halen evli ve sağlık statüsünü “kötü” olarak nitelendirenler kişiler arasında en yüksektir. İlgili yüzdenin Güney bölgesinde yaşayan, İstanbul’da yaşayan, 80 ve üzeri yaş grubunda olan, erkek, temel eğitim almış, “Diğer” sağlık sigortası olan, birinci gelir diliminde yer alan, boşanmış ve sağlık statüsünü “çok kötü” olarak nitelendirenler kişiler arasında en düşük olduğu görülmüştür.

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA TEŞHİS GÖRÜNTÜLEME HİZMETLERİ KULLANIMI

Sağlık sorunu yaşadığını belirten toplam 11.609.154 kişi arasında, ayakta sağlık hizmeti alma durumunda teşhis görüntüleme hizmetlerini kullanan toplam 1.446.388 (%12) belirlenmiştir. Teşhis görüntüleme hizmetleri kullanım yüzdesinin en yüksek olduğu kişiler Kuzey bölgesinde yaşayanlar, Ankara’da yaşayanlar, 70-79 yaş grubunda olanlar, lisansüstü eğitimi olanlar, “Diğer” sağlık sigortası olanlar, beşinci gelir diliminde yer alanlar ve sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendiren kişilerden oluşmuştur. İlgili yüzde Güney bölgesinde yaşayan, kırsal alanda yaşayan, 80 ve üzeri yaş grubunda olan, anaokulunu bitiren, özel sigortası olan, birinci gelir diliminde yer alan ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak değerlendiren bireylerde ise en düşük olarak belirlenmiştir. Ayakta tedavi hizmeti alınması durumunda teşhis görüntüleme hizmetlerinin kullanım yüzdeleri cinsiyete ve medeni duruma göre farklılık göstermemiştir.

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA İLAÇ KULLANIMI

Tablo 5.2 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda ilaç kullanım dağılımını göstermektedir. Sağlık sorunu yaşadığını belirten toplam 11.609.154 kişi arasında, ayakta sağlık hizmeti alındığında ilaç kullananların yüzdesi Kuzey bölgesinde en yüksek, Doğu bölgesinde ise en düşüktür, yaklaşık %12’lik bir fark vardır. Yerleşim yerlerine göre, İzmir’de yaşayan kişiler arasında ilgili yüzde en yüksek, Ankara’da yaşayan kişiler arasında ise en düşüktür. Yaş grupları itibarıyla bakıldığında, özellikle 15-44 yaşları arasındaki kişilerin ilaç kullanım yüzdesi (%71), diğer yaş gruplarına göre belirgin farklılık göstermiştir. Kadınlar ve erkekler arasında ayakta tedavi görme durumunda ilaç kullanım yüzdeleri neredeyse eşittir. Hiç okula gitmeyen kişilere göre lisans üstü eğitimi olan kişilerde ilaç kullanımı yaklaşık %16 daha fazla bulunmuştur. Sağlık güvencesi itibarıyla bakıldığında, iki grup, sağlık sigortası olmayanlar ve Yeşil Kart sahipleri, diğer gruplara göre belirgin farklılık göstermiştir. Beşinci gelir dilimindeki kişiler arasında ilaç kullanımı birinci gelir dilimindeki kişilerle karşılaştırıldığında %15 daha fazladır. Eşinden ayrı yaşayan kişiler arasında ilaç kullanım yüzdesi en düşük olarak bulunmuştur. Sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendiren kişiler arasında bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta sağlık hizmeti alındığında ilaç kullanımının, diğer kişilere kıyasla, yaklaşık %15 daha az olduğu görülmüştür.

Tablo 5.2. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	78,30	21,70	100,00	5.197.730
Güney	74,57	25,43	100,00	1.595.504
Orta	74,21	25,79	100,00	2.262.002
Kuzey	80,70	19,30	100,00	1.022.296
Doğu	68,58	31,42	100,00	1.531.622
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	75,16	24,84	100,00	3.112.392
Kent	75,69	24,31	100,00	4.940.526
Ankara	74,60	25,40	100,00	756.496
İstanbul	77,24	22,76	100,00	2.149.647
İzmir	78,43	21,57	100,00	650.093
<i>Yaş</i>				
0-4	82,25	17,75	100,00	1.066.916
5-14	77,16	22,84	100,00	1.546.569
15-44	71,01	28,99	100,00	4.668.584
45-59	78,26	21,74	100,00	2.424.548
60-69	81,86	18,14	100,00	1.098.721
70-79	78,32	21,68	100,00	635.005
80+	79,77	20,23	100,00	154.873

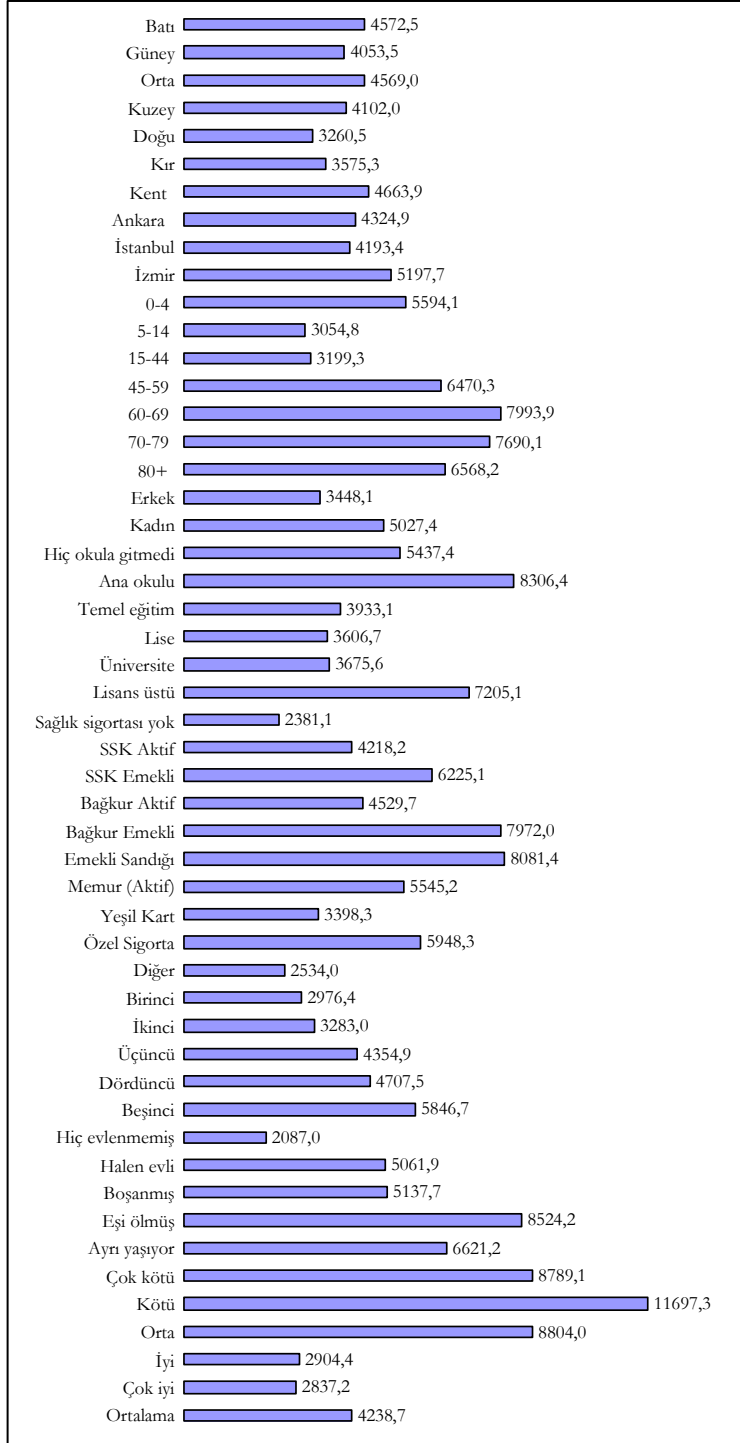
Tablo 5.2. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç Kullanımı</i>			
	Evvet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	75,93	24,07	100,00	4.664.387
Kadın	75,91	24,09	100,00	6.944.767
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	74,41	25,59	100,00	2.451.670
Anaokulu	87,67	12,33	100,00	44.459
Temel eğitim	75,02	24,98	100,00	6.060.377
Lise	75,73	24,27	100,00	1.373.795
Üniversite	80,99	19,01	100,00	739.422
Lisans üstü	90,22	9,78	100,00	23.317
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	66,60	33,40	100,00	2.983.562
SSK Aktif	79,10	20,90	100,00	2.365.627
SSK Emekli	79,97	20,03	100,00	1.892.028
Bağ-Kur Aktif	81,74	18,26	100,00	811.035
Bağ-Kur Emekli	81,68	18,32	100,00	651.299
Emekli Sandığı	83,70	16,30	100,00	918.465
Memur Aktif	83,90	16,10	100,00	937.030
Yeşil Kart	63,82	36,18	100,00	936.485
Özel Sigorta	80,18	19,82	100,00	54.359
Diğer	86,51	13,49	100,00	59.262
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	66,35	33,65	100,00	1.969.306
İkinci (250.000.000–687.999.999)	71,85	28,15	100,00	1.949.116
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	75,31	24,69	100,00	2.316.226
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	79,38	20,62	100,00	2.576.902
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	82,80	17,20	100,00	2.797.604
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	70,79	29,21	100,00	1.675.597
Halen evli	76,02	23,98	100,00	6.591.000
Boşanmış	68,59	31,41	100,00	141.411
Eşi ölmüş	74,95	25,05	100,00	926.357
Ayrı yaşıyor	65,89	34,11	100,00	30.894
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	59,52	40,48	100,00	97.683
Kötü	75,92	24,08	100,00	1.139.596
Orta	76,09	23,91	100,00	3.022.195
İyi	74,11	25,89	100,00	4.662.919
Çok iyi	74,24	25,76	100,00	420.131
<i>Genel</i>	<i>75,90</i>	<i>24,10</i>	<i>100,00</i>	<i>11.609.154</i>

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA TIBBİ MALZEME KULLANIMI

Sağlık sorunu yaşadığını belirten toplam 11.609.154 kişi arasında, ayakta tedavi görme durumunda tıbbi malzeme kullanan toplam 1.446.388 kişi belirlenmiştir (%12,5). Tıbbi malzeme kullanım yüzdesinin Kuzey bölgesinde yaşayan, Ankara’da yaşayan, 70-79 yaşları arasında olan, lisansüstü eğitimi olan, “Diğer” sağlık sigortası bulunan, beşinci gelir diliminde yer alan, evli ve sağlık statüsünü “kötü” olarak nitelendiren kişiler arasında en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın, bu yüzdenin Güney bölgesinde yaşayan, kırsal alanda yaşayan, 0-4 yaşları arasında olan, anaokulunu bitiren, özel sağlık sigortası olan, birinci gelir diliminde yer alan, eşinden ayrı yaşayan ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak nitelendiren kişiler arasında en düşük olduğu görülmüştür.

Şekil 5.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Ayakta Sağlık Hizmeti Kullanım Hızlarının Dağılımı (Türkiye, 2002-2003) (1000 Kisi/Yıl)

AYAKTA SAĞLIK HİZMETİ KULLANIM HIZI

Şekil 5.1 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre her 1000 kişi için ayakta sağlık hizmetlerinin yıllık kullanım hızlarını göstermektedir. Bir yılda her 1000 kişiye düşen ayakta sağlık hizmeti kullanımı sayısı Batı bölgesinde, İzmir’de, 60-69 yaş grubunda, kadınlarda, anaokulu grubunda, ES mensupları arasında, beşinci gelir diliminde, eşi ölmüş bireylerde ve sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendiren kişiler arasında en yüksektir. Buna karşın, Doğu bölgesinde, kırsal yerleşim yerinde, 5-14 yaş grubunda, erkekler arasında, lise mezunları arasında, sağlık sigortası olmayanlarda, birinci gelir diliminde, hiç evlenmemiş kişilerde ve sağlık statüsünü “çok iyi” olarak değerlendiren kişiler arasında en düşüktür.

SAĞLIK SORUNU YAŞAMA DURUMUNDA TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Bu harcama, sağlık sorunu yaşama ve ayakta sağlık hizmeti alma durumunda geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonra cepten yapılan toplam harcamayı ifade etmektedir (toplam harcamadan ulaşım, konaklama, refakatçi ve yemek harcamaları çıkarılmıştır).

Tablo 5.3 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre sağlık sorunu yaşama durumunda toplam cepten harcama dağılımını göstermektedir. Ortalama cepten harcama, Doğu bölgesinde en yüksek, Kuzey bölgede ise en düşüktür. Kırsal alanda yaşayan kişiler kentsel alanda yaşayanlara göre yaklaşık 180 milyon TL daha fazla harcama yapmıştır. Ayrıca, İstanbul, metropol yerleşim yerleri arasında ortalama harcamanın en yüksek, İzmir ise en düşük olduğu yerleri temsil etmiştir. Seksen ve üzeri yaş grubundaki kişiler, 5-14 yaş grubundaki kişilere göre yaklaşık 2 kat daha fazla harcama yapmıştır. Ortalama harcama, kadınlar ve erkekler arasında önemli farklılık göstermemiştir. Lisansüstü eğitim yapmış kişiler ortalama en yüksek harcamayı yaparken, anaokulu grubu en düşük harcamayı yapmıştır. Sağlık güvencesi olmayan kişilerin, ortalama harcamanın en düşük olduğu memurlar ile karşılaştırıldığında, 2,3 kat daha fazla harcama yaptığı belirlenmiştir. Birinci gelir diliminde yer alan bireyler göreceli olarak en yüksek harcamayı yapan grup olmuştur. Halen evli olan kişilerin sağlık sorunu nedeniyle yapmış oldukları cepten harcama göreceli olarak daha yüksektir. Algılanan sağlık statüsü kötüleştikçe sağlık sorunu nedeniyle yapılan toplam cepten harcamanın artma eğilimi gösterdiği bulunmuştur, sağlık statüsünü “çok kötü” olarak değerlendiren kişiler sağlık statüsünü “çok iyi” olarak değerlendiren kişilere göre ortalama 2,5 kat daha fazla harcama yapmıştır.

Tablo 5.3. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Sorunu Yaşama Durumunda Cepten Yapılan Toplam Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	2.663.476	958.596.312	1.441.859.241
Güney	583.280	979.421.878	1.550.080.281
Orta	872.725	746.822.699	1.189.072.552
Kuzey	549.162	744.988.805	1.381.083.453
Doğu	623.215	1.147.312.362	1.643.741.147
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	1.463.905	981.192.834	1.452.972.244
Kent	2.201.750	805.676.845	1.372.409.571
Ankara	245.487	832.346.614	1.293.881.718
İstanbul	1.091.996	1.160.482.378	1.602.241.911
İzmir	288.721	756.940.150	1.215.278.255
<i>Yaş</i>			
0-4	611.414	848.288.725	1.228.974.031
5-14	754.003	722.221.800	1.079.659.978
15-44	1.999.508	1.041.110.877	1.532.869.730
45-59	1.109.401	954.305.140	1.544.836.423
60-69	508.923	799.987.694	1.364.335.461
70-79	256.833	852.918.269	1.479.380.454
80+	47.240	1.463.342.264	2.254.636.720
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	2.149.289	922.693.903	1.471.817.106
Kadın	3.142.570	928.301.742	1.419.149.706
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	1.129.299	989.443.125	1.426.823.329
Anaokulu	34.287	753.520.578	1.221.985.479
Temel eğitim	2.785.532	905.977.837	1.430.004.788
Lise	573.439	946.192.983	1.616.655.972
Üniversite	251.454	906.432.505	1.485.695.421
Lisans üstü	9.205	1.240.790.542	1.301.515.866

Tablo 5.3. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Sorunu Yaşama Durumunda Cepten Yapılan Toplam Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	1.327.520	1.363.698.654	1.640.503.505
SSK Aktif	1.161.153	836.018.127	1.460.630.187
SSK Emekli	982.491	657.170.412	1.183.478.992
Bağ-Kur Aktif	518.153	898.082.887	1.431.738.548
Bağ-Kur Emekli	341.202	505.891.560	922.763.016
Emekli Sandığı	245.869	852.345.271	1.642.579.633
Memur Aktif	298.251	586.194.198	1.049.274.336
Yeşil Kart	372.904	1.105.790.644	1.386.284.981
Özel Sigorta	22.990	947.757.189	618.149.207
Diğer	21.325	803.989.416	1.462.881.384
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	789.854	1.271.958.028	1.620.277.065
İkinci (250.000.000–687.999.999)	889.037	910.299.489	1.329.056.686
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	1.104.636	766.795.678	1.244.815.265
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	1.233.013	882.407.239	1.439.307.540
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	1.275.319	902.823.852	1.520.705.582
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	663.272	903.687.339	1.542.711.750
Halen evli	2.995.729	1.002.448.537	1.524.280.131
Boşanmış	43.038	761.712.446	1.049.621.577
Eşi ölmüş	381.355	863.798.960	1.508.942.055
Ayrı yaşıyor	14.594	983.730.085	1.355.180.422
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	37.593	1.689.996.371	1.840.631.897
Kötü	515.847	1.154.677.887	1.515.758.307
Orta	1.317.938	1.075.918.717	1.621.129.152
İyi	2.041.226	866.933.183	1.476.774.355
Çok iyi	167.192	674.906.128	964.181.783
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>5.291.859</i>	<i>926.024.118</i>	<i>1.440.775.264</i>

SAĞLIK HİZMETİ SUNAN KİŞİ VEYA KURULUŞ TARAFINDAN KURUMDA VEYA EVDE SUNULAN AYAKTA SAĞLIK HİZMETLERİ İÇİN CEPTEN HARCAMA

Sağlık sorunu yaşama durumunda sağlık hizmeti sunan kişi veya kuruluş tarafından kurumda veya evde sunulan ayakta sağlık hizmetleri için cepten yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonraki harcamayı ifade etmektedir (ulaşım, konaklama, refakatçi ve yemek için yapılan harcamalar toplamdan çıkarılmıştır).

Tablo 5.4'de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre sağlık hizmeti sunan kişi veya kuruluş tarafından kurumda veya evde sunulan ayakta sağlık hizmetleri için toplam cepten harcama dağılımı sunulmaktadır. Sağlık hizmeti sunan kişi veya kuruluş tarafından kurumda veya evde sunulan ayakta sağlık hizmetleri için ortalama cepten harcamanın en yüksek ve en düşük olduğu bölgeler, sırasıyla Doğu ve Orta bölgesi olarak belirlenmiştir, kişi başı ortalama 204 milyon TL fark vardır. Yerleşim yerleri itibarıyla, İstanbul, Ankara dışında diğer yerleşim yerleriyle karşılaştırıldığında, kişi başı ortalama 400 milyon TL fark ile en yüksek harcamanın yapıldığı yerleşim yeridir. Yaş grupları itibarıyla bakıldığında, 80+ yaş grubundaki kişilerin yaptığı ortalama cepten harcama, diğer yaş gruplarına göreceli olarak 330-800 milyon TL arasında değişen fark ile en yüksektir. Erkekler, kadınlara göre ortalama 127 milyon TL daha fazla cepten harcama yapmıştır. Üniversite mezunları en yüksek, anaokulunu bitirenler en düşük harcama yapan grupları temsil etmiştir. ES mensupları göreceli olarak en yüksek cepten harcama yapan kişiler, buna karşın Bağ-Kur emeklileri 692 milyon TL farkla en düşük cepten harcama yapan kişiler olarak belirlenmiştir. Birinci ve üçüncü gelir dilimindeki kişiler, sırasıyla, ortalama en yüksek ve en düşük miktarda cepten harcama yapan kişilerdir. Evli kişiler harcamanın en yüksek olduğu gruptur. Algılanan genel sağlık statüsü yükseldikçe, cepten harcamanın azaldığı görülmüştür.

Tablo 5.4. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Hizmeti Sunan Kişi veya Kuruluş Tarafından Kurumda veya Evde Sunulan Sağlık Hizmetleri İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	1.324.600	818.023.451	1.276.986.011
Güney	273.618	633.543.496	827.604.035
Orta	483.132	631.557.048	1.053.220.351
Kuzey	249.290	730.195.138	1.255.047.246
Doğu	315.980	836.214.665	1.360.029.201
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	802.596	669.364.538	1.147.321.013
Kent	1.042.437	683.826.388	1.117.821.762
Ankara	122.066	833.360.584	1.062.143.550
İstanbul	532.531	1.061.402.698	1.476.120.833
İzmir	146.990	620.827.970	1.035.842.786
<i>Yaş</i>			
0-4	383.915	534.886.909	795.798.530
5-14	427.988	591.218.435	1.019.435.448
15-44	1.024.033	909.918.602	1.300.658.295
45-59	481.646	774.885.560	1.263.103.274
60-69	219.797	761.968.756	1.421.494.987
70-79	87.434	549.481.743	717.662.783
80+	21.806	1.346.892.639	2.490.985.434
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	1.071.775	834.354.773	1.377.880.767
Kadın	1.574.845	707.399.805	1.079.215.439
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	522.309	755.737.195	1.128.195.131
Anaokulu	30.283	419.662.309	712.707.143
Temel eğitim	1.379.394	763.828.234	1.247.285.903
Lise	281.811	874.534.954	1.423.034.633
Üniversite	105.662	1.172.438.796	1.435.096.760
Lisans üstü	6.794	975.726.032	968.283.828
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	801.355	957.669.825	1.281.554.192
SSK Aktif	576.309	736.981.596	1.265.302.057
SSK Emekli	380.038	681.803.805	1.111.185.182
Bağ-Kur Aktif	370.707	554.170.831	973.876.339
Bağ-Kur Emekli	191.065	379.497.294	944.961.793
Emekli Sandığı	105.009	1.071.868.224	1.782.743.097
Memur Aktif	69.703	884.377.548	1.127.581.335
Yeşil Kart	131.143	678.888.626	1.003.444.679
Özel sigorta	15.350	762.015.176	426.586.619
Diğer	5.941	696.806.375	637.577.858
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	458.872	870.027.319	1.299.813.826
İkinci (250.000.000–687.999.999)	473.201	628.752.129	948.895.054
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	537.346	581.522.261	949.666.958
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	600.121	847.306.129	1.427.170.402
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	577.079	850.078.963	1.270.134.378

Tablo 5.4. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Sağlık Hizmeti Sunan Kişi veya Kuruluş Tarafından Kurumda veya Evde Sunulan Sağlık Hizmetleri İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	344.491	799.072.644	1.229.843.247
Halen evli	1.415.350	893.166.044	1.374.508.333
Boşanmış	14.468	537.610.059	936.823.595
Eşi ölmüş	146.194	518.161.826	785.901.542
Ayrı yaşıyor	7.735	553.258.888	480.138.202
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	17.931	1.001.211.200	825.389.152
Kötü	217.528	1.082.093.643	1.475.554.597
Orta	580.094	895.353.367	1.344.302.131
İyi	1.016.053	784.363.149	1.292.791.003
Çok iyi	85.767	588.139.897	820.913.661
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>2.646.620</i>	<i>758.811.471</i>	<i>1.210.689.363</i>

KENDİ KENDİNE VE/VEYA BAŞKALARININ YARDIMI İLE TEDAVİ YÖNTEMLERİNE YÖNELİK TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Sağlık sorunu yaşama durumunda sağlık sorununun çözümü için kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile tedavi yöntemlerine yönelik toplam cepten harcama, geri ödeme ve yardım hariç, kişilerin doğrudan yaptıkları harcamayı ifade etmektedir.

Tablo 5.5 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre kendi kendine ve/veya başkalarının yardımı ile tedavi yöntemlerine yönelik yapılan toplam cepten harcama dağılımını göstermektedir. Ortalama cepten harcama, yaklaşık 390 milyon TL farkla Güney bölgesinde en yüksek, Kuzey bölgesinde en düşük olarak belirlenmiştir. Yerleşim yerleri itibarıyla bakıldığında, harcamanın yaklaşık 200 milyon TL farkla en yüksek kırsal alanda, en düşük Ankara'da olduğu görülmüştür. Yaş gruplarına göre, 70-79 ve 0-4 yaş grupları, sırasıyla, ortalama harcamanın en yüksek ve en düşük olduğu yaş grupları olarak belirlenmiştir, kişi başı ortalama 288 milyon TL fark vardır. Kadınların, erkeklere göre daha fazla cepten harcama yaptıkları bulunmuştur. Kişilerin eğitim seviyesi yükseldikçe, ortalama cepten harcamanın azaldığı görülmüştür: hiç okula gitmeyenler en yüksek, üniversite mezunları en düşük harcamayı yapmıştır. Yeşil Kart sahibi kişilerin yaptığı cepten harcama önemli ölçüde yüksek bulunmuştur: Yeşil Kartlılar, en düşük harcamayı yaptığı belirlenen özel sağlık sigortasına sahip kişilere göre ortalama 482 milyon TL, sağlık güvencesi olmayan kişilere göre ise 240 milyon TL daha fazla cepten harcama yapmıştır. Birinci gelir diliminde yer alan kişiler, beşinci gelir dilimindeki kişilere göre yaklaşık 1,8 kat daha fazla harcama yapmıştır. Medeni durum itibarıyla, özellikle boşanmış kişiler, 930 milyon TL cepten harcama yaparak diğer gruplardan önemli ölçüde farklılaşmıştır. Algılanan sağlık statüsü yükseldikçe, genel olarak, kendi kendine tedavi için cepten yapılan ortalama harcamada belirgin bir azalma görülmüştür.

Tablo 5.5. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımı ile Tedavi Yöntemlerine Yönelik Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	397.802	411.549.246	592.226.977
Güney	91.567	671.052.680	676.148.751
Orta	87.513	381.422.024	495.397.406
Kuzey	72.435	281.030.970	462.855.122
Doğu	62.527	570.778.362	648.646.664
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	188.457	496.069.275	652.374.635
Kent	248.593	395.802.693	528.713.396
Ankara	27.311	296.230.552	341.328.064
İstanbul	192.849	485.654.093	680.410.560
İzmir	54.633	383.578.620	399.491.258
<i>Yaş</i>			
0-4	52.027	376.316.947	353.275.478
5-14	66.530	382.789.958	617.925.054
15-44	292.338	401.759.931	574.200.725
45-59	184.443	516.251.380	658.399.622
60-69	69.869	398.838.409	431.697.597
70-79	37.080	664.111.122	861.948.059
80+	9.556	458.333.424	199.364.432
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	250.841	369.545.830	527.055.364
Kadın	461.002	481.318.069	627.261.136
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	171.666	528.349.065	555.848.175
Anaokulu	2.623	-	-
Temel eğitim	402.457	443.929.338	666.468.839
Lise	46.946	320.197.539	298.077.442
Üniversite	33.582	304.784.757	382.568.270
Lisans üstü	2.915	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	237.055	472.551.768	601.310.718
SSK Aktif	152.372	398.101.693	625.798.783
SSK Emekli	142.081	348.178.854	431.611.708
Bağ-Kur Aktif	43.045	370.254.807	336.338.989
Bağ-Kur Emekli	30.883	369.548.676	415.065.466
Emekli Sandığı	6.877	712.428.958	524.531.844
Memur Aktif	28.108	365.824.695	644.510.663
Yeşil Kart	64.770	732.145.899	862.531.008
Özel Sigorta	3.271	230.721.139	236.257.670
Diğer	3.382	510.952.948	450.399.054
<i>Kişİ Başİ Gelİr Dilimi</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	106.468	690.256.444	690.023.337
İkinci (250.000.000–687.999.999)	141.511	403.190.385	577.459.839
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	172.349	382.374.698	560.978.211
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	161.881	422.641.046	570.348.050
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	129.634	383.544.230	558.432.624

Tablo 5.5. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kendi Kendine ve/veya Başkalarının Yardımı ile Tedavi Yöntemlerine Yönelik Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	78.016	416.783.778	649.492.139
Halen evli	454.373	473.920.863	630.777.852
Boşanmış	7.269	930.275.841	769.465.505
Eşi ölmüş	65.347	404.339.836	488.390.720
Ayrı yaşıyor	2.902	117.997.751	133.958.316
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	9.216	759.516.221	585.523.531
Kötü	74.374	727.580.240	740.102.585
Orta	253.401	549.874.915	705.121.853
İyi	258.516	289.784.773	419.823.151
Çok iyi	8.601	270.324.672	361.077.377
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>711.843</i>	<i>441.931.510</i>	<i>596.277.907</i>

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA LABORATUVAR HİZMETLERİ İÇİN CEPTEN HARCAMA

Sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda alınan laboratuvar hizmetleri için yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı dahil toplam cepten harcamayı ifade etmektedir. Toplam 70.264 kişi laboratuvar hizmetleri için ortalama 1.963.282.027 TL ($\pm 2.012.709.040$ TL) cepten harcama yapmıştır. Ortalama harcamanın en yüksek olduğu gruplar Doğu bölgesinde ve İstanbul'da yaşayanlar, 0-4 yaş grubu, temel eğitim alanlar, Bağ-kur aktifleri, beşinci gelir diliminde olanlar, halen evli olanlar ve sağlık statüsünü “orta” olarak nitelendirenlerdir. Ortalama harcamanın en düşük olduğu gruplar Güney bölgesinde ve kırsal alanda yaşayanlar, 60-69 yaş grubu, lise mezunları, Yeşil Kartı olanlar, birinci gelir diliminde olanlar, ayrı yaşayan ve hiç evlenmemiş kişiler ve algılanan sağlık statüsü “çok iyi” olanlardır. Ortalama harcama cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA TEŞHİS GÖRÜNTÜLEME İÇİN CEPTEN HARCAMA

Sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda alınan teşhis görüntüleme hizmetleri için yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı dahil toplam cepten harcamayı ifade etmektedir. Toplam 57.012 kişi teşhis görüntüleme hizmetleri için ortalama 1.483.487.186 TL ($\pm 1.384.455.116$ TL) harcama yapmıştır. Ortalama harcamanın en yüksek olduğu gruplar Batı bölgesinde ve kentsel alanda yaşayanlar, 45-59 yaş grubu, kadınlar, lise mezunları, Bağ-kur aktifleri, beşinci gelir diliminde olanlar, hiç evlenmemiş olanlar ve sağlık statüsünü “iyi” olarak nitelendirenler olarak belirlenmiştir. Ortalama harcamanın en düşük olduğu gruplar ise Doğu bölgesinde ve kırsal alanda yaşayanlar, 5-14 yaş grubu, erkekler, hiç okula gitmeyenler, Yeşil Kartı olanlar, birinci gelir diliminde olanlar, halen evli olanlar ve algılanan sağlık statüsü “çok iyi” olan gruplar olarak belirlenmiştir.

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA İLAÇ İÇİN CEPTEN HARCAMA

Sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda ilaç için yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı dahil toplam cepten harcamayı ifade etmektedir. Bu harcama, kendi kendine tedavide ilaç için yapılan cepten harcamayı da içermektedir.

Tablo 5.6'da sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda ilaç için toplam cepten harcama dağılımı gösterilmektedir. Bölgeler itibarıyla, en yüksek ortalama cepten harcamayı yapanların Doğu bölgesinde yaşayanlar, en düşük harcamayı yapanların ise Kuzey bölgesinde yaşayan bireyler olduğu görülmüştür, yaklaşık 430 milyon TL fark vardır. Kırsal alanda yaşayan kişiler en yüksek harcama ile birinci, İzmir'de yaşayan kişiler ise en düşük harcama ile yerleşim yeri

sıralamasında son sırayı almıştır. Ortalama harcamanın 80 yaş ve üzeri kişilerde en yüksek olduğu görülmüştür ve bu miktar, örneğin 5-14 yaş grubundaki kişilerin harcamaları ile karşılaştırıldığında, 455 milyon TL daha fazladır. Hiç okula gitmemiş kişiler arasında ortalama harcama en yüksek, anaokulunu bitirenlerde en düşüktür. Sağlık sigortası olmayanlar ve Yeşil Kart sahipleri ortalama harcamanın en yüksek olduğu, Bağ-Kur emeklileri en düşük harcamayı yapan grupları temsil etmiştir. Birinci gelir dilimindeki kişiler, beşinci gelir dilimindeki kişilere göre yaklaşık 1,7 kat daha fazla harcama yapmıştır. Medeni duruma göre, ortalama harcama önemli farklılık göstermemiştir, harcama dağılımı yaklaşık 602 milyon TL ile 692 milyon TL arasındadır. Algılanan sağlık statüsü yükseldikçe, ortalama harcamanın azaldığı görülmüştür; sağlık statüsünü “çok kötü” olarak nitelendiren kişiler, sağlık statüsünü “çok iyi” olarak nitelendiren kişilere göre ortalama 3 kat daha fazla harcama yapmıştır.

Tablo 5.6. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	2.053.095	597.373.474	847.517.632
Güney	433.347	695.230.818	1.050.577.494
Orta	645.638	514.697.087	843.973.134
Kuzey	432.806	443.953.589	815.202.322
Doğu	494.176	874.406.271	1.143.291.599
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	1.137.814	763.651.359	1.095.414.219
Kent	1.670.402	531.094.916	883.681.698
Ankara	183.922	458.068.081	753.227.455
İstanbul	882.274	622.436.891	756.197.238
İzmir	184.651	513.734.431	659.643.932
<i>Yaş</i>			
0-4	490.034	546.565.368	690.880.847
5-14	558.799	473.815.494	662.796.854
15-44	1.497.645	665.593.677	984.003.772
45-59	871.218	638.403.096	991.482.304
60-69	390.799	567.037.903	901.616.327
70-79	205.195	671.123.337	1.100.689.565
80+	40.837	929.096.095	801.661.370
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	1.639.592	579.190.943	888.987.590
Kadın	2.419.471	634.299.269	932.422.536
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	881.684	724.416.045	1.068.898.256
Anaokulu	21.597	485.768.636	927.957.217
Temel eğitim	2.128.209	585.309.874	891.452.791
Lise	434.073	586.003.014	856.238.554
Üniversite	179.826	566.915.051	982.865.667
Lisans üstü	7.207	612.225.879	267.654.950
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	1.034.458	931.189.121	1.194.059.166
SSK Aktif	904.855	484.274.383	737.375.430
SSK Emekli	772.838	420.845.276	759.452.513
Bağ-Kur Aktif	360.812	569.357.093	808.147.426
Bağ-Kur Emekli	232.415	350.487.787	500.110.947
Emekli Sandığı	173.088	495.476.823	942.009.982
Memur Aktif	244.068	368.740.607	479.902.476
Yeşil Kart	302.858	887.486.300	885.746.244
Özel Sigorta	17.161	866.881.544	968.481.439
Diğer	16.508	683.180.214	1.264.772.917

Tablo 5.6. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Bir Sağlık Sorunu Nedeniyle Ayakta Tedavi Görme Durumunda İlaç İçin Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	558.579	964.304.306	1.225.889.927
İkinci (250.000.000–687.999.999)	680.992	672.649.904	990.207.691
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	847.645	528.494.041	815.425.076
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	979.912	488.595.042	746.633.689
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	991.936	565.400.757	834.273.266
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	483.358	601.538.257	1.097.245.997
Halen evli	2.287.345	641.350.726	918.311.807
Boşanmış	35.999	624.934.422	628.594.740
Eşi ölmüş	299.237	691.648.065	1.168.779.097
Ayrı yaşıyor	13.299	624.506.688	915.618.002
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	28.374	1.282.965.977	1.754.682.269
Kötü	426.454	802.895.215	1.051.573.387
Orta	1.047.366	689.288.513	983.151.477
İyi	1.492.691	561.695.043	931.817.496
Çok iyi	110.368	433.591.992	564.767.747
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>4.059.063</i>	<i>612.039.166</i>	<i>915.525.233</i>

BİR SAĞLIK SORUNU NEDENİYLE AYAKTA TEDAVİ GÖRME DURUMUNDA TIBBİ MALZEME İÇİN CEPTEN HARCAMA

Sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda alınan tıbbi malzeme için yapılan harcama, geri ödeme ve yardım miktarı dahil toplam cepten harcamayı ifade etmektedir. Bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme durumunda tıbbi malzeme için 2.025 kişi harcama yapmıştır (130.500.000 TL).

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ KULLANMA DURUMU

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımı, ayakta, sağlık sorunu olmaksızın koruyucu ve diğer sağlık hizmetlerinin kullanımını ifade etmektedir. Koruyucu sağlık hizmetleri, aile planlaması, doğum öncesi ve sonrası bakım, bağışıklama, erken tanı ve sağlam çocuk muayenesini içermektedir. Diğer sağlık hizmetleri grubunda gözlük/lens alımı, diş protezi gibi hizmetler yer almaktadır. Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımı araştırma yapılmadan önceki son iki haftalık süreyi kapsamaktadır. Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanım sonuçları 70.952.368 kişi üzerinden verilmektedir.

Tablo 6.1 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanım dağılımını göstermektedir. Doğu bölgesinde yaşayan kişiler arasında hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullananların yüzdesinin diğer bölgelerdeki bireylere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu hizmetlerin kullanım yüzdesi kırsal alanda yaşayan kişiler arasında en düşüktür. Yaş grupları itibarıyla bakıldığında, 0-4 yaşları arasındaki kişiler arasında hastalık dışı nedenle sağlık hizmetleri kullanım yüzdesi belirgin olarak daha yüksek bulunmuştur. Kadınların hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanım yüzdesi erkeklere göre yaklaşık 2 kat daha fazla bulunmuştur. Lisansüstü eğitim yapmış kişiler arasında bu grup hizmetlerin kullanımı diğer gruplara göre yaklaşık 5 kat daha fazladır. Sağlık güvencesi durumuna göre, hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımının en fazla olduğu grup özel sigortası olanlar (%1,95), en az olduğu grup ise “Diğer” sağlık güvencesi olanlar (%0,00) olarak belirlenmiştir. Beşinci ve ikinci gelir dilimindeki kişiler arasında kullanım sırasıyla en yüksek ve en düşük olarak bulunmuştur. Boşanmış kişiler arasında bu grup sağlık hizmetinin kullanımı göreceli olarak daha yüksektir (%1,51). Algılanan genel sağlık statüsü yükseldikçe hastalık dışı sağlık hizmeti kullanımında azalma görülmüştür.

Tablo 6.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumu</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	1,11	98,89	100,00	30.949.446
Güney	0,99	99,01	100,00	8.234.181
Orta	0,96	99,04	100,00	11.966.364
Kuzey	0,79	99,21	100,00	7.852.323
Doğu	1,48	98,52	100,00	11.950.055
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	0,89	99,11	100,00	22.655.610
Kent	1,12	98,88	100,00	28.895.900
Ankara	1,35	98,65	100,00	3.634.321
İstanbul	1,35	98,65	100,00	12.633.090
İzmir	1,10	98,90	100,00	3.133.448
<i>Yaş</i>				
0-4	3,80	96,20	100,00	5.758.994
5-14	0,38	99,62	100,00	13.660.821
15-44	1,09	98,91	100,00	34.787.499
45-59	0,90	99,10	100,00	9.845.151
60-69	0,58	99,42	100,00	3.818.532
70-79	0,76	99,24	100,00	2.255.670
80+	-	100,00	100,00	563.129

Tablo 6.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumu</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	0,79	99,21	100,00	35.432.695
Kadın	1,41	98,59	100,00	35.519.673
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	0,62	99,38	100,00	11.312.158
Anaokulu	-	100,00	100,00	193.993
Temel eğitim	0,76	99,24	100,00	38.836.769
Lise	1,26	98,74	100,00	10.648.867
Üniversite	1,27	98,73	100,00	5.080.856
Lisans üstü	5,80	94,20	100,00	147.053
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	1,07	98,93	100,00	23.271.290
SSK Aktif	1,37	98,63	100,00	15.443.515
SSK Emekli	0,83	99,17	100,00	8.271.477
Bağ-Kur Aktif	0,82	99,18	100,00	5.672.951
Bağ-Kur Emekli	0,59	99,41	100,00	2.647.950
Emekli Sandığı	1,18	98,82	100,00	3.643.046
Memur Aktif	1,66	98,34	100,00	5.250.422
Yeşil Kart	0,87	99,13	100,00	6.086.096
Özel Sigorta	1,95	98,05	100,00	281.539
Diğer	-	100,00	100,00	384.082
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	1,05	98,95	100,00	14.025.537
İkinci (250.000.000–687.999.999)	0,89	99,11	100,00	14.303.693
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	0,95	99,05	100,00	13.619.938
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	1,07	98,93	100,00	14.768.605
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	1,52	98,48	100,00	14.234.594
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	0,42	99,58	100,00	18.787.437
Halen evli	1,22	98,78	100,00	33.405.579
Boşanmış	1,51	98,49	100,00	605.853
Eşi ölmüş	0,73	99,27	100,00	2.806.940
Ayrı yaşıyor	-	100,00	100,00	132.055
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	2,48	97,52	100,00	215.479
Kötü	1,57	98,43	100,00	2.557.567
Orta	1,48	98,52	100,00	8.536.365
İyi	0,77	99,23	100,00	40.679.084
Çok iyi	0,79	99,21	100,00	3.654.508
<i>Genel</i>	<i>1,10</i>	<i>98,90</i>	<i>100,00</i>	<i>70.952.368</i>

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ ALMA DURUMUNDA LABORATUVAR HİZMETLERİ KULLANIMI

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda laboratuvar hizmetleri kullanımına ilişkin sonuçlar, hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti aldığını belirten toplam 778.142 kişi üzerinden verilmiştir.

Tablo 6.2 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda laboratuvar hizmetleri kullanım dağılımını göstermektedir. Güney ve Kuzey bölgeleri hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alımında laboratuvar hizmetlerini, sırasıyla, en fazla ve en az kullanan bölgeler olarak belirlenmiştir. İzmir’de yaşayan kişiler arasında ilgili hizmet kullanım yüzdesi en

yüksek bulunurken, Ankara’da yaşayan kişiler arasında en düşük bulunmuştur. Genel olarak, yaş ilerledikçe hastalık dışı nedenle sağlık hizmetleri alım sürecinde laboratuvar hizmetleri kullanım yüzdesinde artış görülmüştür. Erkekler, kadınlara göre bu hizmeti %10 daha az kullanmıştır. Üniversite mezunları %43 ile laboratuvar hizmetleri kullanımında ilk sırayı almıştır. Bağ-Kur emeklileri (%47,92) hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alımında laboratuvar hizmetlerini en fazla kullanan, sağlık güvencesi olmayanlar (%18,31) ise en az kullanan gruplar olarak belirlenmiştir. Birinci ve beşinci gelir dilimindeki kişiler arasında ilgili hizmet kullanımı açısından 2 kattan biraz az fark görülmüştür, beşinci gelir dilimindeki kişiler arasında kullanım yüzdesi daha yüksektir. Eşi ölmüş her 100 kişiden yaklaşık 49’u hastalık dışı nedenle laboratuvar hizmetlerini kullanmıştır. Sağlık statüsünü “çok iyi” olarak nitelendiren bireyler, hastalık dışı nedenle laboratuvar hizmetleri kullanımında farklılık gösteren grubu temsil etmiştir.

Tablo 6.2. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanımı</i>				
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	25,32	74,68	100,00	343.679
Güney	28,80	71,20	100,00	81.357
Orta	21,06	78,94	100,00	114.648
Kuzey	15,07	84,93	100,00	61.995
Doğu	20,38	79,62	100,00	176.463
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	18,60	81,40	100,00	200.916
Kent	25,40	74,60	100,00	323.738
Ankara	16,72	83,28	100,00	49.109
İstanbul	23,39	76,61	100,00	169.970
İzmir	35,83	64,17	100,00	34.409
<i>Yaş</i>				
0-4	9,91	90,09	100,00	218.581
5-14	17,32	82,68	100,00	52.029
15-44	28,43	71,57	100,00	378.196
45-59	26,75	73,25	100,00	88.316
60-69	38,18	61,82	100,00	22.166
70-79	45,88	54,12	100,00	17.045
80+	-	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	16,77	83,23	100,00	278.664
Kadın	26,66	73,34	100,00	499.478
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	20,20	79,80	100,00	69.753
Anaokulu	-	-	-	-
Temel eğitim	26,49	73,51	100,00	295.361
Lise	27,67	72,33	100,00	133.932
Üniversite	42,62	57,38	100,00	64.439
Lisans üstü	31,62	68,38	100,00	8.526

Tablo 6.2. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Laboratuvar Hizmetleri Kullanımı</i>				
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	18,31	81,69	100,00	248.041
SSK Aktif	18,39	81,61	100,00	211.391
SSK Emekli	34,73	65,27	100,00	68.357
Bağ-Kur Aktif	21,92	78,08	100,00	46.347
Bağ-Kur Emekli	47,92	52,08	100,00	15.668
Emekli Sandığı	26,89	73,11	100,00	42.864
Memur Aktif	37,57	62,43	100,00	87.230
Yeşil Kart	18,81	81,19	100,00	52.742
Özel Sigorta	-	100,00	100,00	5.503
Diğer	-	-	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	19,25	80,75	100,00	147.334
İkinci (250.000.000–687.999.999)	14,62	85,38	100,00	127.174
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	17,59	82,41	100,00	129.862
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	20,08	79,92	100,00	157.508
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	36,29	63,71	100,00	216.262
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	33,44	66,56	100,00	79.161
Halen evli	28,28	71,72	100,00	409.086
Boşanmış	-	100,00	100,00	9.130
Eşi ölmüş	48,85	51,15	100,00	20.626
Ayrı yaşıyor	-	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	-	100,00	100,00	5.349
Kötü	28,64	71,36	100,00	40.158
Orta	28,69	71,31	100,00	125.930
İyi	31,32	68,68	100,00	315.133
Çok iyi	15,98	84,02	100,00	28.837
<i>Genel</i>	<i>23,12</i>	<i>76,88</i>	<i>100,00</i>	<i>778.142</i>

HASTALIK DIŞI BİR NEDENLE SAĞLIK HİZMET ALMA DURUMUNDA TEŞHİS GÖRÜNTÜLEME HİZMETLERİ KULLANIMI

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda teşhis görüntüleme hizmetleri kullanımına ilişkin sonuçlar, hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti aldığını belirten toplam 778.142 kişi üzerinden verilmiştir.

Tablo 6.3 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda teşhis görüntüleme hizmetleri kullanım dağılımını göstermektedir. Doğu ve Kuzey bölgeleri en düşük yüzde ile hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alımında teşhis görüntüleme hizmetlerinin kullanımında diğer bölgelere göre farklılık göstermiştir. İlgili hizmet kullanım yüzdesi belirgin şekilde Ankara’da en yüksek, kırsal alanda en düşük olarak belirlenmiştir. Yetmiş ve yetmiş dokuz yaşları arasındaki kişiler arasında kullanım yüzdesi en yüksek, 0-14 yaşları arasındaki kişiler arasında ise en düşük bulunmuştur. Kadınlar, erkeklere göre bu hizmeti yaklaşık 3 kat daha fazla kullanmıştır. Üniversite mezunları ile hiç okula gitmemiş kişilerin kullanım yüzdesi arasında yaklaşık iki kat fark görülmüştür. ES mensupları arasında teşhis görüntüleme hizmetlerini kullananların yüzdesi diğer grupların yüzdesi ile karşılaştırıldığında en düşüktür. Birinci gelir dilimindeki kişiler hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti aldıklarında teşhis görüntüleme hizmetlerini beşinci gelir dilimindeki kişilere göre yaklaşık %18 daha az kullanmıştır. Medeni durum itibarıyla bakıldığında, boşanmış her 100 kişiden 54’ü, buna karşın hiç evlenmemiş her 100 kişiden 15’i ilgili hizmetleri kullanmıştır. Kişilerin algılanan sağlık statüleri yükseldikçe, hastalık dışı nedenle teşhis görüntüleme hizmetleri kullanım yüzdesinde artış görülmüştür.

Tablo 6.3. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanımı</i>				
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	23,21	76,79	100,00	343.678
Güney	25,92	74,08	100,00	81.357
Orta	22,92	77,08	100,00	114.648
Kuzey	14,30	85,70	100,00	61.996
Doğu	13,91	86,09	100,00	176.462
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	12,77	87,23	100,00	200.915
Kent	21,30	78,70	100,00	323.738
Ankara	33,15	66,85	100,00	49.109
İstanbul	23,65	76,35	100,00	169.970
İzmir	27,46	72,54	100,00	34.409
<i>Yaş</i>				
0-4	1,28	98,72	100,00	218.581
5-14	0,00	100,00	100,00	52.029
15-44	33,03	66,97	100,00	378.196
45-59	17,69	82,31	100,00	88.315
60-69	34,04	65,96	100,00	22.166
70-79	45,88	54,12	100,00	17.045
80+	-	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	8,97	91,03	100,00	278.664
Kadın	27,14	72,86	100,00	499.478
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	16,98	83,02	100,00	69.753
Anaokulu	-	-	-	-
Temel eğitim	25,39	74,61	100,00	295.361
Lise	32,57	67,43	100,00	133.932
Üniversite	37,78	62,22	100,00	64.439
Lisans üstü	34,19	65,81	100,00	8.526
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	17,69	82,31	100,00	248.041
SSK Aktif	20,81	79,19	100,00	211.391
SSK Emekli	25,89	74,11	100,00	68.357
Bağ-Kur Aktif	24,66	75,34	100,00	46.347
Bağ-Kur Emekli	23,75	76,25	100,00	15.667
Emekli Sandığı	15,15	84,85	100,00	42.865
Memur Aktif	27,49	72,51	100,00	87.229
Yeşil Kart	17,72	82,28	100,00	52.742
Özel Sigorta	-	100,00	100,00	5.503
Diğer	-	-	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	15,43	84,57	100,00	147.334
İkinci (250.000.000–687.999.999)	11,61	88,39	100,00	127.174
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	8,65	91,35	100,00	129.863
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	24,90	75,10	100,00	157.508
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	33,57	66,43	100,00	216.262

Tablo 6.3. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanma Durumunda Teşhis Görüntüleme Hizmetleri Kullanımı</i>				
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	15,49	84,51	100,00	79.161
Halen evli	32,71	67,29	100,00	409.086
Boşanmış	54,18	45,82	100,00	9.130
Eşi ölmüş	32,59	67,41	100,00	20.626
Ayrı yaşıyor	-	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	-	100,00	100,00	5.349
Kötü	21,82	78,18	100,00	40.157
Orta	30,58	69,42	100,00	125.930
İyi	31,89	68,11	100,00	315.134
Çok iyi	34,59	65,41	100,00	28.838
<i>Genel</i>	<i>20,60</i>	<i>79,40</i>	<i>100,00</i>	<i>778.142</i>

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ ALMA DURUMUNDA İLAÇ KULLANIMI

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda ilaç kullanımına ilişkin sonuçlar, hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti aldığını belirten toplam 778.142 kişi üzerinden verilmiştir.

Tablo 6.4 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda ilaç kullanım dağılımını göstermektedir. Hastalık dışı nedenle ilaç kullanım yüzdesinin, Doğu bölgesinde ve İstanbul'da en yüksek, Orta bölgede ve İzmir'de en düşük olduğu görülmüştür. Yaş itibarıyla belirgin bir yapı izlenmemekle birlikte, ilgili yüzde, 60-69 yaş grubundaki kişiler arasında en yüksek, 5-14 yaş grubundaki kişiler arasında en düşüktür. Kadınların, erkeklere göre bu hizmeti daha fazla kullandıkları görülmüştür. Lisans üstü eğitim yapmış kişiler arasında hastalık dışı nedenle ilaç kullanım yüzdesi belirgin farklılık göstermiştir. Sağlık güvencesi durumuna göre en yüksek yüzde özel sağlık sigortası olan kişilerde gözlenmiştir; bu gruptaki her 100 kişiden 80'i hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti aldığında ilaç kullanmıştır. Dördüncü gelir dilimindeki kişiler arasında bu yüzde en yüksek, ikinci gelir dilimindeki kişiler arasında en düşüktür. Boşanmış kişiler arasında ilaç kullanım yüzdesinin hiç evlenmemiş kişilere göre yaklaşık 2,5 kat daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kişilerin algılanan sağlık statüleri yükseldikçe, hastalık dışı nedenle ilaç kullanım yüzdesi artmıştır.

Tablo 6.4. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç Kullanımı</i>				
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	44,37	55,63	100,00	343.678
Güney	45,07	54,93	100,00	81.357
Orta	25,37	74,63	100,00	114.647
Kuzey	36,16	63,84	100,00	61.996
Doğu	45,63	54,37	100,00	176.463
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	39,59	60,41	100,00	200.916
Kent	39,40	60,60	100,00	323.738
Ankara	34,10	65,90	100,00	49.109
İstanbul	55,03	44,97	100,00	169.970
İzmir	11,09	88,91	100,00	34.409

Tablo 6.4. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç Kullanımı</i>			
	Evett	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Yaş</i>				
0-4	37,83	62,17	100,00	218.581
5-14	23,39	76,61	100,00	52.028
15-44	47,60	52,40	100,00	378.196
45-59	29,23	70,77	100,00	88.316
60-69	50,82	49,18	100,00	22.166
70-79	43,46	56,54	100,00	17.045
80+	-	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	30,49	69,51	100,00	278.664
Kadın	47,29	52,71	100,00	499.478
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	42,50	57,50	100,00	69.753
Anaokulu	-	-	-	-
Temel eğitim	35,93	64,07	100,00	295.361
Lise	55,43	44,57	100,00	133.932
Üniversite	44,18	55,82	100,00	64.440
Lisans üstü	68,38	31,62	100,00	8.526
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	38,84	61,16	100,00	248.041
SSK Aktif	45,02	54,98	100,00	211.391
SSK Emekli	34,68	65,32	100,00	68.356
Bağ-Kur Aktif	50,71	49,29	100,00	46.347
Bağ-Kur Emekli	49,08	50,92	100,00	15.668
Emekli Sandığı	31,91	68,09	100,00	42.864
Memur Aktif	42,62	57,38	100,00	87.229
Yeşil Kart	36,97	63,03	100,00	52.742
Özel Sigorta	80,14	19,86	100,00	5.503
Diğer	-	-	-	-
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	34,88	65,12	100,00	147.334
İkinci (250.000.000–687.999.999)	33,88	66,12	100,00	127.175
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	42,69	57,31	100,00	129.862
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	51,30	48,70	100,00	157.507
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	41,84	58,16	100,00	216.262
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	27,84	72,16	100,00	79.161
Halen evli	46,06	53,94	100,00	409.086
Boşanmış	76,37	23,63	100,00	9.131
Eşi ölmüş	54,14	45,86	100,00	20.626
Ayrı yaşıyor	-	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	0,00	100,00	100,00	5.349
Kötü	29,81	70,19	100,00	40.158
Orta	44,69	55,31	100,00	125.930
İyi	45,67	54,33	100,00	315.133
Çok iyi	47,97	52,03	100,00	28.837
<i>Genel</i>	41,28	58,72	100,00	778.142

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ ALMA DURUMUNDA TIBBİ MALZEME KULLANIMI

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda tıbbi malzeme kullanımına ilişkin sonuçlar, hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti aldığını belirten toplam 778.142 kişi üzerinden verilmiştir.

Tablo 6.5 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda tıbbi malzeme kullanım dağılımını göstermektedir. Hastalık dışı nedenle tıbbi malzeme kullanımı en fazla Batı bölgesinde (%22,81) ve İstanbul'da (%27,20), en az Güney bölgesinde (%12,01) ve İzmir'de (%5,81) görülmüştür. Tıbbi malzeme kullanımı yaş grupları göre belirgin farklılık göstermiştir, kullanım yüzdesi %68 (70-79 yaş grubu) ile %2 (5-14 yaş grubu) arasında değişmiştir. Kadınlar ve erkekler arasında fark görülmemiştir. Lisans üstü eğitim yapmış kişiler %66 düzeyindeki tıbbi malzeme kullanımı ile diğer kişilerden önemli farklılık göstermiştir. SSK emeklisi olan kişiler arasında en fazla (%26,92) olan tıbbi malzeme kullanımı ES mensupları arasında en az (%12,28) bulunmuştur. İkinci ve beşinci gelir dilimleri hariç, kişi başı gelir dilimlerine göre tıbbi malzeme kullanımı değişmemiştir. Eşi ölmüş kişiler arasında tıbbi malzeme kullanımı önemli ölçüde yüksektir (%62,82). Sağlık statüsü "çok iyi" olan kişiler arasında tıbbi malzeme kullanımı en yüksek bulunmuştur (%37,33).

Tablo 6.5. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
Bölge				
Batı	22,81	77,19	100,00	343.679
Güney	12,01	87,99	100,00	81.357
Orta	17,64	82,36	100,00	114.648
Kuzey	17,25	82,75	100,00	61.996
Doğu	18,34	81,66	100,00	176.463
Yerleşim Yeri				
Kır	21,20	78,80	100,00	200.916
Kent	16,22	83,78	100,00	323.738
Ankara	16,49	83,51	100,00	49.109
İstanbul	27,20	72,80	100,00	169.970
İzmir	5,81	94,19	100,00	34.409
Yaş				
0-4	25,87	74,13	100,00	218.582
5-14	2,14	97,86	100,00	52.029
15-44	17,39	82,61	100,00	378.196
45-59	10,28	89,72	100,00	88.316
60-69	32,78	67,22	100,00	22.167
70-79	68,40	31,60	100,00	17.045
80+	-	-	-	-
Cinsiyet				
Erkek	19,71	80,29	100,00	278.664
Kadın	19,33	80,67	100,00	499.477
Eğitim Durumu				
Hiç okula gitmedi	18,86	81,14	100,00	69.753
Anaokulu	-	-	-	-
Temel eğitim	15,02	84,98	100,00	295.361
Lise	18,54	81,46	100,00	133.932
Üniversite	9,00	91,00	100,00	64.439
Lisans üstü	65,81	34,19	100,00	8.526

Tablo 6.5. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda Tıbbi Malzeme Kullanımı</i>			
	Evet	Hayır	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	17,76	82,24	100,00	248.041
SSK Aktif	18,96	81,04	100,00	211.391
SSK Emekli	26,92	73,08	100,00	68.356
Bağ-Kur Aktif	22,40	77,60	100,00	46.347
Bağ-Kur Emekli	12,75	87,25	100,00	15.667
Emekli Sandığı	12,28	87,72	100,00	42.864
Memur Aktif	22,16	77,84	100,00	87.229
Yeşil Kart	20,59	79,41	100,00	52.742
Özel Sigorta	19,86	80,14	100,00	5.503
Diğer	-	-	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	21,51	78,49	100,00	147.334
İkinci (250.000.000–687.999.999)	10,78	89,22	100,00	127.174
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	22,05	77,95	100,00	129.862
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	25,97	74,03	100,00	157.508
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	16,89	83,11	100,00	216.263
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	21,18	78,82	100,00	79.161
Halen evli	15,93	84,07	100,00	409.086
Boşanmış	0,00	100,00	100,00	9.130
Eşi ölmüş	62,82	37,18	100,00	20.626
Ayrı yaşıyor	-	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	0,00	100,00	100,00	5.349
Kötü	30,10	69,90	100,00	40.157
Orta	15,83	84,17	100,00	125.930
İyi	15,71	84,29	100,00	315.134
Çok iyi	37,33	62,67	100,00	28.837
<i>Genel</i>	<i>19,46</i>	<i>80,54</i>	<i>100,00</i>	<i>778.142</i>

KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİ KULLANIMI

A. Hizmet Alınan Kurumun Mülkiyetine Göre Aile Planlaması Hizmeti Kullanımı

Aile planlaması hizmetlerini toplam 48.931 kişinin (778.142 kişinin %6,29'u) aldığı, bunlardan 34.604 kişinin bu hizmetleri kamu, 14.328 kişinin özel hizmet sunucularından aldığı belirlenmiştir. Aile planlaması hizmetleri için özel hizmet sunucularına başvurunun Doğu bölgesinde ve kırsal alanda yaşayan, erkek, lise mezunu, Yeşil Kart sahibi, birinci gelir diliminde olan ve sağlık statüsü “kötü” ve “çok iyi” olan kişiler arasında en fazla olduğu görülmüştür. Kamu hizmet sunucularına başvurunun ise Batı bölgesinde ve İzmir’de yaşayan, kadın, hiç okula gitmeyen, üniversite mezunu, Bağ-Kur aktif üyesi, ES mensubu, üçüncü gelir diliminde olan ve sağlık statüsü “orta” düzeyde olan bireyler arasında en fazla olduğu bulunmuştur. Ayrıca, aile planlaması yöntemleri incelendiğinde, bireylerin %48’i hap, %24’ü rahim içi araç (RİA), %4’ü iğne, %4’ü norplant, %12’si kaput, %2’si tüp ligasyonu ve %6’sı diğer yöntemleri tercih ettiklerini belirtmiştir.

B. Hizmet Alınan Kurumun Mülkiyetine Göre Doğum Öncesi Bakım Hizmeti Kullanımı

Sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre, kamu ve özel hizmet sunucular tarafından sunulan doğum öncesi bakım hizmetleri kullanım dağılımı, doğum öncesi bakım hizmeti alan toplam 126.139 kişi itibarıyla sunulmaktadır.

Tablo 6.6'da sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre kamu ve özel hizmet sunuculardan alınan doğum öncesi bakım hizmetleri kullanım dağılımı gösterilmektedir. Orta bölgede yaşayan kadınların büyük çoğunluğu (yaklaşık %60) doğum öncesi bakım hizmetlerini kamu hizmet sunucularından, Batı ve Güney bölgesinde yaşayan kadınların büyük çoğunluğu ise (yaklaşık %66) özel hizmet sunucularından almıştır. İstanbul'da yaşayan kadınların ¾'ü (%75) bu hizmetler için özel hizmet sunucuları tercih ederken, İzmir'de yaşayanların tamamı kamu hizmet sunucularını tercih etmiştir. Yaş grupları itibarıyla bakıldığında, özel hizmet sunucuları kadınların yarısından fazlasının (yaklaşık %56) tercih ettiği hizmet sunucu olmuştur. Eğitim durumu ile doğum öncesi bakım hizmeti alınan kurumun mülkiyeti arasında belirgin bir yapı gözlenmiştir. Eğitim seviyesi yükseldikçe özel hizmet sunucularının kullanımı artmıştır; hiç okula gitmeyenlerin %81'i doğum öncesi bakım hizmetlerini kamu, üniversite mezunlarının yaklaşık %90'ı özel sağlık kuruluşlarından almıştır. Bağ-Kur aktif üyeleri diğer gruplara göre hizmet sunucu tercihlerinde belirgin farklılık göstermiştir, büyük çoğunluğunun (%79) bu hizmetleri özel hizmet sunucularından aldıkları belirlenmiştir. İkinci gelir dilimindeki kadınların %79'u kamu hizmet sunucularına başvururken, beşinci gelir dilimindeki kadınların yaklaşık %88'i özel hizmet sunucularına başvurmuştur. Halen evli ve boşanmış olan kişiler hariç tutulduğunda (çünkü bu kişiler çok az sayıda kişiyle temsil edilmiştir), evli olan kadınların yarısından fazlasının (%56) özel hizmet sunucularına başvurdukları belirlenmiştir. Doğum öncesi bakım hizmeti alan kadınların %95'ini temsil eden iki grup (sağlık statüsü "orta" ve "iyi") itibarıyla başvuru alan hizmet sunucu türü incelendiğinde, sağlık statüsü "orta" olan kadınların yaklaşık %74'ünün ve sağlık statüsü "iyi" olan kadınların yaklaşık %52'sinin özel hizmet sunucularına başvurdukları görülmüştür.

Tablo 6.6. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kamu ve Özel Hizmet Sunucular Tarafından Sunulan Doğum Öncesi Bakım Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Doğum Öncesi Bakım Hizmeti Alınan Hizmet Sunucu</i>			
	Kamu	Özel	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	33,49	66,51	100,00	55.534
Güney	33,55	66,45	100,00	16.207
Orta	59,92	40,08	100,00	27.246
Kuzey	54,67	45,33	100,00	7.369
Doğu	54,58	45,42	100,00	19.784
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	58,85	41,15	100,00	20.223
Kent	44,87	55,13	100,00	62.601
Ankara	40,63	59,37	100,00	13.174
İstanbul	25,05	74,95	100,00	27.079
İzmir	100,00	0,00	100,00	3.064
<i>Yaş</i>				
5-14	-	-	-	-
15-44	44,39	55,61	100,00	124.331
60-69	-	-	-	-
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	80,74	19,26	100,00	4.502
Temel eğitim	55,18	44,82	100,00	84.256
Lise	15,58	84,42	100,00	24.419
Üniversite	9,68	90,32	100,00	12.963
Lisans üstü	-	-	-	-

Tablo 6.6. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kamu ve Özel Hizmet Sunucular Tarafından Sunulan Doğum Öncesi Bakım Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Doğum Öncesi Bakım Hizmeti Alınan Hizmet Sunucu</i>			
	Kamu	Özel	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	46,34	53,66	100,00	54.019
SSK Aktif	48,00	52,00	100,00	28.384
SSK Emekli	-	-	-	-
Bağ-Kur Aktif	20,58	79,42	100,00	12.351
Bağ-Kur Emekli	-	-	-	-
Emekli Sandığı	100,00	-	100,00	1.123
Memur Aktif	34,23	65,77	100,00	18.520
Yeşil Kart	55,59	44,41	100,00	11.742
Özel Sigorta	-	-	-	-
Diğer	-	-	-	-
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	44,11	55,89	100,00	14.458
İkinci (250.000.000–687.999.999)	79,24	20,76	100,00	18.024
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	66,57	33,43	100,00	23.258
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	46,90	53,10	100,00	30.487
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	11,90	88,10	100,00	39.913
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	100,00	-	100,00	1.817
Halen evli	43,91	56,09	100,00	121.561
Boşanmış	-	100,00	100,00	2.761
Eşi ölmüş	-	-	-	-
Ayrı yaşıyor	-	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	100,00	-	100,00	1.961
Kötü	-	100,00	100,00	1.286
Orta	25,73	74,27	100,00	31.666
İyi	47,74	52,26	100,00	88.299
Çok iyi	100,00	-	100,00	2.928
<i>Genel</i>	<i>43,75</i>	<i>56,25</i>	<i>100,00</i>	<i>126.139</i>

C. Hizmet Alınan Kurumun Mülkiyetine Göre Doğum Sonrası Bakım Hizmeti Kullanımı

Doğum sonrası bakım hizmetlerini toplam 12.146 kişinin aldığı belirlenmiştir. Bunlardan 7.341 kişisi bu hizmetleri kamu hizmet sunucularından, 4.805 kişisi ise özel hizmet sunucularından almıştır. Doğum sonrası bakım hizmeti alan kişi sayısı az olduğundan sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre dağılımlar verilmemiştir.

D. Hizmet Alınan Kurumun Mülkiyetine Göre Bağışıklama Hizmeti Kullanımı

Sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre, kamu ve özel hizmet sunucular tarafından sunulan bağışıklama hizmetleri kullanım dağılımı bağışıklama hizmetini alan toplam 256.107 kişi (kamu 208.040 kişi, özel 48.067 kişi) itibariyle sunulmaktadır.

Tablo 6.7’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre kamu ve özel hizmet sunuculardan alınan bağışıklama hizmetleri kullanım dağılımı gösterilmektedir. Bu hizmetlerin kullanımı bölgeler arasında farklılık göstermiştir. Kuzey bölgesinde yaşayanların tamamı kamu birimlerine başvururken, Batı bölgesinde yaşayanların yaklaşık %42’si özel birimlere başvurmuştur. İstanbul’da yaşayanlar %57,31’lik kullanım yüzdesiyle özel birimlere en fazla başvuran kişiler, buna karşın kırsal alanda yaşayanlar %96,63 kullanım yüzdesiyle kamu birimlerine en fazla başvuran kişiler olarak belirlenmiştir. Yaş yükseldikçe, bağışıklama hizmetleri için özel hizmet sunuculara başvurunun arttığı görülmüştür; çocukların (0-4 yaş grubu) yaklaşık %92’si kamu, 60+ yaşındaki kişilerin tamamı özel hizmet sunuculara başvurmuştur. Kadınlar arasında

özel hizmet sunuculara başvurunun yaklaşık %6'lık farkla erkeklerden daha fazla olduğu görülmüştür. Lise grubundaki %100 kullanım dışında, kamu hizmet sunucularının kullanımı eğitim düzeyi yükseldikçe azalmıştır. Başvurulan hizmet sunucu türleri sağlık güvencesi durumuna göre belirgin farklılık göstermiştir: Yeşil Kart sahiplerinin tamamı, sağlık güvencesi olmayanların yaklaşık %95'i kamu hizmet sunucularına başvururken, Bağ-Kur aktif üyelerinin %57'si ve SSK aktif üyelerinin %37'si özel birimlere başvurmuştur. İlk üç gelir dilimindeki kişiler %4-7 arasında özel birimlere başvururken, bu yüzde son iki gelir diliminde %27-59 olarak belirlenmiştir. Eşi ölmüş kişiler %85 ile özel hizmet sunuculara en fazla başvuran kişiler olarak belirlenmiştir. Algılanan sağlık statüsü “kötü” ve “çok iyi” olan kişiler kamu hizmet sunucularına en az başvuran kişiler olarak görülmüştür.

Tablo 6.7. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kamu ve Özel Hizmet Sunucular Tarafından Sunulan Bağışıklama Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Bağışıklama Hizmeti Alınan Hizmet Sunucu</i>			
	Kamu	Özel	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Bölge</i>				
Batı	58,43	41,57	100,00	100.218
Güney	76,36	23,64	100,00	14.154
Orta	94,86	5,14	100,00	34.333
Kuzey	100,00	-	100,00	14.012
Doğu	98,61	1,39	100,00	93.388
<i>Yerleşim Yeri</i>				
Kır	96,63	3,37	100,00	101.825
Kent	90,97	9,03	100,00	82.852
Ankara	81,18	18,82	100,00	9.366
İstanbul	42,69	57,31	100,00	52.413
İzmir	44,54	55,46	100,00	9.650
<i>Yaş</i>				
0-4	91,64	8,36	100,00	195.059
5-14	67,53	32,47	100,00	20.623
15-44	54,67	45,33	100,00	23.828
45-59	33,74	66,26	100,00	6.924
60-69	-	100,00	100,00	2.025
70-79	-	100,00	100,00	7.646
80+	-	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	83,92	16,08	100,00	135.370
Kadın	78,21	21,79	100,00	120.737
<i>Eğitim Durumu</i>				
Hiç okula gitmedi	68,93	31,07	100,00	25.635
Anaokulu	-	-	-	-
Temel eğitim	42,89	57,11	100,00	29.198
Lise	100,00	-	100,00	5.122
Üniversite	19,94	80,06	100,00	11.559
Lisans üstü	-	-	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>				
Sağlık Sigortası Yok	94,70	5,30	100,00	99.919
SSK Aktif	63,31	36,69	100,00	72.995
SSK Emekli	80,93	19,07	100,00	9.530
Bağ-Kur Aktif	42,91	57,09	100,00	11.160
Bağ-Kur Emekli	0,00	100,00	100,00	2.025
Emekli Sandığı	67,19	32,81	100,00	10.638
Memur Aktif	89,02	10,98	100,00	20.766
Yeşil Kart	100,00	-	100,00	27.049
Özel Sigorta	100,00	-	100,00	2.025
Diğer	-	-	-	-

Tablo 6.7. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Kamu ve Özel Hizmet Sunucular Tarafından Sunulan Bağışıklama Hizmetleri Kullanım Dağılımı (%) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Bağışıklama Hizmeti Alınan Hizmet Sunucu</i>			
	Kamu	Özel	Toplam %	Toplam Sayı
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>				
Birinci (0 – 249.999.999)	92,47	7,53	100,00	69.110
İkinci (250.000.000–687.999.999)	95,62	4,38	100,00	57.082
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	94,84	5,16	100,00	44.163
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	73,33	26,67	100,00	38.178
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	41,35	58,65	100,00	47.574
<i>Medeni Durum</i>				
Hiç evlenmemiş	50,52	49,48	100,00	9.431
Halen evli	42,18	57,82	100,00	22.049
Boşanmış	-	-	-	-
Eşi ölmüş	14,51	85,49	100,00	8.944
Ayrı yaşıyor	-	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>				
Çok kötü	-	-	-	-
Kötü	18,21	81,79	100,00	7.128
Orta	44,75	55,25	100,00	10.649
İyi	37,73	62,27	100,00	17.771
Çok iyi	-	100,00	100,00	2.281
<i>Genel</i>	<i>81,23</i>	<i>18,77</i>	<i>100,00</i>	<i>256.106</i>

E. Diğer Koruyucu Sağlık Hizmeti Kullanımı

Bu grupta sağlam çocuk muayenesi ve erken tanı hizmetlerinin kullanımı yer almaktadır. Toplam 8.890 kişi sağlam çocuk muayenesi ve 39.361 kişi erken tanı hizmetleri almıştır. Gözlem sayıları küçük olduğundan seçilmiş değişkenler itibarıyla bu hizmetlerin kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler sunulmamıştır.

Diğer Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmetleri Kullanımı

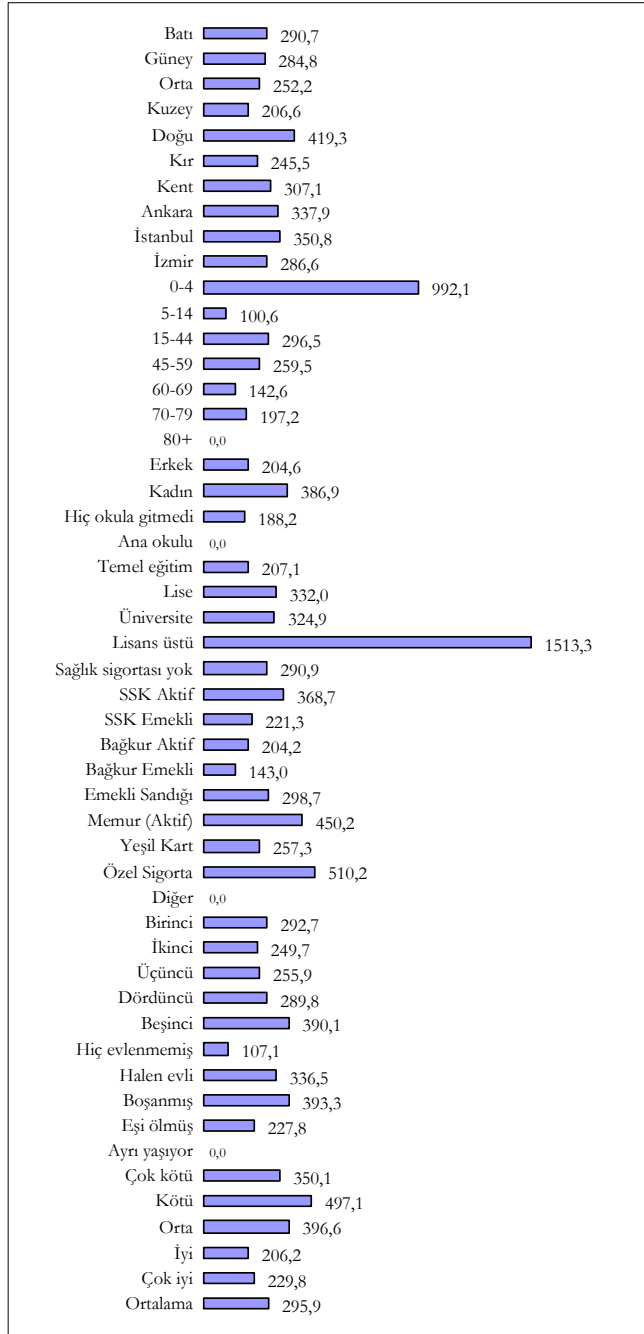
A. Gözlük/Lens Alımı

Toplam 122.659 kişi gözlük/lens için sağlık hizmeti almıştır. Bu amaçla sağlık hizmeti kullanım yüzdelерinin Batı bölgesinde ve kentsel alanda yaşayan kişilerde, 15-44 yaş grubunda, kadınlarda, temel eğitim mezunlarında, SSK aktif üyelerinde, beşinci gelir dilimindeki kişilerde, evli kişilerde ve sağlık statüsü "iyi" olan kişilerde en yüksek olduğu görülmüştür. Bu yüzden, Kuzey bölgesinde ve Ankara'da yaşayan kişiler, 70-79 yaş grubu, erkekler, lisans üstü eğitim mezunları, Bağ-Kur aktif üyeleri, ikinci gelir dilimindeki kişiler, boşanmış kişiler, sağlık statüsünü "çok kötü" olarak nitelendiren kişiler için en düşük olduğu belirlenmiştir.

B. Diş Protezi Hizmetleri Kullanımı

Toplam 150.047 kişi diş protezi ile ilgili sağlık hizmeti kullanmıştır. Bu amaçla sağlık hizmetleri kullanım yüzdesi en yüksek Batı bölgesindeki ve kentsel alandaki kişiler, 15-44 yaş grubu, kadınlar, temel eğitim mezunları, SSK aktif üyeleri, beşinci gelir dilimindeki kişiler, halen evli kişiler ve sağlık statüsü "iyi" olan kişilerde görüldükçe, en düşük kullanım yüzdesi Orta bölgede ve Ankara'da yaşayan kişiler, 60-69 yaş grubu, erkekler, lisans üstü eğitim mezunları, özel sigortalılar, ikinci gelir dilimlerindeki kişiler, boşanmış kişiler ve sağlık statüsü "kötü" olan kişilerde belirlenmiştir.

Şekil 6.1. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Kullanım Hızlarının Dağılımı (Türkiye, 2002-2003) (1000 Kişi/Yıl)

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ KULLANIM HIZI

Şekil 6.1 sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre her 1000 kişi için yıllık hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanım hızlarını göstermektedir. Bir yılda her 1000 kişi için hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanım hızı Doğu bölgesi, İstanbul, 0-4 yaş grubu, kadınlar, lisans üstü eğitimi olan kişiler, özel sigortası olan kişiler, beşinci gelir dilimindeki bireyler, boşanmış olan kişiler ve sağlık statüsünü “kötü” olarak değerlendiren kişiler itibarıyla en yüksektir.

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ KULLANMA DURUMUNDA TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda toplam cepten harcama, koruyucu ve diğer sağlık hizmetleri için geri ödeme ve yardım miktarı çıkarıldıktan sonra cepten yapılan toplam cepten harcamayı ifade etmektedir (ulaşım, konaklama, refakatçi ve yemek harcamaları toplam harcamadan çıkarılmıştır).

Tablo 6.8’de sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda toplam cepten harcama dağılımı sunulmaktadır. Batı bölgesinde yaşayanların ortalama en yüksek cepten harcamayı, Kuzey bölgesinde yaşayanların ise en düşük harcamayı yaptığı bulunmuştur (kişi başı ortalama 1.400.000.000 TL fark vardır). İzmir ortalama harcamanın en yüksek, Ankara ise en düşük olduğu yerleşim yerleri olarak belirlenmiştir (kişi başı ortalama 2.868.000.000 TL fark vardır). Yaş yükseldikçe, ortalama cepten harcama yükselmiştir. Erkekler, kadınlara göre ortalama daha fazla cepten harcama yapmıştır. Lise mezunları arasında ortalama cepten harcama en yüksek bulunmuştur. SSK emeklileri en yüksek, Yeşil Kart sahipleri ise en düşük cepten harcamayı yapmıştır. Genel olarak, gelir dilimi yükseldikçe, cepten harcamanın arttığı görülmüştür. Eşi ölmüş kişiler ortalama en yüksek, boşanmış kişiler ise en düşük cepten harcamayı yapmıştır. Algılanan sağlık statüsü “çok iyi” olan kişiler en düşük cepten harcamayı yapmıştır..

Tablo 6.8. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	213.607	2.307.090.807	3.853.481.045
Güney	43.013	1.825.445.606	2.951.520.476
Orta	46.667	1.403.919.014	3.817.802.066
Kuzey	27.424	906.065.440	1.005.309.879
Doğu	53.872	1.827.609.839	2.758.841.561
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	65.913	1.840.495.741	3.907.287.069
Kent	146.314	1.613.765.912	2.328.750.476
Ankara	30.947	650.344.462	544.436.901
İstanbul	121.615	2.573.350.587	3.926.728.730
İzmir	19.795	3.518.008.604	6.695.732.239
<i>Yaş</i>			
0-4	54.066	984.056.349	1.842.953.521
5-14	19.695	1.561.520.021	2.735.544.998
15-44	234.487	1.691.687.236	2.876.107.816
45-59	49.240	2.907.268.208	5.235.998.275
60-69	10.235	4.700.060.885	5.192.276.217
70-79	15.053	5.737.527.963	5.354.313.616
80+	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	112.927	2.034.403.549	3.754.383.572
Kadın	271.658	1.952.508.416	3.402.251.959
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	34.490	2.020.477.049	3.362.127.929
Anaokulu	-	-	-
Temel eğitim	175.090	1.076.584.967	1.587.604.808
Lise	79.883	4.113.311.499	5.805.240.062
Üniversite	44.853	2.782.236.139	3.156.112.827
Lisans üstü	2.915	-	-

Tablo 6.8. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	107.258	2.009.020.740	2.797.532.627
SSK Aktif	125.735	1.303.632.299	3.031.634.966
SSK Emekli	38.400	4.428.465.615	6.507.352.810
Bağ-Kur Aktif	27.558	2.344.939.231	2.609.172.542
Bağ-Kur Emekli	6.924	3.538.219.754	5.614.561.234
Emekli Sandığı	14.866	2.723.701.325	3.659.317.004
Memur Aktif	39.894	1.549.658.408	1.886.814.970
Yeşil Kart	20.833	694.836.071	627.208.942
Özel Sigorta	3.118	1.539.255.001	747.256.776
Diğer	-	-	-
<i>Kişi Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0– 249.999.999)	47.806	1.072.512.378	1.884.696.013
İkinci (250.000.000–687.999.999)	42.923	1.872.456.727	2.898.388.656
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	52.452	999.290.619	1.918.821.550
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	104.250	2.037.109.468	3.643.386.878
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	137.153	2.651.958.988	4.249.622.574
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	37.139	1.874.805.431	3.813.563.458
Halen evli	250.897	2.028.173.724	3.530.868.596
Boşanmış	6.973	694.682.277	525.703.890
Eşi ölmüş	18.570	5.075.096.123	5.161.359.132
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	1.961	-	-
Kötü	19.737	2.476.660.348	3.661.435.908
Orta	81.813	3.086.341.736	4.770.000.290
İyi	190.027	1.902.380.664	3.305.760.895
Çok iyi	18.744	689.112.586	616.771.869
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>384.584</i>	<i>1.976.555.522</i>	<i>3.509.508.862</i>

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ ALMA DURUMUNDA İLAÇ İÇİN TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda ilaç için yapılan toplam cepten harcama, geri ödeme ve yardım miktarı dahil, toplam cepten harcamayı ifade etmektedir.

Tablo 6.9’da sosyo-demografik özellikler ve algılanan sağlık statüsüne göre hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti alma durumunda toplam cepten harcama dağılımı sunulmaktadır. Bölgeler itibarıyla bakıldığında, ortalama cepten harcamayı en fazla yapan kişilerin Güney bölgesinde, en az harcama yapan kişilerin ise Kuzey bölgesinde yaşadıkları belirlenmiştir. Kırsal alanda yaşayanlar ortalama en yüksek harcamayı, Ankara’da yaşayanlar ise en düşük harcamayı yapmıştır. Ortalama cepten harcama 70-79 yaş grubunda en yüksek, 5-14 yaş grubunda ise en düşüktür. Erkekler kadınlara göre ortalama yaklaşık 50 milyon TL daha fazla harcama yapmıştır. Eğitim düzeyine göre ortalama harcama değişmiştir. Üniversite mezunları en yüksek, hiç okula gitmeyenler en düşük harcamayı yapmıştır. Sağlık güvencesi olmayanlar en yüksek, Bağ-Kur aktif üyeleri ve Yeşil Kartlı kişiler en düşük harcamayı yapmıştır. Dördüncü gelir diliminde yer alan kişiler ortalama cepten harcamanın en yüksek olduğu, ikinci gelir dilimindeki kişiler ise en düşük olduğu grupları temsil etmiştir. Ortalama cepten harcamanın eşi ölmüş kişiler arasında en yüksek, hiç evlenmemiş kişiler arasında ise en düşük olduğu görülmüştür. Sağlık statüsü “çok iyi” olan kişilerin yaptığı ortalama cepten harcama en düşüktür.

Tablo 6.9. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Bölge</i>			
Batı	68.746	712.460.764	877.560.455
Güney	18.544	1.256.255.106	2.257.869.484
Orta	14.153	1.027.212.120	2.339.594.061
Kuzey	11.048	351.915.245	227.764.535
Doğu	21.087	720.517.102	874.012.928
<i>Yerleşim Yeri</i>			
Kır	21.811	1.143.153.159	2.285.471.961
Kent	62.763	747.758.005	1.385.454.105
Ankara	9.716	343.910.328	273.767.520
İstanbul	39.289	781.112.925	483.782.290
İzmir	-	-	-
<i>Yaş</i>			
0-4	22.523	466.760.208	432.248.172
5-14	3.088	399.406.696	288.364.637
15-44	84.436	904.449.143	1.628.137.142
45-59	9.940	555.971.763	471.542.999
60-69	6.185	824.467.487	1.432.297.220
70-79	7.407	966.074.875	400.720.274
80+	-	-	-
<i>Cinsiyet</i>			
Erkek	31.201	829.392.662	1.628.927.253
Kadın	102.378	781.589.169	1.274.293.493
<i>Eğitim Durumu</i>			
Hiç okula gitmedi	13.909	565.413.696	1.011.691.216
Anaokulu	-	-	-
Temel eğitim	48.918	918.992.571	1.704.097.859
Lise	34.377	807.271.782	1.542.961.747
Üniversite	10.936	1.215.164.411	249.552.655
Lisans üstü	2.915	-	-
<i>Sağlık Güvencesi Durumu</i>			
Sağlık Sigortası Yok	39.584	1.174.702.551	1.846.204.494
SSK Aktif	34.053	695.483.329	1.549.371.101
SSK Emekli	14.931	903.948.034	955.733.236
Bağ-Kur Aktif	16.587	430.181.113	410.736.933
Bağ-Kur Emekli	1.878	-	-
Emekli Sandığı	1.093	-	-
Memur Aktif	11.351	510.676.821	419.007.483
Yeşil Kart	12.077	447.892.001	329.064.796
Özel Sigorta	2.025	-	-
Diğer	-	-	-
<i>Kişİ Başı Gelir Dilimi (TL)</i>			
Birinci (0 – 249.999.999)	11.136	598.599.496	481.028.184
İkinci (250.000.000–687.999.999)	11.350	443.545.408	541.767.840
Üçüncü (688.000.000–1.199.999.999)	20.588	443.896.144	858.782.982
Dördüncü (1.200.000.000–2.029.999.999)	41.931	1.226.207.832	2.211.757.523
Beşinci (2.030.000.000 ve üzeri)	48.574	692.549.661	458.236.005

Tablo 6.9. Sosyo-demografik Özellikler ve Algılanan Sağlık Statüsüne Göre Hastalık Dışı Nedenle Sağlık Hizmeti Alma Durumunda İlaç için Toplam Cepten Harcama Dağılımı (TL) (Türkiye, 2002-2003) (Devam)

	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>
<i>Medeni Durum</i>			
Hiç evlenmemiş	6.987	369.635.938	231.163.341
Halen evli	87.657	852.133.480	1.604.825.784
Boşanmış	4.211	740.167.233	586.891.658
Eşi ölmüş	9.112	1.509.413.837	932.135.844
Ayrı yaşıyor	-	-	-
<i>Algılanan Sağlık Statüsü</i>			
Çok kötü	-	-	-
Kötü	7.591	524.893.818	608.791.964
Orta	38.929	992.200.406	1.557.928.830
İyi	51.514	911.621.304	1.647.019.077
Çok iyi	8.635	373.220.124	183.090.817
<i>Toplam Ortalama Cepten Harcama</i>	<i>133.579</i>	<i>792.754.919</i>	<i>1.365.540.246</i>

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ ALMA DURUMUNDA LABORATUVAR, TEŞHİS GÖRÜNTÜLEME HİZMETLERİ VE TIBBİ MALZEME İÇİN TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Hastalık dışı nedenle sağlık hizmeti kullanımında laboratuvar hizmetleri için toplam 33.978 kişi, ortalama 1.216.693.302 TL ($\pm 1.125.938.537$ TL) harcama yapmıştır. Teşhis görüntüleme hizmetleri için toplam 23.376 kişi ortalama 655.699.443 TL ($\pm 428.063.233$ TL) ve tıbbi malzeme için 5.834 kişi 52.200.000 TL cepten harcama yapmıştır.

HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETİ ALMA DURUMUNDA DIŞARDAN KAMU VE ÖZEL HİZMET SUNUCULARINDAN ALINAN HİZMETLER İÇİN TOPLAM CEPTEN HARCAMA

Hastalık dışı bir nedenle sağlık hizmeti almak için başvuru alan yerin dışında kamu hizmet sunucularından alınan sağlık hizmeti için toplam 28.567 kişi ortalama 360.817.412 TL ($\pm 386.006.755$ TL) harcama yapmıştır. Başvuru alan yerin dışında özel hizmet sunucularından toplam 178.917 kişi ortalama 1.592.907.869 TL ($\pm 2.774.134.190$ TL) harcama yapmıştır.

KAMU VE ÖZEL KURULUŞLARDAN ALINAN KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİ İÇİN CEPTEN YAPILAN HARCAMA

Aile planlaması hizmetlerini kamu hizmet sunucularından alan toplam 34.604 kişi arasında 11.067 kişi ortalama 4.646.412.727 TL ($\pm 12.101.852.093$ TL) harcama yapmıştır. Bu hizmeti özel sağlık hizmeti sunucularından alan toplam 14.328 kişi arasında 14.113 kişi ortalama 113.894.593 TL ($\pm 114.303.369$ TL) harcama yapmıştır.

Doğum öncesi bakım hizmetlerini kamu hizmet sunucularından alan toplam 71.578 kişi ortalama 1.336.386.960 TL ($\pm 1.239.094.312$ TL) harcama yapmıştır. Bu hizmeti özel sağlık hizmeti sunucularından alan toplam 15.260 kişi ortalama 187.101.962 TL ($\pm 199.805.370$ TL) harcama yapmıştır.

Doğum sonrası bakım hizmetlerini kamu hizmet sunucularından alan toplam 7.341 kişi arasında 3.806 kişi harcama yapmıştır (1.566.000.000 TL). Bu hizmeti özel sağlık hizmeti sunucularından alan 4.805 kişiden 1.298 kişi cepten harcama yapmıştır (765.700.000 TL).

Bağışıklama hizmetlerini kamu hizmet sunucularından alan toplam 208.040 kişi arasında 46.905 kişi ortalama 516.427.142 TL ($\pm 328.295.847$ TL) harcama yapmıştır. Bu hizmeti özel hizmet sunucularından alan toplam 48.067 kişi arasında cepten harcama yapan kişi belirlenmemiştir.

DIĞER HASTALIK DIŞI NEDENLE SAĞLIK HİZMETLERİ İÇİN CEPTEN YAPILAN HARCAMA

Gözlük/lens alımı için başvuran toplam 122.659 kişi arasında 69.333 kişi ortalama 1.719.696.584 TL ($\pm 3.009.354.506$ TL) harcama yapmıştır. Ortalama cepten harcamanın, Güney bölgesinde ve kırsal alanda yaşayan kişiler, 60-69 yaş grubu, kadınlar, lise mezunları, Bağ-Kur emeklileri, ikinci gelir diliminde yer alan kişiler, hiç evlenmemiş kişiler ve sağlık statüsü “kötü” olan kişiler arasında en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın ortalama cepten harcamanın Orta bölgesinde ve Ankara’da yaşayan kişiler, 0-4 yaş grubu, erkekler, üniversite mezunları, Bağ-Kur aktif üyeleri, üçüncü gelir diliminde yer alan kişiler, eşi ölmüş kişiler ve sağlık statüsü “çok iyi” olan kişiler arasında en düşük olduğu görülmüştür.

Diş protezi hizmetleri için başvuran toplam 150.047 kişi arasında 79.403 kişi ortalama 3.303.664.927 TL ($\pm 5.483.950.840$ TL) harcama yapmıştır. Bu hizmet için cepten yapılan ortalama harcamanın en yüksek olduğu gruplar, Orta bölgesinde yaşayanlar, İzmir’de yaşayanlar, 45-59 yaş grubu, erkekler, lise mezunları, ES mensupları, dördüncü gelir diliminde olanlar, halen evli olanlar ve sağlık statüsü “orta” olan kişiler olarak bulunmuştur. Ortalama cepten harcamanın en düşük olduğu gruplar ise Kuzey bölgesinde yaşayanlar, Ankara’da yaşayanlar, 5-14 yaş grubu, kadınlar, lisans üstü mezunları, Bağ-Kur emeklileri, birinci gelir diliminde olanlar, boşanmış kişiler ve algılanan sağlık statüsü “kötü” olan kişiler olarak belirlenmiştir.

ÖNERİLER

USH projesi kapsamında yürütülmüş olan 2002-2003 Türkiye Ulusal Hane Halkı Sağlık Harcamaları Araştırmasından elde edilen veriler, mevcut durumda özellikle cepten yapılan sağlık harcamaları hakkında en detaylı veridir. Bu kitapta, bu veri seti kullanılarak sağlık hizmetleri kullanımı ve cepten yapılan harcamalara ilişkin temel tanımlayıcı bulgular sunulmaktadır ve genel olarak bulgular kişilerin çeşitli özellikleri itibariyle sağlık hizmetleri kullanımı ve cepten yapılan harcamalarda varyasyon olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, Sağlıkta Dönüşüm çalışmaları ve Genel Sağlık Sigortasına geçiş döneminde önemli bilgiler sağlayabilir. Sağlık hizmetleri kullanımı ve cepten yapılan harcamaların hangi gruplar arasında farklı olduğunun bilinmesi, sağlık hizmetleri sunumu ve finansmanında etkili yaklaşımların belirlenmesi açısından yol gösterici olacaktır. Bu anlamda, özellikle Yeşil Kartlılar, sosyal güvencesi olmayanlar, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar üzerinde önemle durulması gereken gruplardır. Tanımlayıcı bulguların kısıtlılıkları dikkate alındığında, sağlık hizmetleri kullanımı ve cepten yapılan harcamalara ilişkin ileri analizlerin yapılması, sağlık politikası ile ilgili kararlara ışık tutabilecek bilgilerin üretilmesi açısından daha yararlı olacaktır. Özellikle, Türk sağlık sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmelerin yansımalarını izleyebilme konusunda bu çalışmadan elde edilen veriler gelecekte yapılacak benzer çalışmalardan elde edilecek sonuçların karşılaştırılmasında referans kaynak olarak da kullanılabilir.

Ancak, ilgili bölümlerde de belirtildiği gibi, harcamalarla ilgili bir kısıtlılığı hatırlamakta fayda vardır. Hastaneye yatış, bir sağlık sorunu nedeniyle ayakta tedavi görme ve hastalık dışı nedenle sağlık hizmetleri kullanımının her biri itibariyle geri ödeme ve yardım sonrası cepten harcama miktarları doğru olarak hesaplanmasına karşın, bu ana bölümler içindeki alt harcama kalemlerinin her biri itibariyle geri ödeme ve yardım sonrası cepten harcama miktarı, hane halkı araştırmasında kullanılan veri toplama aracının tasarımıdan dolayı, hesaplanamadı. Örneğin, hastaneye yatışta tıbbi malzeme, ilaç, laboratuvar ve teşhis görüntüleme hizmetleri için beyan edilen harcama miktarları geri ödeme dahil harcamaları temsil etmektedir. Dolayısıyla, bu kitapta cepten harcama olarak ifade edilen bu tür harcamaların gerçekte ne kadarının cepten harcama olarak nitelendirilebileceğini bilmek mümkün değildir. Gelecekte yapılacak hane halkı araştırmaları için veri toplama aracının tasarımında bu noktanın gözönüne alınması gerekmektedir.